

Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

LIFE και
**εγκληματικότητα
εις βάρος
άγριων ειδών**

Περιβάλλον

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Το **LIFE** («Χρηματοδοτικό Μέσο για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα») είναι ένα πρόγραμμα που θέσπισε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συντονίζουν οι Γενικές Διευθύνσεις Περιβάλλοντος και Δράσης για το Κλίμα. Η Επιτροπή έχει αναθέσει την υλοποίηση πολλών συστημάτων του προγράμματος LIFE στον Εκτελεστικό Οργανισμό για τις Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (EASME).

Το περιεχόμενο του εντύπου «LIFE και εγκληματικότητα εις βάρος άγριων ειδών» δεν αντανάκλα απαραίτητα τις απόψεις των θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συντάκτες: João Pedro Silva (Ειδικός στη Φύση & Βιοποικιλότητα), Justin Toland (Υπεύθυνος έκδοσης), Jon Eldridge, Stephen Nottingham και Carla Travagnin (NEEMO EEIG, Συντονίστρια Ομάδας Επικοινωνίας).

Αρχισυντάκτης: Jean-Claude Merciol (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ Περιβάλλοντος, LIFE D.4). **Συντονισμός σειράς LIFE Focus:** Davide Messina και Santiago Urquijo-Zamora (Συντονιστές Επικοινωνίας LIFE), Valerie O'Brien (ΓΔ Περιβάλλοντος, Συντονίστρια Εκδόσεων).

Τεχνική υποστήριξη: Bent Jepsen, John Houston, Michele Lischi, Ivaylo Zafirov, Stoyan Yotov, Ioana Lucaci, Kristijan Civić και Darline Velghe, (NEEMO EEIG).

Για την έκδοση αυτή συνεργάστηκαν επίσης οι εξής: Laszlo Becsy (ΓΔ Περιβάλλοντος, LIFE D.4.), Anita Fassio (EASME, B.3.1 - LIFE), Joseph Van Der Stegen και Φώτης Παπούλιας (ΓΔ Περιβάλλοντος, Προστασία της Φύσης D.3).

Παραγωγή: Monique Braem (NEEMO EEIG). **Γραφικά:** Daniel Kurth (Atelier Kurth) και Anita Cortés (NEEMO EEIG). **Συλλογές φωτογραφιών:** Sophie Brynart (NEEMO EEIG).

Ευχαριστίες: Ευχαριστούμε όλους τους δικαιούχους έργων LIFE που συνέβαλαν με σχόλια, **φωτογραφίες** και άλλο χρήσιμο υλικό στην έκδοση αυτή. Φωτογραφίες: Εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά, οι φωτογραφίες προέρχονται από τα αντίστοιχα έργα. **Φωτογραφία εξωφύλλου:** © 2017 – LIFE14 NAT/PT/000855/Hugo Marques. Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Άδεια για την Ευρωπαϊκή Ένωση υπό όρους. **Μετάφραση:** Αφροδίτη Τζαμουράνη. **Διόρθωση κειμένου:** Γεωργία Βαλαώρα, Πάνος Φέτσος

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΤΕ ΜΕ ΤΗΝ ΕΕ

Προσωπικά

Σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν εκατοντάδες κέντρα πληροφόρησης Europe Direct. Βρείτε τη διεύθυνση του κοντινότερου κέντρου στην ιστοσελίδα: <http://europa.eu/contact>

Τηλεφωνικά ή μέσω email

Το Europe Direct είναι μια υπηρεσία που απαντά στα ερωτήματά σας σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επικοινωνήστε με την υπηρεσία αυτή:

- καλώντας δωρεάν στο 00 800 6 7 8 9 10 11 (ορισμένοι πάροχοι μπορεί να επιβάλλουν χρεώσεις για τις κλήσεις αυτές),
- καλώντας στο τηλεφωνικό κέντρο +32 22999696, ή
- αποστέλλοντας email μέσω της ιστοσελίδας: <http://europa.eu/contact>

ΒΡΕΙΤΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΕ

Στο διαδίκτυο

Πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ διατίθενται στον ιστότοπο Europa στη διεύθυνση: <http://europa.eu>

Εκδόσεις της ΕΕ

Μπορείτε να «κατεβάσετε» ή να παραγγείλετε δωρεάν ή επί πληρωμή εκδόσεις της ΕΕ από το βιβλιοπωλείο EU Bookshop στη διεύθυνση: <http://bookshop.europa.eu>. Περισσότερα αντίτυπα των δωρεάν εκδόσεων μπορείτε να παραγγείλετε επικοινωνώντας με το Europe Direct ή το τοπικό κέντρο πληροφόρησης (βλ. <http://europa.eu/contact>).

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2018

PDF ISBN 978-92-79-80052-8 ISSN 2314-9329 doi: 10.2779/75833 KH-AD-17-001-EL-N

© European Union, 2018 | Η περαιτέρω χρήση επιτρέπεται, εφόσον αναφέρεται η πηγή.

Η πολιτική περαιτέρω χρήσης εγγράφων της Ευρωπαϊκής Ένωσης διέπεται από την απόφαση 2011/833/ΕΕ (ΕΕ L 330 της 14.12.2011, σελ. 39). Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή φωτογραφιών ή άλλου υλικού τα οποία δεν καλύπτονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας της ΕΕ πρέπει να ζητείται απευθείας η άδεια των κατόχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

«Τυπώθηκε σε ανακυκλωμένο χαρτί που φέρει το οικολογικό σήμα Ecolabel της ΕΕ (<http://ec.europa.eu/ecolabel/>)»

Πρόλογος

Η εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας έχει αρνητικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα σε όλον τον κόσμο. Η παράνομη θανάτωση, δηλητηρίαση, παγίδευση και εμπορία των ειδών ασκεί πιέσεις στη βιοποικιλότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τον Απρίλιο 2017, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε το «Σχέδιο δράσης για τη φύση, τον άνθρωπο και την οικονομία» για τη βελτίωση της εφαρμογής των Οδηγιών για τα Πτηνά και για τους Οικότοπους και την ενίσχυση της συμβολής τους στην επίτευξη των στόχων βιοποικιλότητας της ΕΕ για το 2020.

Το Σχέδιο Δράσης αποτελεί επακόλουθο του Χάρτη Πορείας για την πρόληψη της παράνομης θανάτωσης, παγίδευσης και εμπορίας πτηνών. Οι δύο πρωτοβουλίες έχουν στόχο την πρόληψη και αντιμετώπιση της εγκληματικότητας εις βάρος της άγριας πανίδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με τους στόχους της Οδηγίας για τα Πτηνά και της Στρατηγικής της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020. Επίσης, ο Χάρτης Πορείας στηρίζει τις συστάσεις της Σύμβασης της Βέρνης και την εφαρμογή της Σύμβασης για τη Διατήρηση των Αποδημητικών Ειδών (CMS) και περιγράφει τέσσερις τομείς όπου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να υποστηρίξει τα κράτη μέλη να επιβάλλουν τον νόμο.

Το νέο αυτό έντυπο παρουσιάζει πώς τα έργα LIFE έχουν ήδη συμβάλει σε καθέναν από τους τομείς που περιγράφονται στον Χάρτη Πορείας: παρακολούθηση και συλλογή στοιχείων, πρόληψη, ανταλλαγή πληροφοριών, κατάρτιση και ευαισθητοποίηση, και επιβολή του νόμου και νομικές πιυχές.

Στόχος του εντύπου LIFE & Αντιμετώπιση της εγκληματικότητας εις βάρος της άγριας πανίδας στην ΕΕ δεν είναι μόνο να υπογραμμίσει τις δράσεις συγκεκριμένων έργων σε καθέναν από τους παραπάνω τέσσερις τομείς, αλλά και να παρουσιάσει ένα σύνολο διδαγμάτων και καλών πρακτικών που θα χρησιμεύσουν σε όσους ενδιαφέρονται για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας σε βάρος της άγριας πανίδας, εστιάζοντας ιδιαίτερα στην παράνομη θανάτωση

(δηλητηρίαση και λαθροθηρία) των προστατευόμενων ειδών πτηνών και μεγάλων σαρκοφάγων.

Το πρώτο κεφάλαιο εστιάζει σε θέματα που αφορούν τη σήμανση των προστατευόμενων πτηνών και την κατάρτιση εθνικών και διεθνικών βάσεων δεδομένων περιστατικών δηλητηρίασης.

Το κεφάλαιο για την πρόληψη προβάλλει τα οφέλη των ομάδων σκύλων ανίχνευσης δηλητηριασμένων δολωμάτων, των δικτύων ενδιαφερόμενων μερών κατά των δηλητηριών, των καινοτόμων τεχνολογιών, των ομάδων φυλάκων φωλιάς και των αποτελεσματικών εκστρατειών ευαισθητοποίησης. Επίσης, πραγματεύεται το θέμα της λαθροθηρίας προστατευόμενων ψαριών, προβάλλοντας καλές πρακτικές όπως πρωτόκολλα κατά της λαθροθηρίας και οι εναλλακτικές για την παράνομη αλιεία.

Το τρίτο κεφάλαιο εξετάζει τον αντίκτυπο των έργων LIFE που συνέβαλαν στην κατάρτιση αξιωματικών της αστυνομίας, τελωνειακών, εισαγγελέων και δικαστών.

Το τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζει πώς το πρόγραμμα LIFE βρίσκεται στην πρώτη γραμμή των προσπαθειών για τη συνεπέστερη εφαρμογή της νομοθεσίας για την εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας σε όλη την Ευρώπη. Τα σχέδια δράσης που εκπονήθηκαν σε εθνικό επίπεδο με τη συνδρομή του LIFE ενσωματώνονται τώρα σε ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά του Περιβαλλοντικού Εγκλήματος.

Η νέα αυτή έκδοση παρουσιάζει συγκεντρωτικά την τεχνογνωσία του προγράμματος σε μια ενδιαφέρουσα παρουσίαση. Ελπίζουμε ότι θα βρείτε το έντυπο αυτό χρήσιμο και ενημερωτικό.

Humberto Delgado Rosa

Διευθυντής Φυσικού Κεφαλαίου
ΓΔ Περιβάλλοντος, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Πολιτική της ΕΕ για την εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας και διεθνείς συμφωνίες	4
Ο ρόλος του LIFE στην αντιμετώπιση της εγκληματικότητας εις βάρος της άγριας πανίδας	8
LIFE και εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας: παρακολούθηση και συλλογή στοιχείων	12
Επισκόπηση: καλές πρακτικές και διδάγματα	12
Ευρωπαϊκή βάση δεδομένων εγκλημάτων εις βάρος της άγριας πανίδας	14
Η δορυφορική σήμανση παρέχει πολύτιμα στοιχεία στους φορείς διατήρησης και την αστυνομία	18
Γνωρίστε το δηλητηριό σας	20
LIFE και εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας: αποτροπή εγκλημάτων εις βάρος άγριων ειδών	22
Επισκόπηση: καλές πρακτικές και διδάγματα	22
Οι περιπολίες με σκύλους αποτρέπουν τη χρήση δηλητηρίων	24
Δίκτυο ενάντια στα δηλητήρια	25
Τεχνολογία πρόληψης	27
Διαδίδοντας ένα θετικό μήνυμα κατά της λαθροθηρίας	30
Η δημοσιότητα συμβάλλει στην πρόληψη	31
Κοινή δράση κατά της λαθροθηρίας	33
Συνεργασία με ψαράδες για τη σωτηρία του οξύρρυγχου του Δούναβη	36
LIFE και εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας: κατάρτιση, ανταλλαγή πληροφοριών και συλλογή αποδεικτικών στοιχείων	38
Επισκόπηση: καλές πρακτικές και διδάγματα	38
Μαθήματα νομικής βοηθούν την ελληνική άγρια πανίδα	40
Στοχευμένη κατάρτιση ώστε τα τελωνεία να αντιμετωπίζουν την παράνομη εμπορία της άγριας πανίδας	42
Αντιμετώπιση της παράνομης θανάτωσης στις μεταναστευτικές διαδρομές	44
Οι σκύλοι-ντετέκτιβ του LIFE	46
LIFE και εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας: επιβολή του νόμου και δίωξη	48
Επισκόπηση: καλές πρακτικές και διδάγματα	48
Ανάπτυξη της ικανότητας δίωξης εγκλημάτων κατά της άγριας πανίδας	50
Έρευνες της συγγρικής αστυνομίας	52
Διερεύνηση παράνομων δηλητηριάσεων στην Πορτογαλία	53
Η δίωξη εγκλημάτων κατά των πτηνών στην Ισπανία προσφέρει διδάγματα στην ΕΕ	55
Προβαλλόμενα έργα	57
Κατάλογος διαθέσιμων εντύπων LIFE	57

Πολιτική της ΕΕ για την εγκληματικότητα εις βάρος άγριων ειδών και διεθνείς συμφωνίες

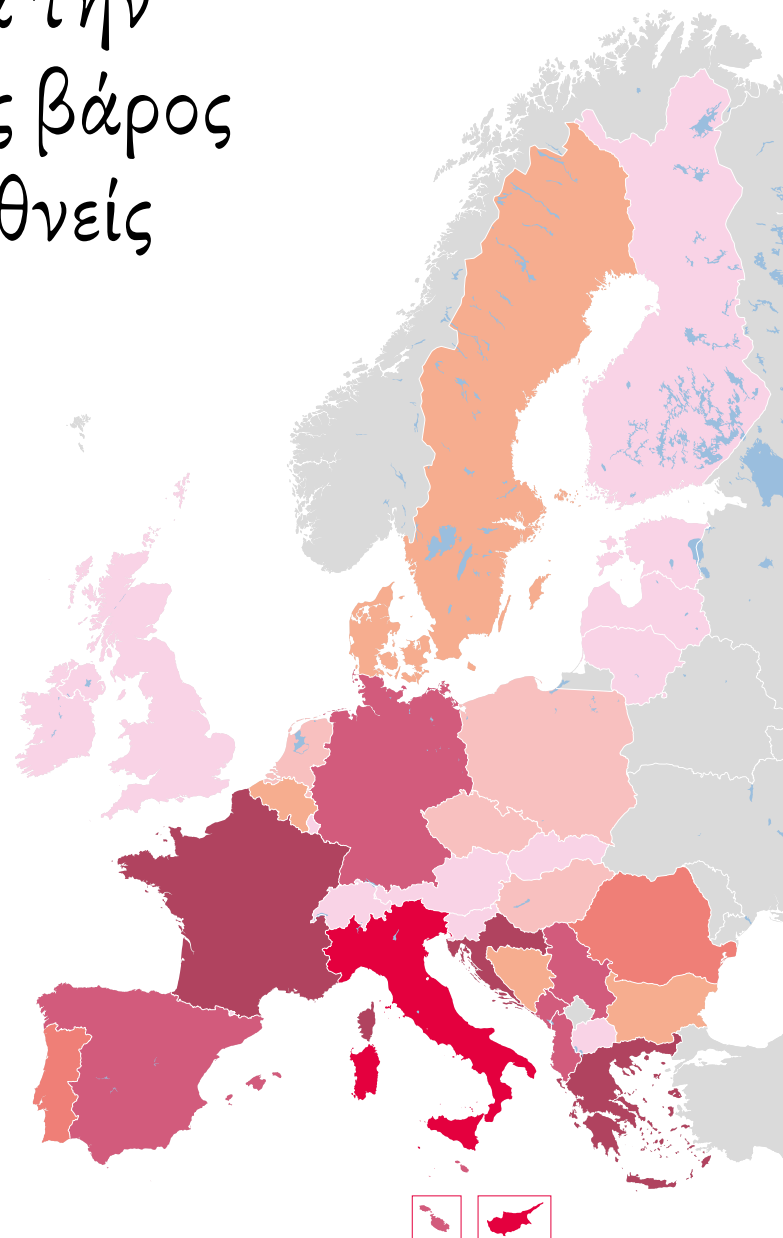
Η εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας προκαλεί σημαντική ζημιά στο περιβάλλον. Σύμφωνα με το WWF, η εγκληματικότητα αυτή αποτελεί τη **δεύτερη σημαντικότερη απειλή κατά της βιοποικιλότητας** μετά την απώλεια/υποβάθμιση των οικοτόπων¹.

Αυτό το είδος παράνομων δραστηριοτήτων μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα κερδοφόρο για τους παραβάτες, ενώ είναι πολύ δύσκολο να εντοπιστούν. Η εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας συχνά έχει και μια διασυνοριακή πτυχή.

Δεν υπάρχουν συστηματικές καταγραφές της εγκληματικότητας εις βάρος της άγριας πανίδας σε όλη την ΕΕ. Ωστόσο, ορισμένες πρόσφατες πρωτοβουλίες (συμπεριλαμβανομένων ορισμένων που χρηματοδοτήθηκαν από το πρόγραμμα LIFE – βλ. σελ. 10-13) συνέβαλαν ώστε να αντιληφθούμε καλύτερα το εύρος αυτού του προβλήματος. Για παράδειγμα, σύμφωνα με την τελευταία έκθεση (2017) της ΜΚΟ BirdLife, υπολογίζεται ότι 36 εκατ. πτηνά θανατώνονται παράνομα κάθε χρόνο καθώς μεταναστεύουν στην περιοχή της Μεσογείου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση κατά 30% του πληθυσμού ορισμένων ειδών και την πλήρη εξαφάνιση ειδών από ορισμένες περιοχές (βλ. Σχήμα 1).

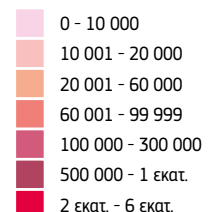
Είδη εγκληματικότητας εις βάρος άγριων ειδών στην ΕΕ

- Παράνομη παγίδευση και λαθροθηρία για τροφή,
- Παράνομη καταπολέμηση θηρευτών/ παρασίτων,
- Παράνομη θανάτωση προστατευόμενων ειδών στο πλαίσιο αθλητικών δραστηριοτήτων,
- Παράνομη συλλογή αυγών και ταρίχευση,
- Παράνομη δηλητηρίαση,
- Παράνομη εμπορία προστατευόμενων ειδών,
- Παράνομη καταστροφή προστατευόμενων ενδιαιτημάτων.

προσαρμογή από την έκθεση:
THE KILLING 2.0 -
Εύρος παράνομης θανάτωσης
πουλιών στην Ευρώπη

Παράνομες θανατώσεις πτηνών

1. http://wwf.panda.org/about_our_earth/species/problems/illegal_trade/

Νομοθεσία περί εγκληματικότητας εις βάρος άγριων ειδών

Αρκετά νομοθετήματα της ΕΕ ρυθμίζουν την παράνομη θανάτωση άγριων ειδών, συμπεριλαμβανομένων της Οδηγίας για τα Πτηνά, της Οδηγίας για τους Οικότοπους και της Οδηγίας για την Προστασία του Περιβάλλοντος² (βλ. πλαίσιο).

Η ΕΕ έχει επίσης συνυπογράψει αρκετές διεθνείς συμφωνίες για την εγκληματικότητα εις βάρος άγριων ειδών, συμπεριλαμβανομένων των Συμβάσεων για τη Διατήρηση των Αποδημητικών ειδών της Άγριας Πανίδας (CMS) και για το διεθνές εμπόριο ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση (CITES). Προσχωρώντας στη Σύμβαση CITES, η ΕΕ μετατράπηκε σε σημαντικότερο παράγοντα στις διεθνείς προσπάθειες προστασίας του περιβάλλοντος και αντιμετώπισης της παράνομης εμπορίας.

Περιβαλλοντικά εγκλήματα στην ΕΕ

Η Οδηγία για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος που εγκρίθηκε το 2008 απαιτεί από τα κράτη μέλη να αντιμετωπίζουν ως ποινικά αδικήματα ορισμένες δραστηριότητες που παραβιάζουν την περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ. Στα αδικήματα αυτά περιλαμβάνονται η θανάτωση και εμπορία προστατευόμενων ειδών και η σημαντική υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων άγριας ζωής που αποτελούν μέρος των προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000.

Τα κράτη μέλη πρέπει να εφαρμόσουν αποτελεσματικές, αποτρεπτικές και αναλογικές ποινικές κυρώσεις για αυτά και άλλα περιβαλλοντικά εγκλήματα (όπως η παράνομη απόθεση απορριμμάτων).

Παράνομη θανάτωση, παγίδευση και εμπορία πτηνών στην ΕΕ

Η παράνομη θανάτωση, παγίδευση ή εμπορία πτηνών είναι διαδεδομένο πρόβλημα στην ΕΕ και έχει αρνητικές επιπτώσεις στους πληθυσμούς ορισμένων ειδών πτηνών και σε συγκεκριμένες περιοχές. Έτσι, αποτελεί εμπόδιο στην επίτευξη μετρήσιμης βελτίωσης της κατάστασης διατήρησης των ειδών στην ΕΕ, το οποίο αποτελεί αντικείμενο της Οδηγίας για τα Πτηνά (βλ. πλαίσιο) και βασικό στόχο της Στρατηγικής της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020, καθώς και προτεραιότητα του πρόσφατου σχεδίου δράσης της Επιτροπής για τη φύση, τον άνθρωπο και την οικονομία.

Η διεθνής δραστηριότητα για την αντιμετώπιση του θέματος εντάθηκε τα τελευταία χρόνια. Το 2012, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε τον «Χάρτη πορείας για την πρόληψη της παράνομης θανάτωσης, παγίδευσης και εμπορίας πτηνών» που επικαιροποιήθηκε το 2017. Πρόκειται για ένα σύνολο στοχευμένων δράσεων που θα υλοποιηθούν από τα κράτη μέλη, τους ενδιαφερόμενους φορείς και την Επιτροπή. Επιπλέον, δύο από τις σημαντικές διεθνείς συμφωνίες αναφορικά με τις

Συμβάσεις για τα είδη, η Σύμβαση της Βέρνης και η Σύμβαση της Βόννης, έχουν λάβει μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Η Σύμβαση της Βέρνης ανέπτυξε το «Σχέδιο Δράσης Τύνιδας για την εξάλειψη της παράνομης θανάτωσης, παγίδευσης και εμπορίας άγριων πτηνών» (Συμβούλιο της Ευρώπης 2013). Η Σύμβαση για τη Διατήρηση των Αποδημητικών Ειδών» (CMS ή Σύμβαση της Βόννης) υιοθέτησε ένα Ψήφισμα το 2014 και θέσπισε μια «Διακυβερνητική Ειδική Ομάδα για την αντιμετώπιση της παράνομης θανάτωσης, σύλληψης και εμπορίας αποδημητικών πτηνών στη Μεσόγειο» (UNEP/CMS 2014), με τη στήριξη της Επιτροπής. Σε αυτή την ειδική ομάδα συμμετέχουν εκπρόσωποι των κρατών μερών της Σύμβασης CMS της περιοχής της Μεσογείου, συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ και άλλων ενδιαφερομένων μερών.

Βασικά εγκλήματα θανάτωσης πτηνών

- Δευτερογενής δηλητηρίαση λόγω καταπολέμησης θηρευτών/ παρασίτων – επηρεάζονται κυρίως τα αρπακτικά πτηνά
- Παράνομη διακίνηση αυγών και πουλιών για ιερακοτροφία
- Συλλογή αυγών
- Λαθροθηρία και παράνομη θανάτωση σε περιοχές με ανταγωνιστικά ενδιαφέροντα (π.χ. κτήματα με χιονόκοτες, συλλέκτες τρούφας)
- Αδιάκριτη παγίδευση για διατροφή (π.χ. ωδικών πτηνών)

Η Οδηγία για τα Πτηνά

Η Οδηγία για τα Πτηνά απαγορεύει δραστηριότητες που αποτελούν ευθεία απειλή για τα πτηνά, όπως η σκόπιμη θανάτωση ή σύλληψη, η καταστροφή των φωλιών και η συλλογή αυγών, καθώς και συνδεδεμένες δραστηριότητες όπως η εμπορία ζωντανών ή νεκρών πτηνών, με ορισμένες εξαιρέσεις που αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙΙ της Οδηγίας. Η Οδηγία αναγνωρίζει τη θήρα ως νόμιμη δραστηριότητα και προβλέπει ένα ολοκληρωμένο σύστημα για τη διαχείριση της θήρας ώστε να διασφαλίζεται ότι είναι βιώσιμη. Αυτό περιλαμβάνει και την απαίτηση διασφάλισης του ότι τα πτηνά δεν θα θηρεύονται τις περιόδους που είναι περισσότερο εύλωτα, όπως κατά την επιστροφή τους από την αποδημία στις περιοχές φωλοποιήσεώς τους και τις περιόδους αναπαραγωγής/ ανάπτυξής τους. Απαιτεί από τα κράτη μέλη να δέσουν εκτός νόμου όλες τις μορφές μη επιλεκτικής και ευρείας κλίμακας θανάτωσης πτηνών, με την προϋπόθεση ότι υπάρχουν παρεκκλίσεις για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων αναγκών λόγω απουσίας άλλων ικανοποιητικών λύσεων. Επίσης, προάγει την έρευνα για την ενίσχυση της προστασίας, της διαχείρισης και της χρήσης όλων των ειδών πτηνών που καλύπτονται από την Οδηγία.

² Οδηγία 2008/99/ΕΗ για την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου.

Ο Χάρτης Πορείας της ΕΕ

Ο Χάρτης Πορείας για την εξάλειψη της παράνομης θανάτωσης, παγίδευσης και εμπορίας πτηνών προσδιορίζει πέντε βασικούς τομείς όπου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να δράσει για να υποστηρίξει τα κράτη μέλη:

1. **Αύξηση της ευαισθητοποίησης των αρμόδιων αρχών και της κοινωνίας των πολιτών,**
2. **Χρηματοδότηση προγραμμάτων**
3. **Συντονισμός προσπαθειών σε επίπεδο ΕΕ**
4. **Επεξεργασία στοιχείων που προέρχονται από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο των υποχρεώσεων γνωστοποίησης που έχουν ή των ερευνών της Επιτροπής**
5. **Κίνηση νομικών διαδικασιών**

Ο Χάρτης Πορείας δεν έχει στόχο να θεσπίσει ένα συνολικό πρόγραμμα για την εξάλειψη της παράνομης θανάτωσης, παγίδευσης και εμπορίας, αφού τέτοιο πρόγραμμα υπάρχει στο Σχέδιο Δράσης της Σύμβασης της Βέρνης. Ο Χάρτης Πορείας ταξινομεί ορισμένες πιθανές δράσεις της Επιτροπής και άλλων ενδιαφερομένων μερών σε τέσσερις κατηγορίες:

1. **Παρακολούθηση και συλλογή στοιχείων**
2. **Ανταλλαγή πληροφοριών, κατάρτιση και ευαισθητοποίηση**
3. **Επιβολή του νόμου και νομικές πτυχές**
4. **Πρόληψη**

Φωτογραφία: LIFE10 NAT/HU/000019/MME/Márton Horváth

Σύμβαση CITES

Διεθνής παράνομη εμπορία άγριων ειδών

Η διεθνής εμπορία άγριων ζώων και φυτών έχει κύκλο εργασιών δισεκατομμυρίων ευρώ και αφορά εκατοντάδες εκατομμύρια δειγμάτων φυτών και ζώων. Η εμπορία έχει ποικίλες μορφές και κυμαίνεται από τα ζώα ζώα και φυτά μέχρι τα παράγωγα προϊόντα τους, συμπεριλαμβανομένων των τροφίμων, των δερμάτινων ειδών, της ξυλείας και των φαρμάκων.

Η Σύμβαση για το διεθνές εμπόριο ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση (CITES), που υπεγράφη το 1973, έχει στόχο να διασφαλίσει ότι το διεθνές εμπόριο δειγμάτων άγριας πανίδας και χλωρίδας δεν απειλεί την επιβίωσή τους. Προβλέπει διάφορα επίπεδα προστασίας για περισσότερα από 30.000 είδη ζώων και φυτών. Η Σύμβαση CITES καθιστά το διεθνές εμπόριο δειγμάτων επιλεγμένων ειδών αντικείμενο συγκεκριμένων ελέγχων, στους οποίους περιλαμβάνεται ένα σύστημα αδειοδότησης που απαιτεί έγκριση της εισαγωγής και (επαν)εξαγωγής των ειδών που καλύπτονται από τη Σύμβαση.

Τον Φεβρουάριο 2016, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε μια **Ανακοίνωση για το Σχέδιο Δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών** η οποία προβλέπει μια συνολική στρατηγική για συλλογικές προσπάθειες καταπολέμησης της εγκληματικότητας εις βάρος της άγριας πανίδας στην ΕΕ και για την ενίσχυση του ρόλου της ΕΕ στην παγκόσμια καταπολέμηση αυτών των παράνομων δραστηριοτήτων. Το σχέδιο περιλαμβάνει τρεις βασικούς άξονες – καλύτερη επιβολή του νόμου, καλύτερη συνεργασία και αποτελεσματικότερη πρόληψη. Το Σχέδιο Δράσης πρόκειται να εφαρμοστεί από κοινού από την ΕΕ (υπηρεσίες της Επιτροπής, ΕΥΕΔ, Ευροπόλ, Eurojust) και τα κράτη μέλη της μέχρι το 2020. Στόχος είναι η ανάπτυξη μιας πιο στρατηγικής προσέγγισης των ελέγχων και της επιβολής των κανόνων κατά της εμπορίας άγριων ειδών σε επίπεδο ΕΕ. Το Σχέδιο Δράσης της ΕΕ κατά της Εμπορίας της Άγριας Πανίδας έχει επίσης στόχο την ενίσχυση των προσπαθειών διασφάλισης της υλοποίησης του χάρτη πορείας της ΕΕ για την εξάλειψη της παράνομης θανάτωσης, παγίδευσης και εμπορίας πτηνών.

Η Πρωτοβουλία για την Αειφόρο Θήρα της ΕΕ

Για την αντιμετώπιση της χρόνιας ανάγκης βελτιωμένου διαλόγου με τα ενδιαφερόμενα μέρη και μεταξύ αυτών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εγκαινίασε την Πρωτοβουλία για την Αειφόρο Θήρα, το 2001. Σημαντικό αποτέλεσμα αυτής της πρωτοβουλίας ήταν το Έγγραφο Κατευθύνσεων για τη Θήρα βάσει της Οδηγίας για τα Πτηνά (2004). Το έγγραφο αυτό παρέχει σαφείς και πλήρεις κατευθύνσεις για το πώς τα κράτη μέλη πρέπει να εκφράζουν τις βασικές αρχές που θεσπίζει η Οδηγία για τα Πτηνά στα εθνικά τους μέτρα ρύθμισης της θήρας.

Επίσης, η πρωτοβουλία έθεσε τα θεμέλια για διάλογο μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Συλλόγων για Κυνήγιο και Διατήρηση (FACE) και της BirdLife International. Αυτό οδήγησε σε κοινή συμφωνία, το 2004, για την αναγνώριση της αξίας της Οδηγίας για τη διατήρηση των άγριων πτηνών (συμπεριλαμβανομένων των θηρεύσιμων ειδών) και των ενδιαλημάτων τους σε ευνοϊκή κατάσταση διατήρησης, σε επίπεδο ΕΕ με την εφαρμογή της Οδηγίας να βασίζεται στις Ερμηνευτικές Κατευθύνσεις της Επιτροπής.

Η FACE, που ιδρύθηκε το 1977, εκπροσωπεί τα συμφέροντα επτά εκατομμυρίων κυνηγών της Ευρώπης και στα μέλη της συγκαταλέγονται κυνηγετικές ενώσεις από 34 χώρες.

«Η FACE εφαρμόζει πολιτική μηδενικής ανοχής έναντι της εγκληματικότητας εις βάρος των άγριων ειδών και ακριβώς αυτό προωθούμε με την ιδιότητά μας ως μέλος της» υπογραμμίζει ο Δρ. David Scallan, διευθυντής για θέματα διατήρησης της Ομοσπονδίας.

Κυνηγοί και κυνηγετικές ενώσεις μπορούν να συμβάλλουν ουσιαστικά στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας εις βάρος της άγριας πανίδας, υπογραμμίζει. «Είναι τα μάτια και τα αφτιά για ό,τι συμβαίνει στο πεδίο, επομένως μπορούν να διαδραματίσουν κάποιο ρόλο για την αναφορά των συμβάντων.»

Επίσης, οι κυνηγετικές ενώσεις μπορούν να επικοινωνούν αποτελεσματικά σε ό,τι αφορά την παράνομη θανάτωση. Για παράδειγμα, η FACE εστίασε στη θανάτωση πτηνών στην περιοχή της Μεσογείου, συνεργαζόμενη με κυνηγούς με στόχο την αποδοκίμασία των παράνομων δραστηριοτήτων και τη συνεργασία τους στις σχετικές έρευνες.

«Η FACE αποτελεί πολύτιμο εταίρο στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας εις βάρος της άγριας πανίδας στην ΕΕ, ενώ έχει και συγκεκριμένη αρμοδιότητα», σημειώνει ο Wouter Langhout, αξιωματούχος σε θέματα Πολιτικής για τη Φύση της ΕΕ στη BirdLife. «Τους χρειαζόμαστε για να στείλουμε το μήνυμα μηδενικής ανοχής».

Η FACE και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Γαιοκτηνών (ELO) έχουν αναλάβει από

κοινού τη γραμματεία της Διακομματικής Ομάδας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου «Βιοποικιλότητα, Θήρα, Ύπαιθρος», η οποία ιδρύθηκε το 1985 και αποτελεί μια από τις παλαιότερες και πιο δραστήριες κοινοβουλευτικές ομάδες την οποία στηρίζουν 110 βουλευτές, συμπεριλαμβανομένου του Karl-Heinz Florenz (βλ. πλαίσιο).

Βουλευτής Karl-Heinz Florenz

Ο γερμανός βουλευτής Karl-Heinz Florenz είναι πρόεδρος της Διακομματικής Ομάδας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου «Βιοποικιλότητα, Θήρα, Ύπαιθρος».

Εκτός από την προστασία της βιοποικιλότητας και την προώθηση των αγροτικών περιοχών που ευημερούν οικονομικά και κοινωνικά, μία κεντρική ιδέα πίσω από τη διακομματική αυτή ομάδα είναι ότι ένα «σοβαρό και βιώσιμο θηρευτικό σύστημα που ελέγχεται από το κράτος αποτελεί μέρος μιας καλής περιβαλλοντικής πολιτικής», σύμφωνα με τον βουλευτή Florenz.

Σημειώνει ότι «κάθε κυνηγός μάχεται την παρανομία» και ότι «οι νομοθέτες πρέπει να συνεργάζονται με τους κυνηγούς για την καταπολέμηση της παράνομης θήρας». Αν και αναγνωρίζει ότι δεν συμμερίζονται όλοι τις απόψεις των κυνηγετικών ενώσεων, υπογραμμίζει ότι αυτές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας εις βάρος των άγριων ειδών, εξηγώντας τους νομικούς περιορισμούς στα μέλη τους. «Δεν έχω την εντύπωση ότι οι κυνηγετικές ενώσεις αποτελούν εμπόδιο στη διαδικασία. Ενδιαφέρονται να βρεθεί μια μέση λύση», σημειώνει.

Η BirdLife και η Πρωτοβουλία για τη Θήρα

«Οι τομείς στους οποίους κυρίως εστιάζουμε [αναφορικά με την εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας] είναι η δηλητηρίαση και η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων, η εμπορία ωδικών πτηνών και η δίωξη αρπακτικών πτηνών. Τα προηγούμενα χρόνια, ενδιαφερθήκαμε κυρίως για την παρακολούθηση – τον χαρακτηρισμό της εγκληματικότητας εις βάρος της άγριας πανίδας και το εύρος της», εξηγεί ο Wouter Langhout της BirdLife.

«Εκπονήσαμε μια έκθεση για τη θανάτωση η οποία τεκμηριώνει το εύρος της παράνομης θανάτωσης των πτηνών στη Μεσόγειο. Επίσης, μόλις αρχίσαμε την εκστρατεία «killing 2.0» η οποία καλύπτει όλη την Ευρώπη, καθώς και ορισμένες άλλες χώρες, και αυτές είναι οι καλύτερες εκτιμήσεις του αριθμού των πτηνών που επηρεάζονται από αυτό το είδος εγκληματικότητας: ο αριθμός των πτηνών που θανατώνονται καθώς και των ειδών που εμπλέκονται», αναφέρει ο κ. Langhout.

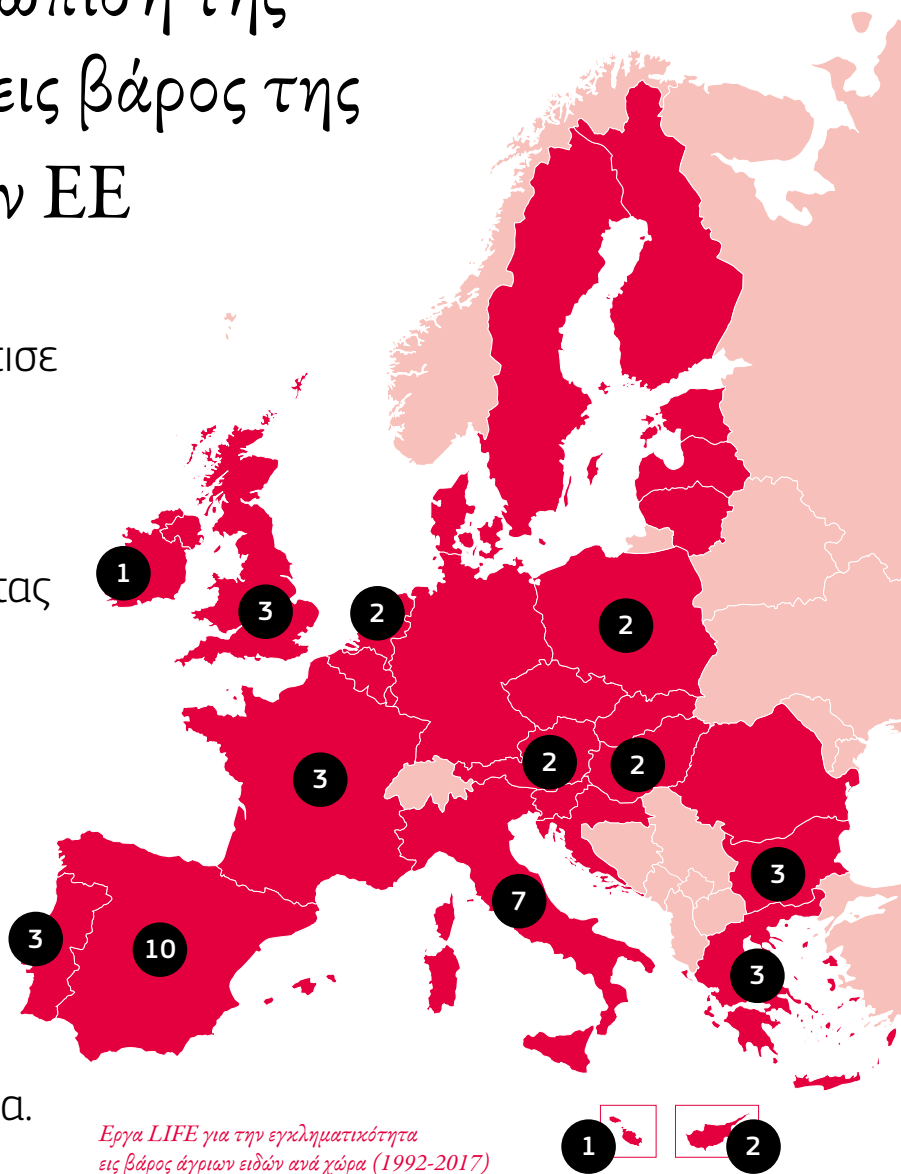
Φωτογραφία: © European Union 2012 PE-EP

«Επίσης, δραστηριοποιούμαστε στις σχετικές πολιτικές. Υποβάλαμε επίσημες ενστάσεις στην Επιτροπή [βλ. Οδηγία για τα Πτηνά] και συμμετέχουμε στον Χάρτη Πορείας για την εξάλειψη της παράνομης θανάτωσης πτηνών – στις συνεδριάσεις που πραγματοποιούνται τακτικά μεταξύ της Επιτροπής και των ενδιαφερομένων μερών για το θέμα. Είμαστε ένας από τους οργανισμούς που υλοποιεί δράσεις για τον Χάρτη Πορείας και επομένως επιβλέπουμε την παρακολούθηση και υποβάλουμε στην Επιτροπή μια επισκόπηση του τι συμβαίνει στον χώρο. Για παράδειγμα, την τελευταία φορά παρουσιάσαμε στα ενδιαφερόμενα μέρη στην Ευρώπη τα έργα LIFE που ασχολούνται με την παράνομη θανάτωση των πτηνών και το πράττουμε αυτό σε συνεχή βάση. Συμμετέχουμε στις συνεδριάσεις για να διασφαλίσουμε ότι όλοι είναι πλήρως ενήμεροι για ό,τι συμβαίνει», καταλήγει.

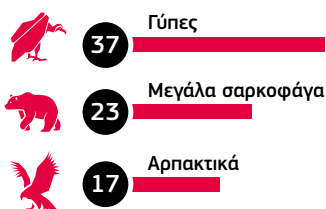
Ο ρόλος του προγράμματος LIFE στην αντιμετώπιση της εγκληματικότητας εις βάρος της άγριας πανίδας στην ΕΕ

Το πρόγραμμα LIFE διαδραμάτισε καίριο ρόλο στην καθοδήγηση δράσεων που μπορούν να συμβάλλουν στην πρόληψη και μείωση της εγκληματικότητας κατά της άγριας πανίδας σε όλη την ΕΕ.

Το πρόγραμμα επένδυσε περισσότερα από **70 εκατ. ευρώ** σε περισσότερα από **40 έργα LIFE** που εστίασαν σε παράνομες δραστηριότητες αναφορικά με την άγρια πανίδα.

Αριθμός έργων ανά προστατευόμενο είδος (Οδηγίες για τους Οικότοπους & τα Πτηνά)

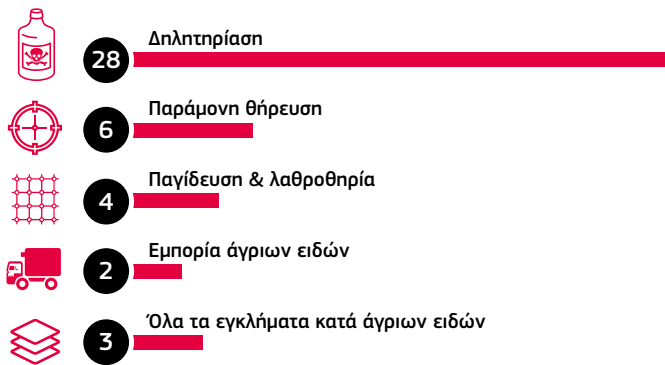
Το πρόγραμμα LIFE είναι το χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ για τη στήριξη έργων αναφορικά με δράσεις για το περιβάλλον, τη διατήρηση της φύσης και το κλίμα σε ολόκληρη την ΕΕ. Το LIFE είναι το μόνο χρηματοοικονομικό πρόγραμμα του προϋπολογισμού της ΕΕ που είναι αποκλειστικά αφιερωμένο στο περιβάλλον και συγκεκριμένα στη διατήρηση της φύσης. Από το 1992, το LIFE έχει συγχρηματοδοτήσει περισσότερα από 1.650 έργα, συγκεντρώνοντας περισσότερα από 2 δισ. ευρώ για τη διατήρηση της φύσης και τη βιοποικιλότητα.

Από τα 43 έργα LIFE που εστίασαν σε παράνομες δραστηριότητες σχετικά με τα άγρια είδη, η πλειονότητά τους αντιμετώπισαν το πρόβλημα της δηλητηρίασης προστατευόμενων ειδών και συγκεκριμένα πουλιά όπως τα αρπακτικά και οι γύπες, καθώς και τα μεγάλα σαρκοφάγα. Όπως φαίνεται στο Σχήμα 1, τα έργα στόχευαν και άλλα εγκλήματα εις βάρος άγριων ειδών, όπως η παράνομη θήρευση, παγίδευση,

λαθροθηρία και εμπορία ειδών, ενώ τρία έργα κάλυψαν όλα τα εγκλήματα εις βάρος της άγριας πανίδας.

Τα έργα LIFE που ασχολούνται με την εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας πραγματοποιήθηκαν κυρίως στη Νότια και Κεντρική Ευρώπη (βλ. Σχήμα 3). Αυτό συνάδει με την υψηλότερη συχνότητα εμφάνισης εγκλημάτων κατά της άγριας πανίδας στην Ευρώπη, σύμφωνα με την έκθεση «Killing 2.0» της BirdLife's. Ωστόσο, αρκετά κράτη μέλη, ιδιαίτερα στην Κεντρική Ευρώπη, δεν έχουν ακόμη, αν και θα έπρεπε, κάποιο έργο LIFE για την αντιμετώπιση των εγκληματικών δραστηριοτήτων κατά της άγριας πανίδας. Αξίζει να σημειωθεί ότι ορισμένα έργα έχουν υλοποιήσει διασυνοριακές δράσεις, όπως το έργο «Η Επιστροφή του Ασπροπάρη» του οποίου ηγείται η Βουλγαρία αλλά δραστηριοποιείται και στην Ελλάδα (βλ. σελ. 21-22 και 43-45).

Αριθμός έργων LIFE που εστίασαν στην εγκληματικότητα
εις βάρος άγριων ειδών

Παραδείγματα δράσεων έργων LIFE

Παρακολούθηση και συλλογή στοιχείων:

- Συλλογή περιστατικών (βάση δεδομένων) και αναφορά εγκλημάτων κατά της άγριας πανίδας,
- Προσδιορισμός των στοχευμένων ειδών και των τύπων παράνομης δραστηριότητας και των θέσεων όπου παρατηρείται.

Ανταλλαγή πληροφοριών, κατάρτιση και ευαισθητοποίηση:

- Κατάρτιση των αξιωματούχων επιβολής του νόμου,
- Εκπαίδευση σκύλων ώστε να εντοπίζουν δηλητηριασμένα δολώματα – ορισμένα διασυνοριακά,
- Κατάρτιση στη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων (κιτ δηλητηρίου),
- Εκστρατείες ενημέρωσης του κοινού κατά της παράνομης χρήσης δηλητηρίων

Επιβολή και νομικές πτυχές:

- Επικαιροποίηση/εφαρμογή της νομοθεσίας, πρόστιμα και κυρώσεις,
- Κατάρτιση ειδικευμένων εισαγγελέων στις δικαστικές διαδικασίες,
- Συμβολή στη δημιουργία ή χρηματοδότηση ειδικών μονάδων κατά της εγκληματικότητας εις βάρος της άγριας πανίδας στους κόλπους της Αστυνομίας.

Πρόληψη:

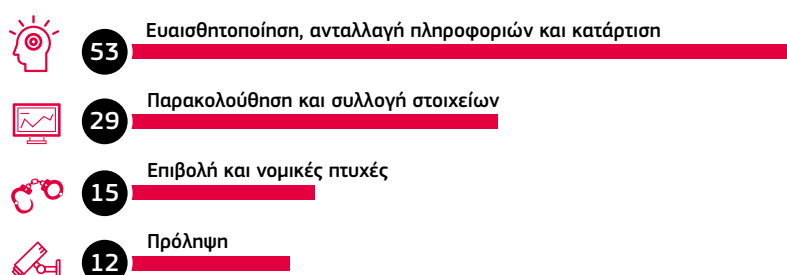
- Δημιουργία ζωνών επιτήρησης σε συνεργασία με τις τοπικές κυνηγετικές ενώσεις

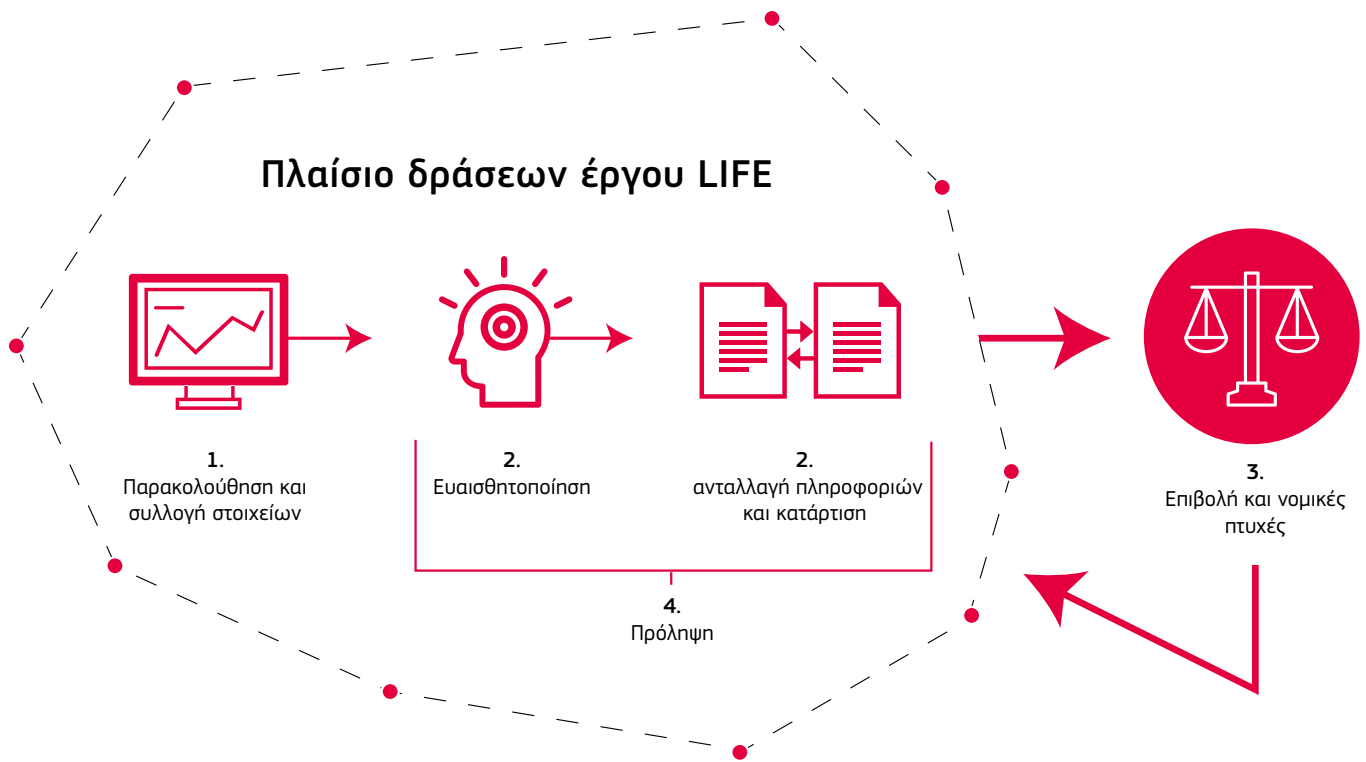
Διδάγματα του LIFE

Στόχος του εντύπου αυτού είναι να υπογραμμίσει πώς το πρόγραμμα LIFE στηρίζει την υλοποίηση της πολιτικής της ΕΕ αναφορικά με την εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας. Η πλειονότητα των αναφερόμενων έργων έχει αναπτύξει δράσεις που στηρίζουν τον Χάρτη Πορείας της ΕΕ για την εξάλειψη της παράνομης θανάτωσης, παγίδευσης και εμπορίας πτηνών (βλ. Πίνακα 1). Οι δράσεις του Χάρτη Πορείας διακρίνονται σε τέσσερις κατηγορίες: παρακολούθηση και συλλογή στοιχείων, ανταλλαγή πληροφοριών, κατάρτιση και ευαισθητοποίηση, επιβολή και νομικές πτυχές και πρόληψη.

Αριθμός δράσεων έργων LIFE που υλοποιήθηκε σύμφωνα με τον Χάρτη Πορείας για την εξάλειψη της παράνομης θανάτωσης, παγίδευσης και εμπορίας πτηνών

Το Σχήμα 5 παρουσιάζει πώς τα έργα LIFE μπορούν να συμβάλουν στην ολοκληρωμένη προσέγγιση που παρουσιάζεται στον Χάρτη Πορείας. Έργα που συλλέγουν στοιχεία για παράνομες δραστηριότητες και προσεγγίζουν το πρόβλημα (1.), μπορούν να οδηγήσουν σε δράσεις που κυμαίνονται από την κατάρτιση μέχρι την ευαισθητοποίηση (2.) σε συνδυασμό με προληπτικές δράσεις (4). Η επιβολή και οι νομικές αρμοδιότητες αποτελούν ευθύνη των κρατών

μελών. Ωστόσο, ορισμένες δράσεις των έργων υποστηρίζουν την υλοποίηση και νομικών πτυχών, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης αξιωματικών της αστυνομίας και των τελωνείων ώστε να μπορούν να υπερασπίζονται τον νόμο πιο αποτελεσματικά. Το παραδειγματικό έργο VENENO NO κάλυψε όλα τα πεδία από τη συλλογή στοιχείων μέχρι την υποστήριξη για την επιβολή του νόμου και την πρόληψη (βλ. σελ. 15 και σελ. 55-56).

Σημαντικά επιτεύγματα των έργων LIFE για την εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας

- Παρακολούθηση και συλλογή στοιχείων με νέες δορυφορικές τεχνολογίες σήμανσης
- Βάση δεδομένων συμβάντων (ίσως καταστεί πανευρωπαϊκή)
- Περιπολίες εντοπισμού δηλητηρίων και πρόληψης σε όλες σχεδόν τις χώρες της Μεσογείου της ΕΕ
- Δίκτυα κατά των δηλητηρίων με συμμετοχή κυνηγών, βοσκών, κ.ά.
- Εργασία με βάση την τεχνολογία και τους ανθρώπους
- Προσπάθεια για συμμετοχή των ΜΜΕ – να ευαισθητοποιήσουν το κοινό ότι η εγκληματικότητα κατά της άγριας πανίδας αποτελεί αδίκημα
- Εκστρατείες ευαισθητοποίησης σε όλα τα κράτη μέλη
- Ειδικές εκστρατείες ευαισθητοποίησης και κατάρτιση για τις αρμόδιες αρχές, την Αστυνομία, τα Τελωνεία, τους εισαγγελέες, τους δικηγόρους και δικαστές για το περιβάλλον
- Σημαντικές και σαφείς κυρώσεις, που επιβάλλονται τακτικότερα

Προώθηση σχεδίων δράσης για τα πτηνά

Το έργο EuroSAP είναι μια ευρεία τριετής πρωτοβουλία στην οποία συνεργάζονται 13 εταίροι με επικεφαλής την BirdLife, για την αντιμετώπιση των απειλών κατά 16 ειδών. Στόχος αυτού του έργου LIFE είναι η βελτίωση των μέτρων διατήρησης αυτών των πουλιών, μελετώντας τον πλήρη κύκλο ζωής τους, τις μεταναστευτικές οδούς και τις πιέσεις στην επιβίωσή τους, συμπεριλαμβανομένης της εγκληματικότητας εις βάρος της άγριας πανίδας, που για πολλά από αυτά τα είδη αποτελούν σημαντικό πρόβλημα.

«Βασικό παράδειγμα είναι το τρυγόνι (*Streptopelia turtur*), για το οποίο το επίπεδο παράνομης θανάτωσης είναι εξαιρετικά υψηλό τόσο εντός όσο και εκτός ΕΕ», σημειώνει ο Wouter Langhout, Αξιωματούχος σε θέματα Πολιτικής για τη Φύση της ΕΕ στη BirdLife.

«Οι γύπες είναι εξαιρετικά ενάλωτοι, διότι είναι επιρρεπείς στα δηλητηριασμένα δολώματα και μπορούν να βρουν τα δολώματα αυτά σε μεγάλες αποστάσεις, ενώ ορισμένοι πληθυσμοί είναι εξαιρετικά ευαίσθητοι. Ο πληθυσμός του ασπροπάρη στη Βουλγαρία είναι πολύ ευαίσθητος στις δηλητηριάσεις, ενώ ο πληθυσμός αυτός είναι πολύ μικρός. Κάθε άτομο μετράει, σε αυτό το θέμα.»

Επίσης, υπογραμμίζει ότι ο μεγάλος αριθμός συμβάντων δηλητηρίασης στην Ισπανία παραμένει ιδιαίτερα ανησυχητικός για την BirdLife. Ωστόσο, η προσέγγιση που ενθάρρυνε η ΜΚΟ μέσω του έργου LIFE είναι η κατάρτιση σύγχρονων σχεδίων δράσης. «Η υλοποίησή τους αποτελεί αρμοδιότητα των κρατών μελών της ΕΕ και η Επιτροπή πρέπει να βεβαιωθεί ότι αυτό συμβαίνει», προσθέτει.

Εργαλεία συλλογής στοιχείων και παρακολούθησης:

- Δίκτυα ενδιαφερομένων μερών
- Άνοιχτές τηλεφωνικές γραμμές/ειδικά σημεία επαφής
- Ομάδες σκύλων
- Δορυφορική σήμανση
- Ανθρώπινο δυναμικό

Καλές πρακτικές:

- Χρήση ιστορικών στοιχείων,
- Παροχή εργαλείων στο κοινό για καταγγελία περιστατικών
- Κινητοποίηση τοπικών δικτύων για συλλογή στοιχείων
- Σύνταξη πρωτοκόλλων για τον τρόπο αντιμετώπισης περιστατικών δηλητηρίασης
- Δημιουργία και εναρμόνιση πανευρωπαϊκών βάσεων δεδομένων

1

Πρόβλημα:

η δηλητηρίαση είναι η σοβαρότερη απειλή για πολλά αρπακτικά πτηνά υπό εξαφάνιση, όπως ο βασιλαετός στην Ουγγαρία. Η γνώση σχετικά με το πότε, πού, πώς και γιατί παρατηρούνται περιστατικά είναι ζωτικής σημασίας για τον περιορισμό της απειλής αυτής εναντίον προστατευόμενων ειδών πτηνών.

Λύση:

το έργο HELICON ανέπτυξε μια βάση δεδομένων εγκλημάτων εις βάρος των πτηνών για περιστατικά δηλητηρίασης, πυροβολισμών και άλλων παράνομων δραστηριοτήτων κατά των αρπακτικών πτηνών στην Ουγγαρία. Το έργο Life PannonEagle που αποτελεί συνέχεια του, επεκτείνει τη βάση δεδομένων σε περιφερειακό επίπεδο.

Αποτέλεσμα:

στη βάση δεδομένων TOTEM καταγράφηκαν περισσότερα από 1.000 περιστατικά εγκλημάτων εις βάρος πτηνών στην Ουγγαρία. Το 2018, η βάση θα διευρυνθεί ώστε να συμπεριλάβει δεδομένα από την Αυστρία, τη Δημοκρατία της Τσεχίας, τη Σλοβακία και τη Σερβία. «Θεωρητικά, στο μέλλον θα είναι δυνατή η συλλογή στοιχείων από όλη την Ευρώπη», σημειώνει ο διευθυντής έργου κ. Márton Horváth.

Διαβάστε περισσότερα στη σελ 14.

2

Πρόβλημα:

οι βαλτόκιρκοι και άλλα προστατευόμενα είδη πουλιών συχνά υποφέρουν από υψηλά ποσοστά νεανικής θνησιμότητας.

Λύση:

η δορυφορική σήμανση των ανήλικων πτηνών επιτρέπει στις ΜΚΟ που ασχολούνται με τη διατήρησή τους να εντοπίσουν τις αιτίες θνησιμότητας. Επίσης, αποκαλύπτει νέες περιοχές φωλιάσματος, ενώ παρέχει και νέες πληροφορίες για τη συμπεριφορά των προστατευόμενων ειδών.

Αποτέλεσμα:

οι πληροφορίες από τη σήμανση διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό των αιτιών εγκληματικότητας εις βάρος άγριων ειδών. Επίσης, όταν ο κόσμος γνωρίζει ότι τα πτηνά σημαίνονται, αυτό μπορεί να τους αποτρέψει από την παράνομη θανάτωσή τους.

Διαβάστε περισσότερα στη σελ 18.

3

Πρόβλημα:

η έλλειψη γνώσεων για τα δηλητήρια που χρησιμοποιούνται για την παράνομη θανάτωση των πουλιών και άλλων άγριων ειδών εμποδίζει τις προσπάθειες αντιμετώπισης του προβλήματος.

Λύση:

το έργο LIFE VENENO NO («κανένα δηλητήριο») στην Ισπανία ανέλυσε πληροφορίες από περισσότερα από 4.000 περιστατικά δηλητηρίασης σε μια περίοδο 5 ετών. Αυτό αποκάλυψε την ανάγκη για αυστηρότερους ελέγχους αναφορικά με το μάρκετινγκ και τη χρήση φυτοϋγειονομικών προϊόντων ώστε να αποτραπεί η χρήση τους σε δηλητηριασμένα δολώματα.

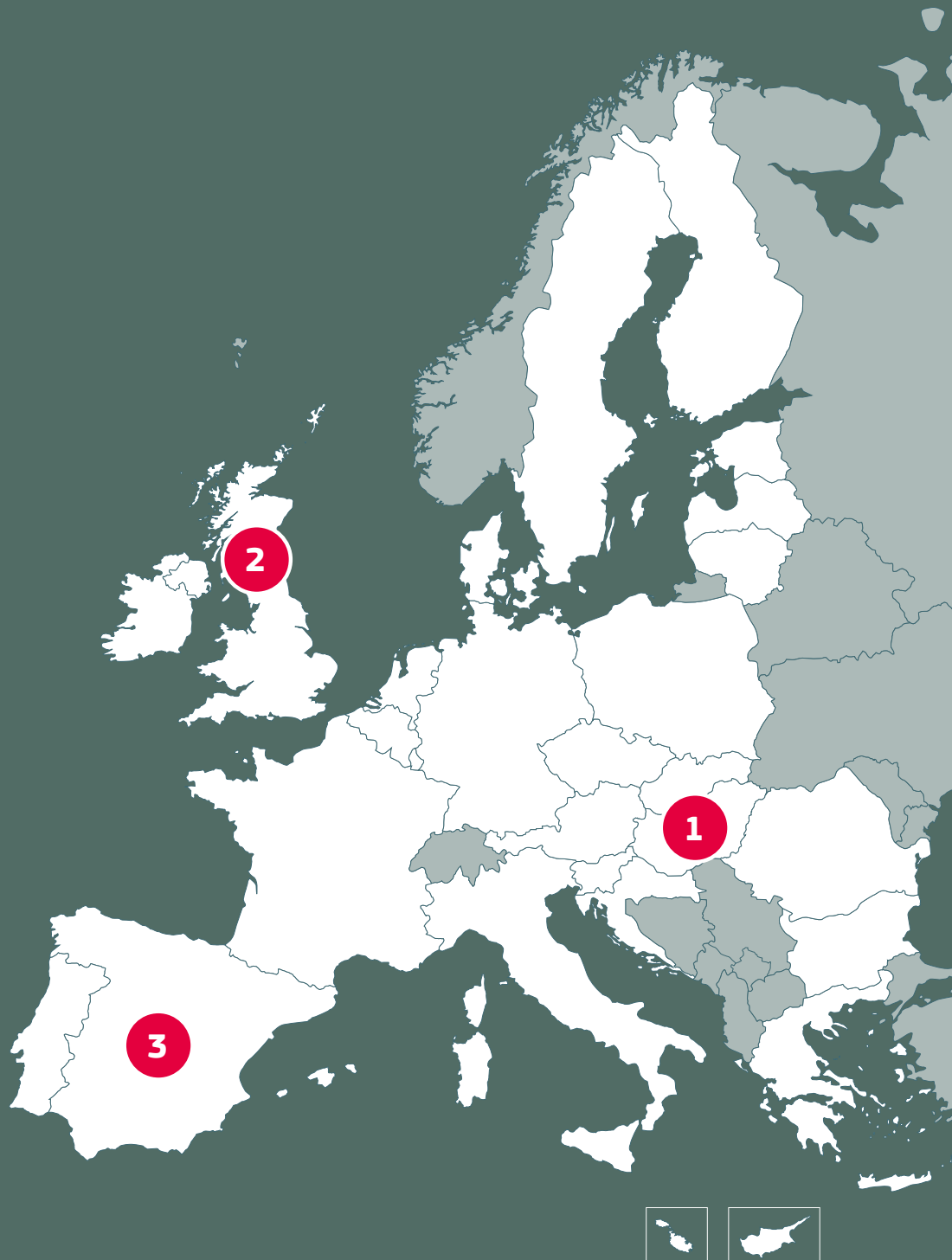
Αποτέλεσμα:

τα όσα έφερε στο φως το έργο αποτέλεσαν το έναυσμα για κατάρτιση εθνικών σχεδίων δράσης και του Σχεδίου Δράσης κατά της Παράνομης Δηλητηρίασης της Άγριας Πανίδας της ΕΕ.

Διαβάστε περισσότερα στη σελ 20.

Κεφάλαιο 1

παρακολούθηση και συλλογή στοιχείων

Προς μία ευρωπαϊκή βάση δεδομένων εγκλημάτων εις βάρος της άγριας πανίδας

1

Το έργο HELICON ανέπτυξε μια βάση δεδομένων εγκλημάτων εις βάρος της άγριας πανίδας για περιστατικά δηλητηρίασης, πυροβολισμών και άλλων παράνομων δραστηριοτήτων κατά των αρπακτικών πτηνών στην Ουγγαρία.

Το έργο Life PannonEagle που αποτελεί συνέχειά του, επεκτείνει τη βάση δεδομένων σε πέντε χώρες της Κεντρικής Ευρώπης.

«Αρχίσαμε να δημιουργούμε μια βάση δεδομένων εγκλημάτων εις βάρος πτηνών γύρω στο 2007», θυμάται ο Márton Horváth της BirdLife Ουγγαρίας (MME) και διευθυντής έργου τόσο του HELICON (βλ. πλαίσιο) όσο και του Life PannonEagle. Καταλύτης ήταν η απώλεια δύο βασιλαετών από δηλητηρίαση, το 2005. Η συστηματική συλλογή άρχισε με την έρευνα σε κτηνιατρικές δημοσιεύσεις και δημοσιεύσεις για τη διατήρηση. «Συλλέξαμε όλα τα γνωστά ιστορικά στοιχεία φτάνοντας πίσω μέχρι το 1975 και τα συσχετίσαμε με πρόσφατα στοιχεία που συλλέξαμε τόσο εμείς όσο και οι συνάδελφοί μας από τα Εθνικά Πάρκα», αναφέρει ο Δρ. Horváth.

Η βάση δεδομένων HELICON τηρείται σε Excel, αλλά τα στοιχεία δημοσιεύονται και στο Google Drive ώστε οι εταίροι του έργου να έχουν πρόσβαση σε αυτά. Τα βασικά στοιχεία περιλαμβάνουν το είδος του εγκλήματος, τη θέση, το είδος των πτηνών, τον αριθμό των επηρεαζόμενων ατόμων, την ερευνώσα αστυνομική αρχή, κτηνιατρικές εκθέσεις και, σε περιπτώσεις δηλητηρίασης, το είδος του δηλητηρίου (βλ. πλαίσιο).

Στη διάρκεια του πρώτου έργου LIFE συστάθηκε μια ομάδα εργασίας κατά της δηλητηρίασης στην οποία συμμετέχουν όλες οι κρατικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις που ασχολούνται με τη διατήρηση αρπακτικών πτηνών, όπως διευθύνσεις εθνικών πάρκων, η αστυνομία, κτηνίατροι και κυνηγοί. Παρέχουν πληροφορίες στη βάση δεδομένων και ως αντάλλαγμα έχουν δικαίωμα πρόσβασης στα μη επεξεργασμένα δεδομένα. Για λόγους ασφαλείας, η πρόσβαση του κοινού είναι περιορισμένη, αλλά οι συνοπτικές εκθέσεις είναι διαθέσιμες.

HELICON: επισκόπηση

*Η Ουγγαρία φιλοξενεί τον μεγαλύτερο πληθυσμό ανατολικού βασιλαετού (*Aquila heliaca*) στην ΕΕ, με 117 ζεύγη αναπαραγωγής να έχουν καταγραφεί το 2010. Αν και οι αριθμοί για αυτό το παγκοσμίως απειλούμενο είδος σημείωσαν μικρή αύξηση από τη δεκαετία του '80, η μεγάλη αύξηση των περιστατικών παράνομης θανάτωσης απειλεί να αντιστρέψει αυτή τη θετική τάση.*

Περισσότεροι από 50 βασιλαετοί δηλητηριάστηκαν στην Ουγγαρία στα χρόνια πριν από την έναρξη του HELICON. Αυτό το έργο LIFE έθεσε ως στόχο τη σημαντική μείωση της θνησιμότητας των αετών από μη φυσικά αίτια. Ο στόχος επιτεύχθηκε χάρη στη λήψη μέτρων για την παρακολούθηση και προστασία των αετών και βοηθώντας τους να αναπαραχθούν με επιτυχία, στη λήψη μέτρων για την παρακολούθηση των περιστατικών παράνομης θανάτωσης, στη δημιουργία βάσης δεδομένων εγκλημάτων κατά των πουλιών και την κατάρτιση πρωτοκόλλων για τη διερεύνηση των περιστατικών, καθώς και τη λήψη μέτρων για την αύξηση της ευαισθητοποίησης των ενδιαφερομένων μερών στις φιλικές προς τους αετούς μεθόδους διαχείρισης της θήρας, όπως και την αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού για τη διατήρηση των αρπακτικών πτηνών και τις αρνητικές επιπτώσεις των δηλητηρίων.

Το έργο βοήθησε τις ουγγρικές αρχές να εντοπίσουν και να ασκήσουν διώξεις για περισσότερα περιστατικά δηλητηρίασης, με αποτέλεσμα πέντε καταδικές. Παρατηρήθηκε σημαντική μείωση του αριθμού των περιστατικών δηλητηρίασης βασιλαετών (από 16 το 2012 σε 1 το 2016). Αυτό συνέβαλε στη μείωση του ποσοστού θνησιμότητας του είδους. Ο γνωστός πληθυσμός αναπαραγωγής βασιλαετού έφτασε πλέον τα 200 ζεύγη στην Ουγγαρία.

Διαβάστε περισσότερα στο: <http://www.imperialeague.hu/>

«Το έργο αυτό αφορά πέντε χώρες, αλλά θεωρητικά στο μέλλον θα μπορεί να συλλέγει στοιχεία από όλη την Ευρώπη»

Συλλογή στοιχείων

Το έργο HELICON ανέπτυξε τρία πρωτόκολλα εγκληματικότητας εις βάρος της άγριας πανίδας, για τους κτηνιάτρους, την αστυνομία και τους ερευνητές πεδίου. «Επίσης, αναπτύξαμε ένα διάγραμμα ροής πρωτοκόλλων που μπορεί να χρησιμοποιηθεί αν κάποιος βρει ένα κουφάρι ή ένα δηλητηριασμένο δόλωμα στο πεδίο. Διερευνώντας όλες τις πιθανότητες «ναι» ή «όχι», μπορεί κανείς να κατηγοριοποιήσει τα δεδομένα. Αν είναι ύποπτη, τυχαία ή παράνομη δηλητηρίαση, θα ενταχθεί στη βάση δεδομένων εγκλημάτων κατά των πουλιών», εξηγεί ο Δρ. Horváth. «Για παράδειγμα, μια κοινή περίπτωση με [τυχαία δηλητηρίαση] αετών αποτελεί το γεγονός ότι οι κυνηγοί χρησιμοποιούν σκάγια και η συγκέντρωση μολύβδου μπορεί να προκαλέσει τοξίκωση.»

Η MME, δικαιούχος του έργου, δημιούργησε ένα δελτίο αναφοράς στο διαδίκτυο καθώς και έναν ειδικό αριθμό τηλεφώνου και διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου όπου οποιοσδήποτε μπορεί να αναφέρει ύποπτη παράνομη δηλητηρίαση. «Διαχειριζόμαστε μια ανοιχτή τηλεφωνική γραμμή, αλλά για να είμαι ειλικρινής, πολύ λίγες είναι οι αναφορές που έγιναν από το ευρύ κοινό», σημειώνει ο Δρ. Horváth, «ωστόσο, λειτουργεί ως ένα καλό εργαλείο για τη λειτουργία του δικτύου.»

Την ανοιχτή τηλεφωνική γραμμή διαχειρίζεται ο Gábor Deák, που βρίσκεται στο πεδίο αρκετές φορές την εβδομάδα, ως επικεφαλής μιας ομάδας σκύλων (βλ. σελ. 46-47). Η ομάδα σκύλων μπορεί να ανταποκριθεί

γρήγορα σε αναφορές και αποτελεί βασική πηγή στοιχείων για παράνομες δηλητηριάσεις. Συνδέονται απευθείας με τη νέα βάση δεδομένων στο διαδίκτυο μέσω ενός συστήματος GPS που μπορεί να παρακολουθεί τόσο το σκυλί όσο και τον συνοδό. Λαμβάνουμε περίπου 50 κλήσεις τον χρόνο από το ευρύ κοινό, δηλαδή περίπου το 10% των κλήσεων, ενώ το 90% προέρχεται από την κοινότητα διατήρησης, κυνηγούς ή κτηνιάτρους», εξηγεί ο κ. Deák.

Ένα δίκτυο από περίπου 250 δασοφύλακες που απασχολούνται στα εθνικά πάρκα της Ουγγαρίας και 300 εθελοντές που συμμετέχουν στις έρευνες για αρπακτικά πτηνά, παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες για την εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας. Επίσης, οι δασοφύλακες έχουν απευθείας επαφή με τους τοπικούς γεωργούς και έτσι οι τελευταίοι καλούν τους δασοφύλακες οι οποίοι με τη σειρά τους καλούν στην ανοιχτή τηλεφωνική γραμμή της MME. Οι κυνηγοί ενθαρρύνονται να αναφέρουν εγκλήματα κατά των πτηνών μέσω του Εθνικού Κινηματικού Επιμελητηρίου Ουγγαρίας, που αποτελεί εταίρο του έργου (βλ. πλαίσιο).

Όταν τελείωσε το έργο HELICON (2012-2016), η βάση δεδομένων εγκλημάτων κατά των πτηνών περιελάμβανε 1.023 καταγραφές που αφορούσαν 2.350 άτομα (συμπεριλαμβανομένων 252 βασιλαετών). Καταγράφηκαν 147 περιστατικά δηλητηρίασης πουλιών (εκ των οποίων 89 παράνομες, 14 τυχαίες και 44 ύποπτες δηλητηριάσεις).

Οικοδόμηση της βάσης δεδομένων TOTEM

Το συνεχιζόμενο έργο LIFE επιτρέπει στην ομάδα IT στο κέντρο παρακολούθησης της MME να αναπτύσσει και να προγραμματίζει μια διαδικτυακή βάση δεδομένων που ονομάζεται TOTEM. «Αυτή η βάση δεδομένων θα ενσωματώσει όλα τα είδη δεδομένων θνησιμότητας αναφορικά με τα πτηνά, τα ζώα, τα ερπετά και τα αμφίβια, αλλά θα έχει και ένα ειδικό τμήμα για τα δηλητήρια», σημειώνει ο Δρ. Horváth.

Το Κέντρο Παρακολούθησης εναρμονίζει τέσσερις βάσεις δεδομένων που έχει αναπτύξει το HELICON (φωλιές αετών, παρακολούθηση αετών, πτηνά με δορυφορική σήμανση και εγκληματικότητα κατά των πτηνών) παράλληλα με τις άλλες βάσεις δεδομένων της MME. Βασικός στόχος είναι να κατευθυνθούν όλα τα δεδομένα σε έναν άτλαντα πτηνών της Ουγγαρίας, εντός της βάσης δεδομένων MAP (πρόγραμμα Madáratlasz).

Διερευνώνται επίσης νέες μέθοδοι συλλογής στοιχείων εγκληματικότητας εις βάρος των πτηνών. «Υπάρχει μια διαδικτυακή εφαρμογή που σχεδιάστηκε από τον εταίρο μας την BirdLife Austria, και έτσι διαθέτουμε ήδη μια εφαρμογή για κινητά τηλέφωνα για τη συλλογή στοιχείων, ενώ

σχεδιάζουμε να τη συνδέσουμε με τη βάση δεδομένων TOTEM», αναφέρει ο Δρ. Horváth.

Η TOTEM (που δεν είναι ακρώνυμο, αλλά λογοπαίγνιο από τις λέξεις «νεκρό ζώο») οικοδομείται σε τρία επίπεδα δεδομένων, εξηγεί ο Δρ. Horváth. «Το πρώτο αντιστοιχεί σε ένα συγκεκριμένο περιστατικό, για παράδειγμα, όπου ο δράστης έχει βάλει δηλητήριο σε μια περιοχή και όπου κουφάρια βρέθηκαν σε διάφορες θέσεις της». Στο επίπεδο αυτό, η TOTEM βρίσκει όλα τα σχετικά έγγραφα για ένα συγκεκριμένο περιστατικό (π.χ. έγγραφα της αστυνομίας και των δικαστηρίων).

«Το δεύτερο επίπεδο, που ονομάζουμε συμβάν, έχει ακριβή ημερομηνία και θέση», συνεχίζει. Οι συντεταγμένες των συμβάντων στη βάση δεδομένων συνδέονται με τους χάρτες Google Maps για την οπτικοποίηση των θέσεων. «Για παράδειγμα, σε μια θέση βρήκαμε τρεις καλαμόκικρους και δύο κοράκια. Για κάθε μεμονωμένο άτομο που εντοπίζεται, στη συνέχεια δημιουργείται ένα αρχείο στο τρίτο επίπεδο. Εκεί μπορούμε να προσθέσουμε φωτογραφίες, κτηνιατρικά έγγραφα για μεμονωμένα άτομα, ποσοστά συγκέντρωσης δηλητηρίου, κ.λπ.»

Προς μια ευρωπαϊκή βάση δεδομένων

Η TOTEM (totem.mme.hu) παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα για την παρουσίαση των στοιχείων συγκριτικά με το Excel. Για παράδειγμα, όταν προστίθεται ένα νέο περιστατικό, εμφανίζεται αμέσως στους χάρτες, ενώ μπορούν αυτόματα να παραχθούν περιλήψεις.

Η ομάδα Life PannonEagle αντιμετωπίζει τις προκλήσεις της συγκώνευσης εθνικών βάσεων δεδομένων σε μία περιφερειακή βάση. «Σήμερα, διαθέτουμε περισσότερες από 1.080 καταγραφές για την Ουγγαρία. Σε κάθε χώρα, οι εταίροι μας συλλέγουν στοιχεία, αλλά σε διαφορετικές μορφές, όμως θέλουμε να τα συγκεντρώσουμε όλα μαζί στην ίδια βάση δεδομένων», αναφέρει ο Δρ. Horváth. «Στόχος μας είναι να οριστικοποιήσουμε την ογγική έκδοση της βάσης και κατόπιν, στις αρχές του 2018, να αρχίσουμε την εισαγωγή δεδομένων από τις άλλες τέσσερις χώρες PannonEagle, δηλαδή την Αυστρία, τη Δημοκρατία της Τσεχίας, τη Σερβία και τη Σλοβακία.»

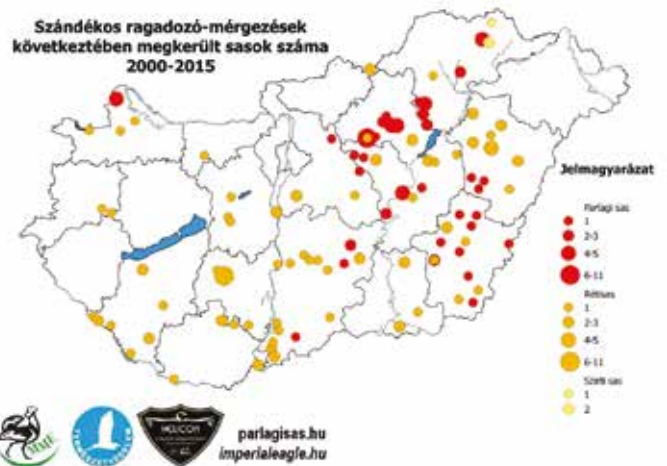

Το Κυνηγετικό Επιμελητήριο

Το Εθνικό Κυνηγετικό Επιμελητήριο της Ουγγαρίας (HHNC) εκπροσωπεί περίπου 3.500 μέλη της κυνηγετικής κοινότητας. Ο Gábor Konyács του HHNC εξηγεί ότι το Επιμελητήριο συμμετείχε στο έργο LIFE για να δείξει τη δέσμευσή τους στην προστασία του βασιλαετού.

Το έργο οργάνωσε συναντήσεις την περίοδο των ετήσιων ημερίδων κατάρτισης των κυνηγών. «Στο ακροατήριο παρουσιάστηκαν με σαφήνεια οι επιπτώσεις της παράνομης θανάτωσης. Από την άποψη αυτή, γίνονται αντιληπτές αλλαγές στη συμπεριφορά», σημειώνει ο κ. Κονιάcs. «Υπάρχουν πολλά κοινά συμφέροντα μεταξύ της διαχείρισης της δήρας και της προστασίας της φύσης», προσδέτει.

Η εθνική κλίμακα του HHNC καταδεικνύει ότι τα μέλη του, που ενδιαφέρονται για την οικολογία, μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην αποκάλυψη παράνομων ενεργειών, σημειώνει ο κ. Κονιάcs.

LIFE10 NAT/HU/000019
Τίτλος: Conservation of imperial eagles by managing human-eagle conflicts in Hungary
Δικαιούχος: MME BirdLife Hungary
Επικοινωνία: Márton Horváth
Email: horvath.marton@mme.hu
Ιστοσελίδα: <http://imperialeagle.eu/>
Διάρκεια: 01-Ιουν-2012 έως 31-Δεκ-2016
Συνολικός προϋπολογισμός: € 2 100 000
Συμμετοχή LIFE: € 1 600 000

Carbofuran

«Το carbofuran είναι η δραστική ουσία που βρίσκουμε συχνότερα στα παράνομα δηλητηριασμένα δολώματα, αν και υπάρχουν περιστατικά με εντομοκτόνο phorate και προσφάτως ορισμένα περιστατικά με αντιπηκτικά που χρησιμοποιούνται ως μυοκτόνα», αναφέρει ο Δρ. Horváth. Ο Ákos Horváth της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών της Ουγγαρίας εξηγεί ότι υπάρχουν τρεις πηγές της δραστικής ουσίας carbofuran: πρώτον, υπάρχουν κάποια παλιά αποθέματα. Μέχρι το 2008, η χρήση του ήταν νόμιμη στην Ουγγαρία και τις γύρω χώρες. Ωστόσο, από τη μεθοδολογία δηλητηρίασης αντιλαμβανόμαστε ότι προέρχεται κυρίως από την Αυστρία, όπου υπάρχει διαφορετικό εμπορικό σκεύασμα Carbofuran το οποίο είναι μωβ, ενώ στην Ουγγαρία είναι άσπρο ή κόκκινο. Μάλιστα βρίσκουμε αυτή τη μωβ ουσία στη νοτιοανατολική πλευρά της Ουγγαρίας και αντιλαμβανόμαστε ότι πρέπει να πρόκειται για παράνομο εμπόριο. Η τρίτη πηγή είναι πιθανώς το παράνομο εμπόριο από την Ουκρανία και τη Σερβία. Στην Ουκρανία η χρήση του carbofuran είναι ακόμα νόμιμη, ενώ πιθανώς υπάρχουν μεγάλα παράνομα αποθέματα στη Σερβία.»

Η δορυφορική σήμανση παρέχει πολύτιμα στοιχεία στους φορείς διατήρησης και την αστυνομία

Το έργο LIFE για τον βαλτόκιρκο προσφέρει στην RSPB την ευκαιρία να πραγματοποιήσει το πιο εκτεταμένο μέχρι σήμερα πρόγραμμα δορυφορικής σήμανσης για την παρακολούθηση αρπακτικών πτηνών.

Η συγχρηματοδότηση LIFE επέτρεψε στην MKO που εδρεύει στο Ηνωμένο Βασίλειο να εκπαιδεύσει και να επιτύχει την επίσημη αδειοδότηση επτά ομάδων της που ερευνούν τα υψηλά ποσοστά θνησιμότητας στα νεαρά άτομα, πολλά εκ των οποίων θεωρείται ότι έχουν υποκύψει σε παράνομους πυροβολισμούς σε τυρφώνες χιονόκοτας. «Η σήμανση LIFE μας επιτρέπει να διαπιστώσουμε γιατί πέθαναν και μας βοηθά να κατανοήσουμε αν υπάρχει κάτι που μπορούμε να κάνουμε», αναφέρει η διευθύντρια έργου Cathleen Thomas.

Ενώ υπολογίζεται ότι ο βρετανικός οικότοπος μπορεί να φιλοξενήσει 30 ζεύγη βαλτόκιρκων, μόλις τρία ζεύγη αναπαρήχθησαν με επιτυχία το 2016. Η σήμανση αποκάλυψε επίσης νέες περιοχές κούρνιας και παρέιχε νέες πληροφορίες αναφορικά με τη συμπεριφορά των αρπακτικών πτηνών.

Τα στοιχεία σήμανσης διαδραματίζουν ζωτικής σημασίας ρόλο στη διερεύνηση παράνομης θανάτωσης, αφού δηλώνουν με σαφήνεια τη θέση ενός συμβάντος. Η ερευνητική ομάδα της RSPB συλλέγει αποδεικτικά στοιχεία και τα προωθεί στον αξιωματικό της αστυνομίας που είναι υπεύθυνος για εγκλήματα εις βάρος της άγριας πανίδας. Η κα Thomas θεωρεί ότι η σήμανση μπορεί επίσης να αποτελέσει αποτρεπτικό παράγοντα, δεδομένου ότι το ποσοστό των σημασμένων πτηνών είναι άγνωστο. Το 2016, σμάνθηκαν 12 πτηνά, εκ των οποίων μόλις πέντε παραμένουν ζωντανά έναν χρόνο αργότερα. Σαφώς, απομένουν ακόμα πολλά να γίνουν, αλλά η δορυφορική σήμανση αποδεικνύεται ότι θα αποτελέσει βασικό εργαλείο για την καταπολέμηση της καταδίωξης των βαλτόκιρκων.

Η ιστορία ενός υπεύθυνου σήμανσης

Η σήμανση των πτηνών δεν είναι κάτι καινούργιο, αλλά η νέα τεχνολογία την κατέστησε πιο αξιόπιστη και βελτίωσε την ποιότητα των δεδομένων. Η σήμανση γίνεται ολοένα και μικρότερη, επομένως μπορούν να σμάνθουν με ασφάλεια ολοένα και περισσότερα είδη πτηνών. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, χρειάζονται περίπου 3 χρόνια εκπαίδευσης για να αδειοδοτηθεί κάποιος από τη Βρετανική Ορνιθολογική Εταιρεία ώστε να τοποθετεί σήμανση. «Ο λόγος που χρειάζεται τόσος χρόνος είναι γιατί πρέπει να διασφαλιστεί ότι η σήμανση τοποθετείται στο πτηνό με συγκεκριμένο τρόπο, ώστε να μην επηρεάζει καθόλου το πτηνό αυτό, όταν θα φύγει από τη φωλιά του», αναφέρει ο Mark Thomas, Υπεύθυνος Ερευνών της RSPB στην Αγγλία, που έχει εκπαιδευτεί επισήμως για να τοποθετεί δορυφορική σήμανση σε μεγαλύτερα πουλιά όπως τα αρπακτικά.

Πριν από την πρώτη τους σήμανση, οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να κάνουν πρακτική σε ομοιώματα πτηνών «ουσιαστικά λούτρινα ζωάκια», που η RSPB κατασκευάζει για τον σκοπό αυτόν, εξηγεί. «Η δορυφορική σήμανση [που χρησιμοποιείται στο έργο LIFE] μοιάζει με σακίδιο που το πτηνό φορά στην

πλάτη του, ενώ οι μάντες του σακιδίου περνούν κάτω από τα φτερά του πτηνού και δένουν με συγκεκριμένο τρόπο.»

Οι μέθοδοι διαφέρουν ανάλογα με τα είδη, με τα μεγαλύτερα πτηνά να μπορούν να φέρουν μεγαλύτερα σήματα. Ο θηλυκός βαλτόκιρκος είναι μεγαλύτερος από τον αρσενικό, για παράδειγμα, και τα σήματα στα θηλυκά πτηνά στο έργο LIFE μπορούσαν να μεταδίδουν στοιχεία σε καθημερινή βάση. Στα αρσενικά σημασμένα πουλιά είχαν τοποθετηθεί μικρότερα σήματα που έστελναν πληροφορίες μόνο κάθε δύο ή τρεις ημέρες.

Ο χρόνος τοποθέτησης του σήματος είναι ζωτικής σημασίας. Η καλύτερη στιγμή είναι μία ή δύο ημέρες πριν το νεαρό πουλί είναι έτοιμο να πετάξει. Για να αξιολογήσουν τον κατάλληλο χρόνο, οι ερευνητές επισκέπτονται τις φωλιές αρκετές φορές πριν προβούν στη σήμανση. Μόλις τοποθετηθεί το σήμα, η ερευνητική ομάδα πρέπει αμέσως να αρχίσει να λαμβάνει στοιχεία από το πουλί. «Ορισμένα θα διανύσουν αμέσως μεγάλες αποστάσεις, ενώ άλλα θα παραμείνουν στην περιοχή της φωλιάς, αλλά καθημερινά μπορεί

Φωτογραφία: Guy Anderson

«Προφανώς, δεν θέλουμε τα πουλιά να σκοτώνονται σε έξι εβδομάδες από τη σήμανσή τους, αλλά τουλάχιστον το σήμα μας λέει τι συμβαίνει.»

κανείς να βλέπει τα στοιχεία στην ιστοσελίδα. Αν πρόκειται για ένα πουλί για «το ευρύ κοινό», θα αρχίσουμε να ενημερώνουμε την ιστοσελίδα μας και να λέμε στο κοινό πού βρίσκεται και τι κάνει.»

Αν η σήμανση πάψει να εκπέμπει ή εκπέμπει από το ίδιο σημείο, η ομάδα υποψιάζεται ότι κάτι έχει συμβεί στο πουλί και το διερευνά. Αν υπήρξε παράνομος πυροβολισμός, τότε συχνά η σήμανση έχει καταστραφεί και το άτομο έχει απομακρυνθεί. Ορισμένες φορές τα πυροβολημένα πουλιά βρίσκονται, αν δεν έχουν σκοτωθεί αμέσως. «Επειδή τα στοιχεία που

λαμβάνουμε δηλώνουν ότι η τάση μειώνεται στη σήμανση και δεν υπάρχει κίνηση, μεταβαίνουμε στο σημείο από όπου εκπέμφθηκε το τελευταίο σήμα, ψάχνουμε στο έδαφος και βρίσκουμε το πουλί», εξηγεί ο κ. Thomas.

«Πέρσι, ο Rowan και η Carol, δύο πουλιά που είχαν σημαθεί από το πρόγραμμα βρέθηκαν νεκρά, αλλά όταν πήγαμε να τα βρούμε και τα πήραμε να τα αναλύσουμε, διαπιστώθηκε ότι τα είχαν πυροβολήσει.»

Εκστρατεία για την καλύτερη επιβολή του νόμου

Η διαφάνεια αποτελεί βασικό στόχο του προγράμματος LIFE. «Αν αυτά τα πουλιά θανατώνονται σε τυρφώνες χιονόκοτας από θηροφύλακες, γεγονός που γνωρίζουμε ότι συμβαίνει, τότε το απόλυτο καθήκον μας είναι να δημοσιοποιούμε τις πληροφορίες αυτές», αναφέρει ο κ. Thomas.

«Ο κόσμος έχει δικαίωμα να ξέρει τι συμβαίνει και κατόπιν να κάνει εκστρατείες και να ζητά καλύτερη επιβολή της αστυνόμευσης για την αποτροπή της εγκληματικότητας εις βάρος της άγριας πανίδας». Πράγματι, η αστυνομία έχει καταγράψει τη δίωξη αρπακτικών πτηνών ως εθνική προτεραιότητα σε ό,τι αφορά την εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας, θεωρώντας τους βαλτόκιρκους βασικά είδη.

Το έργο προστατεύει επίσης τις φωλιές δυσκολεύοντας την πρόσβαση σε αυτές. Αν και οι περισσότεροι χώροι φωλεωποίησης τα τελευταία χρόνια βρίσκονται σε περιοχές όπου γίνεται διαχείριση διατήρησης, και πολύ λίγοι σε ιδιωτικούς τυρφώνες χιονόκοτας, τα άτομα είναι ακόμα ευάλωτα. Τα αρσενικά μπορεί να κυνηγούν ως και 15 χλμ. μακριά από τη φωλιά και έτσι μπορεί να τα πυροβολήσουν σε γειτονικά κτήματα, παραδέχεται ο κ.

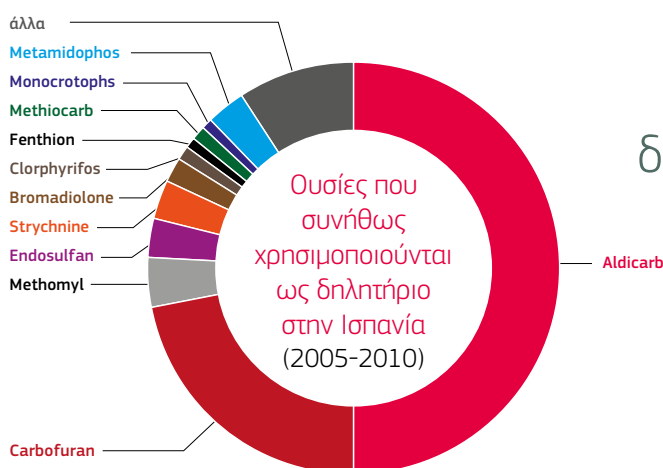
Thomas. Μολταταύτα, η σήμανση δίνει μια εικόνα του τι συμβαίνει στα πουλιά αυτά, που παλαιότερα δεν υπήρχε. «Προφανώς, δεν θέλουμε τα πουλιά να σκοτώνονται σε έξι εβδομάδες από τη σήμανσή τους, αλλά τουλάχιστον το σήμα μας λέει τι συμβαίνει.»

LIFE13 NAT/UK/000258
Τίτλος: LIFE hen harriers
Δικαιούχος: The Royal Society for the Protection of Birds
Επικοινωνία: Nick Folkard
Email: nick.folkard@rspb.org.uk
Ιστοσελίδα: <http://ww2.rspb.org.uk/our-work/conservation/henharrierlife/>
Διάρκεια: 01-Ιουλ-2014 έως 30-Ιουλ-2019
Συνολικός προϋπολογισμός: € 2 270 000
Συμμετοχή LIFE: € 1 135 000

3

Γνωρίστε το δηλητήριο σας

Το έργο VENENO NO συνέλεξε εκτενή στοιχεία για τα δηλητήρια που χρησιμοποιούνται για την παράνομη θανάτωση των πτηνών.

Η βάση δεδομένων που δημιουργήθηκε αποτελεί πολύτιμο εργαλείο για την κατανόηση και την καταπολέμηση της εγκληματικότητας σε βάρος της άγριας πανίδας.

«Η συλλογή στοιχείων για τα δηλητήρια μας επέτρεψε να αποκτήσουμε μια πολύ καλή εικόνα του τι συμβαίνει στην Ισπανία» αναφέρει ο David de la Bodega Zugasti, συντονιστής του έργου VENENO NO (2010-2014) και σήμερα συντονιστής του Ευρωπαϊκού Δικτύου ενάντια στο Περιβαλλοντικό Έγκλημα (ENEC) στη SEO/BirdLife.

Μια μελέτη που εκπονήθηκε από το έργο και καλύπτει την περίοδο από το 2005 ως το 2010 ανέλυσε 4.395 δείγματα διαφόρων ειδών που θανατώθηκαν από δηλητηριασμένα δολώματα στην Ισπανία. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, μόνο το 7% ως 10% των δηλητηριασμένων ζώων βρίσκονται και επομένως η SEO/BirdLife εκτιμά ότι περίπου 45.000 ζώα μπορεί να έχουν θανατωθεί από δηλητήρια αυτή την πενταετία. Στα δείγματα περιλαμβάνονταν ιδιαίτερως απειλούμενα είδη, όπως ο ψαλιδιάρης (*Milvus milvus*: 297), ο ισπανικός βασιλαετός (*Aquila adalberti*: 30) και ο γυπαετός (*Gypaetus barbatus*: 13).

Η ανάλυση πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με το IRCE, το ισπανικό Ερευνητικό Ινστιτούτο Θήρας και Άγριας Πανίδας, το οποίο συνέβαλε στη διατύπωση ενός τυποποιημένου πρωτοκόλλου που τα τοξικολογικά εργατήρια και τα κέντρα διάσωσης άγριων ειδών μπορούν να χρησιμοποιούν όταν αντιμετωπίζουν περιστατικά παράνομης δηλητηρίασης.

Η έκθεση που εκπονήθηκε από το έργο αποκάλυψε ότι χρησιμοποιήθηκαν περισσότερες από 70 ουσίες για την παρασκευή δηλητηριασμένων δολωμάτων. Επρόκειτο κυρίως για φυτοϋγειονομικά προϊόντα και βιοκτόνα. Αυτά που χρησιμοποιήθηκαν συχνότερα ήταν το aldicarb (50%) και το carbofuran (22%). Και τα δύο έχουν απαγορευτεί στην ΕΕ (βλ. σχήμα 1).

Συνελέγησαν συνολικά 1.694 δηλητηριασμένα δολώματα, κυρίως κομμάτια κρέατος. Ορισμένες φορές η ομάδα του έργου βρήκε ολόκληρα κουφάρια ζώων εμποτισμένα με δηλητήριο που χρησιμοποιούνταν ως δόλωμα. Κοινά τρόφιμα που χρησιμοποιούνται ως δόλωμα είναι, μεταξύ άλλων, το ψωμί,

τα αυγά και οι κονσέρβες ψαριών. Τα δολώματα αυτά αποτελούν δυνητικό κίνδυνο και για τον άνθρωπο, κυρίως όταν έχουν τοποθετηθεί σε πάρκα και άλλους δημόσιους χώρους.

Η ανάλυση των στοιχείων κατέδειξε ότι περισσότερο από το 70% των περιπτώσεων σχετίζονταν με τη χρήση δηλητηρίων για την εξάλειψη αρπακτικών που ανταγωνίζονται τα θηρεύσιμα είδη (π.χ. πέρδικες ή λαγούς). Άλλες περιπτώσεις σχετίζονταν με τη μελισσοκομία (8%), την κτηνοτροφία (5%) και αστικές καταστάσεις (9%) όπου βασικά θύματα ήταν οικογενειακά ζώα συντροφιάς (σκύλοι και γάτες).

Έρευνες, για παράδειγμα σε διαδικτυακές πωλήσεις, αποκάλυψαν την ύπαρξη μαύρης αγοράς αποθεμάτων απαγορευμένων φυτοφαρμάκων που δεν είχαν καταστραφεί. Η ομάδα του έργου κατέληξε ότι υπάρχει ανάγκη αυστηρότερων ελέγχων για το μάρκετινγκ και τη χρήση φυτοϋγειονομικών προϊόντων ώστε να αποτραπεί η χρήση τους σε δηλητηριασμένα δολώματα.

«Μια από τις βασικές εξελίξεις μετά το έργο ήταν το Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. κατά της Παράνομης Δηλητηρίασης της Άγριας Πανίδας της Ε.Ε.», σημειώνει ο κ. de la Bodega. «Αυτό βασίστηκε σε σχέδια δράσης που είχαν αναπτυχθεί από το έργο LIFE.»

LIFE08 NAT/E/000062
 Τίτλος: VENENO NO – Action to fight illegal poison use in the natural environment in Spain
 Δικαιούχος: SEO/BirdLife
 Επικοινωνία: David de la Bodega
 Email: ddelabodega@seo.org
 Ιστοσελίδα: <http://www.venenono.org>
 Διάρκεια: 01-Ιουν-2010 έως 30-Μαρ-2014
 Συνολικός προϋπολογισμός: € 1 672 000
 Συμμετοχή LIFE: € 647 000

Φωτογραφία: © ARurales- Catalúnia

VENENO NO: επισκόπηση

Ο στόχος του έργου VENENO NO («Κανένα δηλητήριο») ήταν η μείωση της παράνομης χρήσης δηλητηρίων στην Ισπανία. Ο στόχος επιτεύχθηκε υλοποιώντας δράσεις που προτάθηκαν από την εθνική στρατηγική της Ισπανίας για την καταπολέμηση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων στην ύπαιθρο. Το έργο αυτό εστίασε σε τρεις πυλώνες: δίωξη του εγκλήματος, πρόληψη και αποτροπή και τέλος επεξεργασία γνώσεων και πληροφοριών. Τα κύρια αποτελέσματα του έργου ήταν η ανάπτυξη ικανοτήτων για τη διερεύνηση και δίωξη περιστατικών δηλητηρίασης και η εμφατική ένταξη της δηλητηρίασης της προστατευόμενης άγριας πανίδας στην πολιτική ατζέντα της Ισπανίας.

«Η συλλογή στοιχείων για τα δηλητήρια μας επέτρεψε να αποκτήσουμε μια πολύ καλή εικόνα του τι συμβαίνει στην Ισπανία»

Διαβάστε περισσότερα στο:
<https://www.venenono.org/>

Φωτογραφία: © Guardia Civil SEPRONA

1**Πρόβλημα:**

δεν υπάρχει επαρκής αποτροπή για να εμποδίσει τον κόσμο να αφήνει δηλητηριασμένα δολωμάτα.

Λύση:

έργα όπως το «LIFE under Griffon Wings» στην Ιταλία και το έργο «Η Επιστροφή του Ασπροπάρη» στην Ελλάδα επένδυσαν σε ομάδες σκύλων ανίχνευσης δηλητηρίων.

Αποτέλεσμα:

έμμεσες αποδείξεις υποδηλώνουν ότι αυτές οι ομάδες σκύλων λειτουργούν σε σημαντικό βαθμό ως δύναμη αποτροπής.

Διαβάστε περισσότερα στη σελ. 24.

5**Πρόβλημα:**

σε ορισμένες περιοχές της Ευρώπης λίγοι γνωρίζουν ότι η εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας είναι αδικήμα

Λύση:

η Ορνιθολογική Εταιρεία της Βουλγαρίας θέσπισε ένα σύστημα βράβευσης μέσω ενός προγράμματος LIFE για να προβάλλει άτομα που «προστατεύουν τα δάση και τους αετούς της Βουλγαρίας». Στην Κύπρο, ξεκίνησε μια ευρεία κλίμακας εκστρατεία επικοινωνίας για την αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις επιπτώσεις της παράνομης παγίδευσης πουλιών στη βιοποικιλότητα.

Αποτέλεσμα:

προβάλλοντας 35 άτομα, συμπεριλαμβανομένων 7 που συμμετείχαν σε δικαστικούς αγώνες κατά της εγκληματικότητας εις βάρος της άγριας πανίδας, η εκστρατεία της Ορνιθολογικής Εταιρείας της Βουλγαρίας αύξησε την ευαισθητοποίηση για το ζήτημα αυτό στη Βουλγαρία. Η γνωστοποίηση στο ευρύ κοινό της εγκληματικότητας εις βάρος της άγριας πανίδας θα κάνει τη διαφορά. Στην Κύπρο, μετά την υλοποίηση της εκστρατείας του προγράμματος LIFE, έρευνες δείχνουν σημαντική αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με το ότι η παγίδευση αποτελεί πρόβλημα.

Διαβάστε περισσότερα στη σελ. 31.

2**Πρόβλημα:**

η τοποθέτηση δηλητηριασμένων δολωμάτων για την προστασία του ζωικού κεφαλαίου και των θηραμάτων θεωρείται ακόμη «αναγκαίο κακό» σε πολλές περιοχές της Ευρώπης. Ωστόσο, αυτή η παράνομη πρακτική έχει πολλές αρνητικές συνέπειες στα προστατευόμενα είδη, τους σκύλους εργασίας και τα ζώα συντροφιάς.

Λύση:

στο πλαίσιο του έργου «Η Επιστροφή του Ασπροπάρη», η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία δημιούργησε ένα σημαντικό δίκτυο κατά της χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων στο οποίο συμμετέχουν βοσκοί, κυνηγοί και άλλα μέλη των τοπικών κοινωνιών.

Αποτέλεσμα:

περισσότεροι από 150 ενδιαφερόμενοι φορείς εντάχθηκαν στο δίκτυο κατά της χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων στην Ήπειρο. «Φαίνεται πράγματι ότι υπάρχουν ολοένα και λιγότερα περιστατικά δηλητηρίασης», σημειώνει ο συντονιστής του δικτύου κ. Χαρητάκης Παπαϊωάννου.

Διαβάστε περισσότερα στη σελ. 25.

3**Πρόβλημα:**

χρειάζονται πιο αποτελεσματικές μέθοδοι για την αποτροπή της λαθροθηρίας προστατευόμενων πουλιών. Η χρήση πιο προηγμένης τεχνολογίας θα ήταν καλοδεχούμενη.

Λύση:

τα έργα LIFE παρουσιάζουν καινοτομίες όπως οι «αισθητήρες πτώματος» και τα έξυπνα συστήματα περιπολίας που αποτρέπουν τους λαθροθήρες και μπορούν να συμβάλλουν στην επιβολή του νόμου. Εδραιωμένες τεχνολογίες όπως οι κάμερες ανίχνευσης κίνησης έχουν επίσης χρησιμοποιηθεί ευρέως με μεγάλη επιτυχία από ομάδες των έργων LIFE.

Αποτέλεσμα:

ένα έξυπνο σύστημα περιπολίας στην Ελλάδα εμπόδισε κάθε επίπτωση στη θνησιμότητα της νανόκηννας, ενός είδους που χαρακτηρίζεται ως ευάλωτο από τη Διεθνή Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN). Οι κάμερες ανίχνευσης κίνησης που επιτηρούν τις φωλιές των σιζαετών στη Σαρδηνία εμπόδισαν τη λαθροθηρία το 2017. Επίσης, η χρήση πρωτότυπων «αισθητήρων πτώματος» που υποστηρίζονται από ένα μεγάλο δίκτυο εθελοντών και βιώσιμων κυνηγών συμβάλλει στην υλοποίηση του εθνικού σχεδίου κατά της παράνομης θήρευσης πουλιών της Ιταλίας.

Διαβάστε περισσότερα στη σελ. 27.

4**Πρόβλημα:**

σε ορισμένες περιοχές, τα προστατευόμενα πουλιά θανατώνονται λόγω της εμμονής σε παραδοσιακές μεθόδους κυνηγιού που δεν κάνουν διάκριση των ειδών.

Λύση:

η προβολή του θετικού μηνύματος της βιοποικιλότητας στα σχολεία μπορεί να είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος προβολής των στόχων για τη διατήρηση των πουλιών, όπως κατέδειξαν οι προσπάθειες των έργων LIFE στη Σαρδηνία και τη Βουλγαρία.

Αποτέλεσμα:

η συμμετοχή των νέων βοήθησε να ανοίξουν τα μάτια των παλαιότερων γενεών σε ό,τι αφορά το πρόβλημα αυτό, χωρίς να στοχοποιηθούν

Διαβάστε περισσότερα στη σελ. 30.

6**Πρόβλημα:**

η παράνομη αλιεία αποτελεί σημαντικό κίνδυνο για τα πουλιά των υγρότοπων και τα αποθέματα αλιευμάτων σε ορισμένες περιοχές Natura 2000.

Λύση:

έργα LIFE στη Βουλγαρία και την Ιταλία δημιούργησαν πρωτόκολλα κατά της λαθροθηρίας για τη στήριξη φορέων επιβολής του νόμου. Η επίδρασή τους ήταν μεγαλύτερη όταν ενέπλεξαν αλιευτικές και κυνηγητικές ενώσεις καθώς και φορείς διατήρησης των πτηνών.

Αποτέλεσμα:

στη Βουλγαρία, το έργο «LIFE FOR THE BOURGAS LAKES» δημιούργησε μια συνεργασία που αύξησε τις καταγγελίες για παράνομη αλιεία, μείωσε τις παραβιάσεις και άρχισε να αναπτύσσει βιώσιμες οικονομικές δραστηριότητες όπως η αθλητική αλιεία αντί της παράνομης εμπορικής αλιείας. Το έργο «LIFE BARBIE» στην Ιταλία συμφώνησε σε ένα πρωτόκολλο με αλιευτικές ενώσεις που άνοιξε διάλογο με τις δημόσιες αρχές.

Διαβάστε περισσότερα στη σελ. 33.

αποτροπή εγκλημάτων εις βάρος της άγριας πανίδας

Πρόβλημα:

η παράνομη αλιεία του οξύρρυγχου του Δούναβη απειλεί τη μακροπρόθεσμη επιβίωση αυτού του προστατευόμενου είδους. Η αλιευτική αυτή δραστηριότητα συνδέεται στενά με την παράνομη εμπορία χαβιαριού

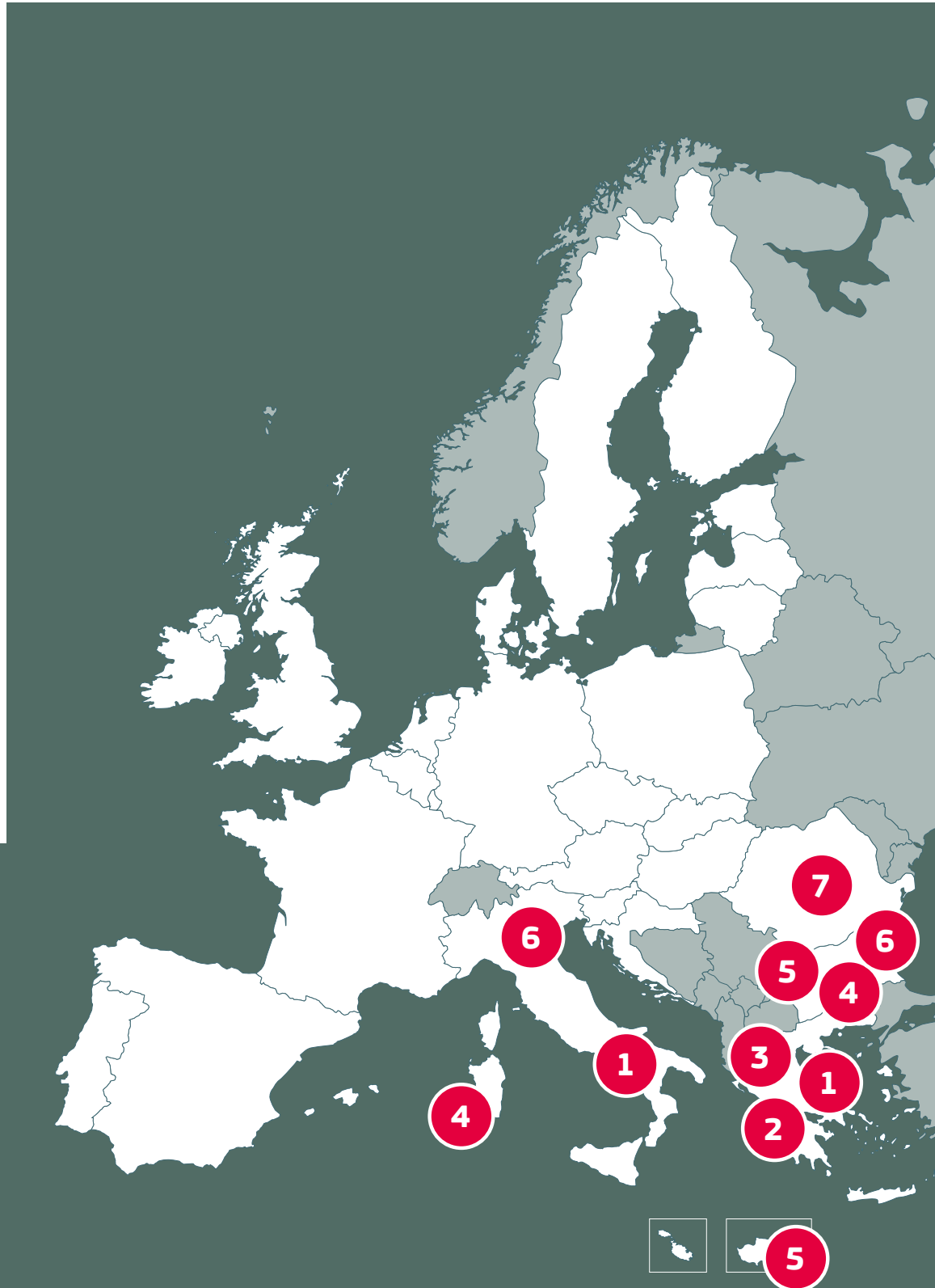
Λύση:

δύο έργα LIFE συνεργάστηκαν στενά με αλιευτικές κοινότητες στη ρουμάνικη και τη βουλγάρικη πλευρά του κάτω Δούναβη. Στόχος ήταν η αντιμετώπιση των αιτιών της παράνομης αλιείας και η πρόταση οικονομικά βιώσιμων εναλλακτικών.

Αποτέλεσμα:

το αρχικό έργο LIFE SAVING DANUBE STURGEONS αύξησε την ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας για το πρόβλημα χάρη σε μια ομάδα «υπερασπιστών του οξύρρυγχου» που δημιούργησαν μια γέφυρα μεταξύ των αρχών και των αλιευτικών κοινοτήτων. Η εμπιστοσύνη που οικοδομήθηκε χάρη στο πρώτο έργο επιτρέπει στο τρέχον δεύτερο έργο LIFE FOR DANUBE STURGEONS να αυξήσει τη στήριξη για την απαγόρευση της αλιείας του οξύρρυγχου, να αυξήσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με την απαγόρευση μεταξύ των λιανοπωλητών και να αυξήσει την ικανότητα επιβολής της απαγόρευσης αλιείας και εμπορίας. Επίσης, δημιουργεί μια πιλοτική επιχειρηματική δραστηριότητα ώστε να δείξει στην πράξη ότι υπάρχουν εναλλακτικές.

Διαβάστε περισσότερα στη σελ 36.

Οι περιπολίες με σκύλους αποτρέπουν τη χρήση δηλητηρίων

1

Περισσότερα από 20 έργα LIFE κατέδειξαν ότι η σύσταση περίπολων με σκύλους για την ανίχνευση δηλητηρίων μπορεί να αποτελέσει αποτελεσματικό μέσο αποτροπής της εγκληματικότητας εις βάρος της άγριας πανίδας. Οι περίπολοι με σκύλους έχουν εντοπίσει σημεία τοποθέτησης δηλητηρίων και έχουν αυξήσει τις καταγγελίες περιστατικών δηλητηριάσεων άγριων ειδών από το ευρύ κοινό.

«Οι περιπολίες σκύλων δεν χρησιμεύουν μόνο για την ανεύρεση αποδείξεων δηλητηρίασης, αλλά και για να μαθαίνει η κοινότητα ότι η δηλητηρίαση ζώων αποτελεί αδίκημα και ότι οι αρχές δεσμεύονται στη δίωξή του»

Η πρώτη ομάδα σκύλων ανίχνευσης δηλητηρίων της Σαρδηνίας δημιουργήθηκε χάρη στο έργο LIFE Under Griffon Wings, που έχει στόχο τη διατήρηση του όρνιου (*Gyps fulvus*) στο νησί. Η ομάδα σκύλων αποτελεί κοινή πρωτοβουλία του τμήματος κτηνιατρικής του Πανεπιστημίου του Sassari που εκπαιδεύει και φιλοξενεί τα ζώα, και της περιφερειακής αστυνομίας περιβαλλοντικής προστασίας η οποία διεξάγει τις περιπολίες όλον τον χρόνο, τέσσερις ως έξι φορές τον μήνα.

«Οι περιπολίες σκύλων δεν χρησιμεύουν μόνο για την ανεύρεση αποδείξεων δηλητηρίασης, αλλά και για να μαθαίνει η κοινότητα ότι η δηλητηρίαση ζώων αποτελεί αδίκημα και ότι οι αρχές δεσμεύονται στη δίωξή του» εξηγεί η διευθύντρια έργου Fiammetta Berlinguer, του Πανεπιστημίου του Sassari. «Πριν τις περιπολίες, η ομάδα σκύλων ανίχνευσης δηλητηρίων πηγαίνει στις διάφορες πόλεις, διανέμει φυλλάδια και συζητά με τους ανθρώπους ώστε όλοι να γνωρίζουν τον κίνδυνο δηλητηρίασης και να έχουν κίνητρα, τελικά, να καταγγείλουν

σχετικά περιστατικά στις αρχές.» Καταγγέλλονται περισσότερα περιστατικά και οι εταίροι του έργου σχεδιάζουν να συνεχίσουν τις επιθεωρήσεις με παρακολούθηση μέσω GPS στο ορατό μέλλον.

Τα δηλητηριασμένα δολώματα είναι πολύ μεγάλο πρόβλημα για τα είδη των αετών που καλύπτονται από το έργο «Η Επιστροφή του Ασπροπάρη» στην Ελλάδα. Οι ομάδες σκύλων του έργου καλούνται να ανταποκριθούν (γρήγορα) σε κλήσεις από το δίκτυο ενδιαφερομένων φορέων που το έργο αυτό δημιούργησε. Η Elzbieta Kret του WWF Ελλάδας είναι συνοδός σκύλων που δουλεύει με το μαλινουά Kiko. Εξηγεί ότι η χρήση των σκύλων αποτελεί κυρίως προληπτικό μέτρο. «Όταν ο κόσμος βλέπει έναν σκύλο να σφραγίζεται αναζητώντας δηλητηριασμένα δολώματα, αντιλαμβάνεται ότι το δασαρχείο και η αστυνομία ενδιαφέρονται για τα δηλητήρια», σημειώνει. Αυτό μπορεί να τους κάνει να σκεφτούν καλύτερα πριν βάλουν δηλητηριασμένα δολώματα.

Ομάδες σκύλων για τους λύκους

Το έργο WOLF IN THE ALPS έχει συστήσει ομάδες ανίχνευσης δηλητηρίων αποτελούμενες από 4-5 σκύλους και συνοδούς τόσο στα ανατολικά όσο και τα δυτικά τμήματα της οροσειράς. Στόχος τους είναι να αποτρέψουν τους επίδοξους χρήστες δηλητηρίων να θανατώνουν λύκους που επιστρέφουν σε αυτά τα τμήματα των Άλπεων. Οι νέες ομάδες συνεργάζονται με τις ομάδες κατά της λαθροθηρίας δασοφυλάκων ή φυλάκων των

εθνικών πάρκων για περιστατικά δηλητηρίασης. Σήμερα, χάρη στο έργο, πραγματοποιούνται τέσσερις σημαντικές έρευνες.

Η υποστήριξη από τους κυνηγούς ήταν ζωτικής σημασίας. Στο έργο συμμετείχαν ζώνες θήρας που φυλάσσονται από φύλακες τους οποίους πληρώνουν οι κυνηγοί για να συνεργαστούν με τις ομάδες σκύλων στις προσπάθειές τους για συλλογή αποδεικτικών στοιχείων. «Γενικά,

οι κυνηγοί υποστηρίζουν τις προσπάθειες, κυρίως σε περιοχές όπου οι λύκοι μόλις επέστρεψαν», επιβεβαιώνει η Francesca Marucco, τεχνική διευθύντρια του έργου.

Και εκείνη πιστεύει ότι οι ομάδες σκύλων έχουν και αποτρεπτικό αποτέλεσμα: «Αυτό είναι το πιο σημαντικό αποτέλεσμα όλης της δουλειάς που γίνεται», καταλήγει.

Egyptian vulture (Neophron percnopterus) - Φωτογραφία: Bogdan Boev

2

Δημιουργώντας ένα δίκτυο ενάντια στα δηλητήρια

Ένα έργο LIFE ενέπλεξε άμεσα τους τοπικούς ενδιαφερόμενους φορείς της βορειοδυτικής Ελλάδας στην καταπολέμηση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων. Ο κ. Χαρητάκης Παπαϊωάννου της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας (ΕΟΕ) είναι συντονιστής του Δικτύου ενάντια στα Δηλητήρια στην Ήπειρο.

«Κατάγομαι από την περιοχή αυτή και έτσι έχω πολύ καλές σχέσεις με τον κόσμο που ζει στα βουνά», εξηγεί ο κ. Χαρητάκης Παπαϊωάννου. «Ίσως αν τους προσέγγιζε κάποιος από την Αθήνα δεν θα είχε τόσο επιτυχία στο να τους κάνει να συμμετέχουν!»

Το δίκτυο ξεκίνησε το 2012 στο πλαίσιο του έργου LIFE «Η Επιστροφή του Ασπροπάρη» για τη διατήρηση του ασπροπάρη (*Neophron percnopterus*). «Τα πράγματα προχώρησαν σιγά-σιγά», θυμάται ο κ. Παπαϊωάννου. «Μήνα με τον μήνα, προσθέταμε περισσότερο κόσμο. Σήμερα έχουμε περισσότερα από 150 μέλη που ζουν και έχουν σχέσεις με την ύπαιθρο: βοσκούς, κυνηγούς, συνοριοφύλακες και άλλους.»

Διδάγματα

- Δημιουργία τοπικών δικτύων ενάντια στα δηλητήρια,
- Ντόπιοι με κύρος ηγούνται/κινητοποιούνται στα δίκτυα,
- Συνάντηση με κόσμο με τους δικούς τους όρους και στους δικούς τους χώρους (πρόσωπο με πρόσωπο στους χώρους όπου συχνάζουν και όχι εκ των άνω προς τα κάτω σε οργανωμένες συναντήσεις),
- Περιγραφή του πώς μπορείς να λύσεις το πρόβλημά τους – απώλεια σκύλων λόγω δηλητηρίων,
- Συνεργασία με κυνηγετικούς συλλόγους και όχι στρεφόμενοι εναντίον τους,
- Τα μέλη του δικτύου πρέπει να αισθάνονται ότι ανήκουν στο δίκτυο και έτσι έχουν κίνητρο να συνεχίσουν,
- Συντήρηση του δικτύου, διατήρηση επικοινωνίας.

Η ιστορία ενός βοσκού

Ο Γιώργος Σπανός είναι κτηνοτρόφος 56 ετών που φροντίζει το οικογενειακό του κοπάδι με 500 πρόβατα. Από τα τέλη του φθινοπώρου μέχρι τις αρχές του καλοκαιριού, το κοπάδι βόσκει στην πεδιάδα της Κόνιτσας στην Ήπειρο, κοντά στα αλβανικά σύνορα. Κάθε καλοκαίρι, ο κ. Σπανός ανεβαίνει περπατώντας τρεις ώρες, με το μισό του κοπάδι, σε μια από τις πιο απομακρυσμένες και ορεινές περιοχές της Ελλάδας, το φαράγγι του Αώου, στον Εθνικό Δρυμό Βίκου-Αώου.

Ο κ. Σπανός αρκετές φορές έχει βιώσει τις ακούσιες αρνητικές συνέπειες της δηλητηρίασης. «Η τελευταία φορά ήταν πριν περίπου τρία χρόνια, όταν πέντε από τα τσοπανόσκυλά μου χάθηκαν σε διάστημα έξι μηνών. Βρήκα ένα και το πήγα στον κτηνίατρο. Είχε δηλητηριαστεί με *meithomyi*, που πιθανώς είχαν τοποθετήσει αυτοί που στήνουν παγίδες για αγριογούρουνα.»

«Η χρήση δηλητηρίου σε βοσκοτόπια όπου υπάρχουν μεγάλα σαρκοφάγα, κυρίως καφέ αρκούδες και λύκοι, αποτελεί μεγάλο πρόβλημα για ανθρώπους σαν κι εμένα. Όταν χάνεις τσοπανόσκυλα από δολώματα, κυρίως ενήλικα, έμπειρα σκυλιά, τότε ολόκληρο το κοπάδι γίνεται ευάλωτο σε αρπακτικά ζώα», σημειώνει.

«Από τότε που ξεκίνησε το δίκτυο ενάντια στα δηλητήρια, διαπιστώνονται λιγότερες δηλητηριάσεις», αναφέρει ο κ. Σπανός. Επίσης, πιστεύει ότι πλέον λιγότεροι βάζουν δηλητηριασμένα δολώματα, «ωστόσο, αυτοί που το κάνουν, κάποιες φορές το κάνουν επανειλημμένως».

Ο κ. Σπανός αναφέρει ότι το δίκτυο ενάντια στα δηλητήρια είναι η καλύτερη ευκαιρία που έχουν οι βοσκοί να συνεργαστούν και να λύσουν το θέμα αυτό, ενώ έτσι θα σταματήσει και η φύση να φτωχαίνει χρόνο με τον χρόνο. «Ποιοι είναι οι καλύτεροι στην προστασία των σπάνιων ειδών; Μα, αυτοί που ζουν και εργάζονται συνεχώς στην ύπαιθρο, όπως οι βοσκοί», υπογραμμίζει.

«Σχεδόν όλοι οι βοσκοί και οι μισοί κυνηγοί έχουν χάσει τουλάχιστον έναν σκύλο εξαιτίας των δηλητηρίων»

Καφενεία και κιάλια

Ήταν σημαντικό να κερδίσουν την εμπιστοσύνη της τοπικής κοινότητας για να οικοδομήσουν το δίκτυο κατά των δηλητηρίων. Χρειάστηκε να συναντήσουν ανθρώπους υιοθετώντας τους δικούς τους όρους και όταν τους βόλευε. «Οι δημόσιες συναντήσεις δεν είναι καλή μέθοδος. Είναι καλύτερα να πηγαίνεις απευθείας εκεί που βρίσκεται ο κόσμος, όπως για παράδειγμα στα καφενεία όπου πηγαίνουν μετά το άρμεγμα το πρωί ή αργά το απόγευμα», εξηγεί ο κ. Παπαϊωάννου.

Γενικά, δέχθηκαν καλά το δίκτυο. «Ακόμα και αν ο κόσμος δεν θέλει να συμμετέχει, ξέρουν ότι τα δηλητήρια είναι μεγάλο πρόβλημα. Σχεδόν όλοι οι βοσκοί και οι μισοί κυνηγοί έχουν χάσει τουλάχιστον έναν σκύλο εξαιτίας των δηλητηρίων», περιγράφει.

«Συνεργαζόμαστε απευθείας με τον τοπικό κυνηγετικό σύλλογο, τους θηροφύλακες και το περιφερειακό συμβούλιο κυνηγετικών συλλόγων. Έτσι είναι πιο εύκολο να πείσουμε τους τοπικούς κυνηγούς να συμμετάσχουν», εξηγεί ο κ. Παπαϊωάννου.

Το δίκτυο της Ηπείρου περιλαμβάνει και εκπροσώπους των κύριων καταστατικών αρχών και τοπικών ομάδων συμφερόντων: «τον σύλλογο φίλων των μανιταριών ή τον

πεζοπορικό σύλλογο ενός χωριού, για παράδειγμα», αναφέρει ο κ. Παπαϊωάννου. Τα μέλη του δικτύου του τηλεφωνούν όταν βρουν ένα πιθανώς δηλητηριασμένο ζώο. «Ορισμένοι εξ αυτών συζητούν με άλλους βοσκούς, άλλους κυνηγούς και έτσι οι άνθρωποι που μπορεί να χρησιμοποιούν δηλητήρια ξέρουν ότι η τοπική κοινωνία παρακολουθεί και θέλει να φροντίζει την περιοχή της», προσθέτει.

«Ζητώ από όλα τα μέλη του δικτύου να τηλεφωνούν στο κοντινότερο δασαρχείο ή αστυνομικό τμήμα ώστε να επιληφθεί του ύποπτου περιστατικού. Ορισμένες φορές οι υπηρεσίες δεν μπορούν να παραβρεθούν αυτοπροσώπως και έτσι πηγαίνω εγώ και στη συνέχεια δίνω λεπτομέρειες στο δασαρχείο ή την αστυνομία», εξηγεί ο κ. Παπαϊωάννου.

Ένας σημαντικός ρόλος που διαδραματίζει το δίκτυο είναι ότι καταδεικνύει πως υπάρχουν αποτελεσματικές εναλλακτικές στη χρήση δηλητηρίων για την προστασία του ζωικού κεφαλαίου. «Δώσαμε 27 ηλεκτροφόρους φράκτες και περίπου 60 κιάλια στα πιο ενεργά μέλη του δικτύου» σημειώνει. «Όταν ο κόσμος νιώθει ότι ανήκει κάπου, τότε νιώθει και ότι έχει καθήκον να συμμετάσχει, να δώσει πληροφορίες και να μας βοηθήσει.»

Η κληρονομιά του LIFE

Ο κ. Παπαϊωάννου αναφέρει ότι το δίκτυο ενάντια στα δηλητήρια είχε ήδη αξιόλογο αντίκτυπο. «Το γεγονός ότι αυτοί οι άνθρωποι είναι εκεί έξω και συζητούν μεταξύ τους, ένας κυνηγός ή ένας βοσκός με άλλον, είναι ο πιο θετικός αντίκτυπος. Φαίνεται ότι υπάρχουν ολόενα και λιγότερα περιστατικά δηλητηρίασης.»

«Τώρα ο κόσμος ξέρει τι να κάνει όταν βρει ένα δηλητηριασμένο ζώο. Ακόμα και χωρίς εμάς, νομίζω ότι το δίκτυο θα συνεχίσει», πιστεύει ο κ. Παπαϊωάννου. Το έργο «Η Επιστροφή του Ασπροπάρη» βοήθησε την ελληνική εθνική ειδική δύναμη ενάντια στα δηλητήρια να εργαστεί με πιο εντατικό και συστηματικό τρόπο. «Επόμενος στόχος μας είναι να επαναλάβουμε αυτό που κάναμε στην Ήπειρο στην περιοχή των Μετεώρων στη Θεσσαλία.»

«Μόνο από πραγματικό ενδιαφέρον και βούληση για την προστασία της βιοποικιλότητας μπορεί να αξιοποιηθεί το πλήρες δυναμικό ενός συστήματος τεχνολογίας αιχμής»

Φωτογραφία: LIFE10 NAT/GR/000638/H05/ManoliaVougioukalou

Η τεχνολογία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο συμβάλλοντας την πρόληψη της παράνομης θανάτωσης ειδών πουλιών που απειλούνται με εξαφάνιση χάρη σε καινοτομίες όπως οι «αισθητήρες πτώματος» και τα έξυπνα συστήματα περιπολίας, καθώς και σε εδραιωμένες τεχνολογίες όπως οι κάμερες ανίχνευσης κίνησης.

Ο Johannes Fritz ηγείται ενός έργου LIFE για την επανένταξη της φαλακρής ίβιδας στην Ευρώπη. Κατά τη φθινοπωρινή αποδημία του 2017, το έργο δοκίμασε μια πρωτότυπη τεχνολογία που επιτρέπει την

ταχεία απόκριση στην απώλεια του σήματος ιχνηλάτησης. «Το πιο σημαντικό είναι να πάρει κανείς πληροφορίες για ένα ατύχημα το συντομότερο δυνατόν. Ιδανικά, τη στιγμή που συμβαίνει. Έτσι, σκεφθήκαμε τον «αισθητήρα

πτώματος», έναν αισθητήρα που αναγνωρίζει ότι συνέβη κάποιο ατύχημα και αμέσως εκπέμπει τη θέση όπου συνέβη το ατύχημα», εξηγεί ο Δρ. Fritz, ιδρυτής και επικεφαλής της αυστριακής MKO Waldrappteam.

Όταν η τεχνολογία αυτή εγκατασταθεί πλήρως, αν η ομάδα του έργου λάβει σήμα από έναν αισθητήρα πτώματος, μπορεί να ενημερώσει ένα δίκτυο περίπου 700 εθελοντών. Στόχος είναι να διαπιστωθεί γρήγορα τι συνέβη στο πουλί, ιδανικά εντός 1-1.5 ωρών από την ειδοποίηση. «Ενημερώνουν την αστυνομία και παραδίδουν το σώμα του πουλιού ή κάνουν ό,τι πρέπει να γίνει», αναφέρει ο Δρ. Fritz. Η

ομάδα του έργου LIFE συνεργάζεται με ιταλούς δικηγόρους και το κορυφαίο εγκληματολογικό ινστιτούτο της χώρας για την κατάρτιση των εθελοντών. Επίσης, υπάρχει μια ξεχωριστή ειδική ομάδα που έχουν οργανώσει οι ίδιοι οι κυνηγοί την οποία διαχειρίζεται η Federazione Italiana dell' Caccia, ο μεγαλύτερος ιταλικός κυνηγετικός σύλλογος.

Οι κυνηγοί φροντίζουν

«Αφιερώσαμε πολλή ενέργεια και χρήματα στην ανάπτυξη του αισθητήρα πτώματος», εξηγεί ο Δρ. Fritz. Η ιδέα είναι να μην χρησιμοποιηθεί μόνο για τη φαλακρή ίβιδα, αλλά να εξοπλιστούν με αυτόν και άλλα αποδημητικά πτηνά. Επίσης, στόχος είναι να ενημερωθεί η κοινότητα των κυνηγών ότι αυτό υπάρχει, διότι αυξάνει σημαντικά τους κινδύνους για τους λαθροθήρες. Επενδύουμε χρήματα σε κάθε πουλί που απελευθερώνεται και έτσι μπορούμε να προσδιορίσουμε τις οικονομικές ζημιές που προκαλούνται σκοτώνοντας ένα εξ αυτών. Κυμαίνονται μεταξύ 20.000 και 70.000 ευρώ ανά πουλί. Αν μπορέσουμε να εντοπίσουμε τον κυνηγό που σκότωσε τα πουλιά μας, τότε καταθέτουμε αγωγή και ζητούμε αποζημίωση για τη ζημία αυτή. Με το να προβάλλουμε το γεγονός ότι έχουμε «αισθητήρες πτώματος» και ότι υφιστάμεθα τόσο μεγάλες οικονομικές ζημιές, οι κυνηγοί που δεν τηρούν τους

κανόνες ανησυχούν περισσότερο και γίνονται πιο προσεκτικοί αναφορικά με την παράνομη θήρευση των πουλιών.»

Ο αισθητήρας πτώματος αναπτύχθηκε σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Ορνιθολογίας Μαξ Πλανκ που βρίσκεται στο Starnberg της Γερμανίας και με άλλους οργανισμούς. Το πρωτότυπο που έχουμε σήμερα είναι μια διακριτική συσκευή και στόχος είναι να ενσωματωθεί σε αυτό και μια συσκευή ιχνηλάτησης με GPS.

«Οι αισθητήρες πτώματος και το δίκτυο εθελοντών πρέπει να αυξήσουν σημαντικά την πιθανότητα εντοπισμού και δίωξης των δραστών. Θα συμβάλλουν στην υλοποίηση του ιταλικού εθνικού σχεδίου κατά της παράνομης θήρευσης πουλιών» σημειώνει ο Δρ. Fritz.

Έξυπνο σύστημα περιπολίας

Στην Ελλάδα, ένα έργο για την προστασία της νανόχηννας (*Anser erythrorus*) στις σημαντικές περιοχές στάθμευσης και διαχείμησης της Λίμνης Κερκίνης και του Δέλτα του Έβρου, συνδύασε με επιτυχία την τεχνολογία με τους ανθρώπους σε ένα επονομαζόμενο «Έξυπνο Σύστημα Περιπολίας» (ΕΣΠ). Τα τρία στοιχεία που απαρτίζουν το ΕΣΠ είναι μια «απομακρυσμένη συσκευή» (ηλιακές κάμερες παρακολούθησης τοποθετημένες σε περιοχή ενδιαφέροντος), ένα «κέντρο ελέγχου» όπου εκπαιδευμένοι θηροφύλακες μπορούν να δουν και να επεξεργαστούν εικόνες από τις απομακρυσμένες συσκευές και μια «κινητή μονάδα», ένα 4x4 όχημα περιπολίας εξοπλισμένο με VHF, με μονάδα GPS και με ένα tablet ιχνηλάτησης GPS. Η κινητή μονάδα

είναι σε επικοινωνία με το κέντρο ελέγχου και μπορεί να προβεί σε ελέγχους στο πεδίο.

«Η απομακρυσμένη μονάδα δίνει μια καλή εικόνα τυχόν δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται στην περιοχή ενδιαφέροντος, ημέρα και νύχτα», αναφέρει η διευθύντρια έργου κα Μανόλια Βουγιούκαλου. Το Σύστημα ΕΣΠ τίθεται σε λειτουργία όλους τους μήνες κατά τους οποίους η νανόχηννα βρίσκεται στην Ελλάδα (Οκτώβριος-Μάρτιος). Στη διάρκεια του έργου LIFE ελέγχθηκαν περίπου 2.500 κυνηγοί και διαπιστώθηκε ότι οι περισσότεροι κυνηγοί ήταν νόμιμα άλλα είδη.

Μηδενική θνησιμότητα

Χάρη στο σύστημα περιπολίας και τις συνδυασμένες δραστηριότητες ευαισθητοποίησης, «καταγράφηκε μηδενική θνησιμότητα» της νανόχηννας κατά τη διάρκεια του έργου, αναφέρει η κα Βουγιούκαλου. «Το ΕΣΠ αποκάλυψε επίσης έναν αριθμό παράνομων και/ή πιθανώς απειλητικών δραστηριοτήτων, όπως η παράνομη αλιεία, η λαθραία διακίνηση ιχθυοσκευασμάτων και ο ανεξέλεγκτος τουρισμός κοντά στις θέσεις κούρνιας μέσα στις προστατευόμενες περιοχές.»

Αν και το έργο LIFE έχει πλέον ολοκληρωθεί, οι διαχειριστικές αρχές της Λίμνης Κερκίνης και του Εθνικού Πάρκου του Δέλτα του Έβρου συνεχίζουν να χρησιμοποιούν το ΕΣΠ για την προστασία των περιοχών διαχείμησης της νανόχηννας.

Η κα Βουγιούκαλου πιστεύει ότι ο συνδυασμός της «παρακολούθησης από απόσταση» και της «ανθρώπινης παρουσίας στο πεδίο» χάρισε στο

Ανάπτυξη δικτύου καμερών ανίχνευσης κίνησης κατά της λαθροθηρίας στη Σικελία

Το τρέχον έργο LIFE ConRaSi έχει στόχο να σταματήσει την αρπαγή φωλιών σπιζαιτών, ασπροπάρηδων και χρυσογεράκων στη Σικελία. Το 2017, η Coop. Silene, εταίρος του έργου, εγκατέστησε 28 κάμερες ανίχνευσης κίνησης σε 21 θέσεις. «Ουσιαστικά μεταδίδουν εικόνες που λαμβάνουν από τη φωλιά μέσω δικτύου GSM. Μια κεντρική ομάδα λαμβάνει τις εικόνες σε πραγματικό χρόνο μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου», εξηγεί ο Gianluca Catullo, διευθυντής έργου. Χωρίς πρόσδετη στήριξη από εθελοντές, το πεδίο παρακολούθησης του έργου στο Castel di Iudica είδε δύο νεοσσούς σπιζαιτού να πετάνε με επιτυχία τον Ιούνιο 2017. «Η μέθοδος λειτουργεί: ήταν η πρώτη χρονιά μετά από πολύ καιρό που δεν εκλάπη καμία φωλιά», σημειώνει ο κ. Catullo. «Οι λαθροθήρες γνωρίζουν για την παρακολούθηση και αυτό τους αποτρέπει», πιστεύει

ΕΣΠ την τόσο εντυπωσιακή επιτυχία του. «Μόνο από πραγματικό ενδιαφέρον και βούληση για την προστασία της βιοποικιλότητας μπορεί να αξιοποιηθεί το πλήρες δυναμικό ενός συστήματος τεχνολογίας αιχμής.»

«Οι αισθητήρες πτώματος και το δίκτυο εθελοντών πρέπει να αυξήσουν σημαντικά την πιθανότητα εντοπισμού και δίωξης των δραστών»

Επωφελείς για τα πτηνά οι πρόσθετες περιπολίες στην Κύπρο

Το έργο LIFE-FORBIRDS που ολοκληρώθηκε πέρυσι, υλοποίησε μέτρα για τη διατήρηση ειδών πτηνών σε πεδινά δασικά ενδιαιτήματα στην Κύπρο. Οι δράσεις περιλάμβαναν μια εξαιρετικά προβεβλημένη εκστρατεία ευαισθητοποίησης σχετικά με την παράνομη παγίδευση και θανάτωση πτηνών, με προβολή τηλεοπτικών σποτ και εγκατάσταση μεγάλων παρόδιων πινακίδων, καθώς και δραστηριότητες στα σχολεία.

Η ομάδα του έργου συνέστησε μια επιτροπή διαβούλευσης για να προτείνει μέτρα αντιμετώπισης της εγκληματικότητας κατά των πτηνών σε τρεις περιοχές του δικτύου Natura 2000. Μια από τις πιο αποτελεσματικές ήταν ο αποκλεισμός της πρόσβασης σε θέσεις παγίδευσης και η αύξηση του αριθμού των περιπολιών από την Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση κατά 57% του εντοπισμού αδικημάτων κατά των πτηνών στις προστατευμένες περιοχές. Η παρακολούθηση καταδεικνύει μια μικρή αύξηση του αριθμού των ζευγαριών προς αναπαραγωγή τριών ειδών στρουδιόμορφων πτηνών που επηρεάζονται από την παγίδευση, χάρη στην εφαρμογή των μέτρων που προέβλεπε το έργο.

Διδάγματα

- Η τεχνολογία μπορεί να συμβάλει στην αποτροπή της εγκληματικότητας εις βάρος της άγριας πανίδας,
- Μέτρα όπως οι αισθητήρες πτώματος, οι κάμερες ανίχνευσης κίνησης και τα έξυπνα συστήματα περιπολίας έχουν αποδεδειγμένα αποτρεπτικό αποτέλεσμα,
- Οι τεχνολογικές λύσεις δεν είναι πανάκεια, αλλά πρέπει να αποτελούν μέρος μιας ευρύτερης στρατηγικής όπου συμμετέχουν και οι άνθρωποι.

Διαδίδοντας ένα θετικό μήνυμα κατά της λαθροθηρίας

4

«Είδα στα μάτια των μαθητών μια σπίθα»

Η διοργάνωση δραστηριοτήτων στα σχολεία αποδείχθηκε αποτελεσματική μέθοδος ευαισθητοποίησης για την εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας, με το να εμπλέκουν νέους ανθρώπους που στη συνέχεια διαδίδουν το μήνυμα του σεβασμού των προστατευόμενων ειδών.

Η εμπλοκή μαθητών, φοιτητών και των δασκάλων τους είναι επίσης ένας τρόπος αποφυγής της άμεσης αντιπαράθεσης με τους λαθροθήρες και της δημιουργίας μιας νέας γενιάς λαθροθηρών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας προσέγγισης ήταν το έργο «Ασφαλή καταφύγια για τα άγρια πουλιά» που πραγματοποιήθηκε σε διάφορες μεσογειακές χώρες. Στην Ιταλία, ο δικαιούχος του έργου, η ιταλική οργάνωση προστασίας των πτηνών LIPU, προσέγγισε περίπου 3.000 σπουδαστές, ενώ ορισμένες τάξεις συμμετείχαν μαζί με τους εθελοντές της LIPU, τους περιφερειακούς Δασοφύλακες και τους Carabinieri στην απομάκρυνση παγίδων από τα γύρω δάση.

Η επιτυχία της πρωτοβουλίας οφείλεται στη «θετική προσέγγιση» που υιοθετήθηκε, εξηγεί ο επικεφαλής του έργου κ. Umberto Gallo-Orsi. «Δεν ασχοληθήκαμε απευθείας με το ζήτημα της λαθροθηρίας, αλλά προσπαθήσαμε να υπογραμμίσουμε τη σημασία της βιοποικιλότητας και τελικά αναδείχθηκε το πρόβλημα της λαθροθηρίας.»

Για ορισμένα σχολεία στη Σαρδονία, την «πρωτεύουσα της λαθροθηρίας, που ενδιαφέρονταν για το πώς θα επιτραπεί στη ΜΚΟ να μιλήσει για το ζήτημα αυτό, μια τέτοια έμμεση προσέγγιση ήταν ουσιαστικά επιβεβλημένη. Αποφεύγοντας την τακτική της στοχοποίησης, το έργο κατάφερε να «ανοίξει τα

μάτια» περισσότερων ανθρώπων, υπογραμμίζει. Το έργο οργάνωσε διαγωνισμούς στις τάξεις, καθώς και τελετές απονομής βραβείων στα χωριά με τους γονείς να παρακολουθούν, σε μια προσπάθεια να «σπάσει αυτή η στενόμυαλη νοοτροπία».

Στην Ελλάδα και την Ισπανία, το έργο δημιούργησε εκπαιδευτικό υλικό το οποίο οι δάσκαλοι μπορούσαν να «κατεβάσουν» από το διαδίκτυο. Τα σχολεία σε περιοχές με έντονες δραστηριότητες παράνομης θανάτωσης ενημερώθηκαν για το υλικό αυτό.

Ο «άνθρωπος-πουλί» της Βουλγαρίας

Στη Βουλγαρία, στο έργο «Η Επιστροφή του Ασπροπάρη» συμμετείχαν και δάσκαλοι, όπως ο Medjrun Angelov, που υποστήριξαν τις προσπάθειες του έργου για τη διατήρηση του ασπροπάρη (*Neophron percnopterus*). Έκανε παρουσιάσεις σε μαθητές γυμνασίων και λυκείων, ενώ δημιούργησε και έναν όμιλο ορνιθολογίας στο δικό του σχολείο στην Provadia.

Αποδείχθηκε ότι τα παιδιά ήταν ιδιαίτερα δεκτικά. «Είδα στα μάτια των μαθητών μια

σπίθα όταν τουςμίλησα για το έμβλημα της πόλης, τον ασπροπάρη, και πόσο σημαντικός είναι για τη διατήρηση του περιβάλλοντος», αναφέρει.

«Θεώρησα ότι ήταν μεγάλη ευκαιρία να συνδυάσω την προστασία με την εκπαίδευση... χρησιμοποίησα κάθε ευκαιρία για να βγάλω τα παιδιά έξω στη φύση ώστε να μπορέσουν να κατανοήσουν τις αιτίες της μείωσης του αριθμού των ειδών, τόσο σε τοπικό όσο και παγκόσμιο επίπεδο.»

Ένα από τα παιδιά συμμετείχε σε μια ειδική εκστρατεία αφιερωμένη στους γύπες και μάλιστα ταξίδεψε στην Ανατολική Ροδόπη για να μάθει περισσότερα για τη διατήρηση του γύπα. Ένας άλλος, σχεδίασε ένα μπλουζάκι – γύπα, γεγονός που έκανε τον κ. Angelov να διοργανώσει ένα εργαστήριο ώστε να προσπαθήσουν και οι άλλοι, πράγμα που του χάρισε το παρωνύμιο ο «άνθρωπος-πουλί».

Lesser spotted eagle (*Aquila pomarina*) - Φωτογραφία: Boris Belchev

Η δημοσιότητα συμβάλλει στην πρόληψη

5

Μια εκστρατεία ευαισθητοποίησης, για τέταρτη χρονιά, αναδεικνύει την εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας στη Βουλγαρία.

Από το 2014, μια εκστρατεία δημοσίων σχέσεων στη Βουλγαρία εστιάζει σε άτομα που συμβάλλουν στη διατήρηση του κραυγαετού (*Aquila pomarina*). Αυτό το παγκοσμίως απειλούμενο αρπακτικό πτηνό έχει επηρεαστεί αρνητικά από τους ανθρώπους που λεπλατούν τη φωλιά του και διακινούν παράνομα πουλιά και αυγά, καθώς και από τη λαθροθηρία και την παράνομη χρήση δηλητηρίων. Η εκστρατεία «Προστατεύω τα Δάση και τους Αετούς της Βουλγαρίας» αποτελεί μέρος του έργου LIFE for Eagles Forests για την ευαισθητοποίηση σχετικά με αυτές τις πιέσεις και την προώθηση των μέτρων πρόληψης που αποδείχθηκαν επιτυχή

για την αποτροπή και τη δίωξη εγκλημάτων κατά των άγριων ειδών.

Το ευρύ κοινό, οι κρατικές αρχές και οι ειδικοί ενδιαφερόμενοι φορείς καλούνται να ορίσουν άτομα που έχουν πολύτιμη συμβολή στην καταπολέμηση των παράνομων δραστηριοτήτων. «Επειδή τα «εγκλήματα κατά της φύσης» είναι μια αρκετά ξένη έννοια για πολλούς, η εκστρατεία είχε στόχο να τα προσδιορίσει. Εστίασε σε άτομα και στις προσωπικές τους ιστορίες σχετικά με αδικήματα που κατάφεραν να προλάβουν, από την παράνομη αιχμαλωσία άγριων ζώων και την κλοπή φωλεών και αυγών μέχρι τη χρήση παράνομων θηρευτικών

πρακτικών και ταρίχευσης», αναφέρει η Emilia Yankova της Ορνιθολογικής Εταιρείας της Βουλγαρίας (BSPB) που είναι ο δικαιούχος του έργου. Μαζί με τη Δασική Υπηρεσία της χώρας, η ΜΚΟ παρουσίασε 35 βραβευμένα άτομα, από απλούς ανθρώπους μέχρι δημοσιογράφους, τελωνειακούς, αστυνομικούς και επιθεωρητές δασών.

«Οι περισσότεροι έχουν προταθεί από συναδέλφους ή τον προϊστάμενό τους. Η πλειονότητα των υποψηφιοτήτων αφορά αδικήματα κατά προστατευόμενων ειδών πτηνών ή παράνομη υλοτομία», σημειώνει η κα Yankova.

Maria Salabasheva, δημοσιογράφος

Η Maria Salabasheva είναι ρεπόρτερ στη βουλγαρική τηλεόραση με έδρα το Burgas. Της απονεμήθηκε το βραβείο «Προστατεύω τους Αετούς και τα Δάση της Βουλγαρίας» για την σε βάθος κάλυψη της δίωξης και της καταδίκης του Jan Ross, ενός Βρετανού που καταδικάστηκε στη Βουλγαρία επειδή συνέλεγε αυγά ορισμένων προστατευόμενων ειδών πτηνών, όπως του όρνιου³. «Το δεώρησα ενδιαφέρον, όχι μόνο γιατί δεν ήξερα ότι υπήρχε τέτοιο αδίκημα, αλλά και λόγω της ψυχολογικής του πτυχής: ποιο είναι το κίνητρο αυτού του εγκληματία; Τι κρύβεται πίσω από αυτή την εμμονή να έχεις κάτι που είναι πολύ σπάνιο; Αυτό ήταν το κίνητρό μου να ασχοληθώ σε βάθος με την υπόθεση αυτή», δηλώνει η κα Salabasheva. «Ήταν πολύ ασυνήθιστο και ενδιαφέρον να ασχοληθώ με αυτό.»

Η κάλυψή της για τη βουλγαρική δημόσια τηλεόραση και το ιδιωτικό κανάλι TV7 προσέκλυσε μεγάλο ενδιαφέρον. «Ο κόσμος δεν γνωρίζει το εύρος όλου αυτού. Αποκαλύπτοντας τις λεπτομέρειες, τα κομμάτια του παζλ, ενδιαφέρθηκε πολύς κόσμος.»

Η κα Salabasheva πιστεύει ακράδαντα στη δύναμη της δημοσιότητας ως μέσο αποτροπής της εγκληματικότητας εις βάρος άγριων ειδών. «Τα ΜΜΕ κυβερνούν τη χώρα, έτσι αν μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί και άνθρωποι που ασχολούνται με τον τομέα συνεργαστούν με τα ΜΜΕ, το αποτέλεσμα θα είναι ορατό πολύ σύντομα. Η μεγαλύτερη δημοσιοποίηση θα κάνει τη διαφορά, σιγά-σιγά, βήμα-βήμα, θα φτάσουμε σε κάποιο πραγματικά καλό αποτέλεσμα.»

«Είμαι κλασική πιανίστα, έχω παίξει στο Carnegie Hall, άρα έχω πάρει πολλά βραβεία. Ωστόσο, νιώθω μεγάλη τιμή για αυτό το βραβείο. Είναι όμορφο να πιστεύεις ότι έχεις κάνει τη διαφορά», σημειώνει.

3. <http://www.lifeneophron.eu/en/video-gallery/2/51.html>

Veselin Kolev - Βραβευμένος με το έπαθλο «Προστατεύω τους Αετούς και τα Δάση της Βουλγαρίας»

«Η μεγαλύτερη δημοσιοποίηση θα κάνει τη διαφορά, σιγά-σιγά, βήμα-βήμα, θα φτάσουμε σε κάποιο πραγματικά καλό αποτέλεσμα.»

Οι υποψήφιοι συμβάλλουν στην καταδίκη των εγκληματιών κατά της άγριας πανίδας

Επτά υποψηφιότητες αφορούσαν περιστατικά που κατέληξαν σε δικαστικές ενέργειες, πέντε για παράνομες ενέργειες κατά πτηνών και δύο κατά κελωνιών. Κάθε χρόνο, παρουσιάζονται 10 υποψήφιοι, ενώ βραβεύσεις γίνονται σε ειδικές τελετές σε όλη τη χώρα στη διάρκεια του φεστιβάλ της εθνικής εβδομάδας δασών. Οι νικητές λαμβάνουν ένα δίπλωμα, μια αναμνηστική πλακέτα και χρηματικό βραβείο 150 λέβα.

«Η εκστρατεία έχει στόχο να ευαισθητοποιήσει το κοινό και τους επαγγελματίες που απασχολούνται στον τομέα και ελπίζουμε να έχει θετικό αντίκτυπο στη μείωση των εγκλημάτων κατά της άγριας πανίδας και την παράνομη θανάτωση», καταλήγει η κα Yankova.

Υπογραμμίζοντας τη ζημιά που κάνει η παγίδευση των πτηνών

Η παγίδευση πτηνών είναι παράνομη πρακτική που αφορά την αιχμαλώτιση μεγάλου αριθμού πτηνών με μη επιλεκτικό τρόπο, όπως οι ξόβεργες και τα λεπτά δίχτυα. Η Κύπρος είναι μια από τις χώρες όπου ακόμα εφαρμόζεται αυτός ο αδιάκριτος τρόπος κυνηγιού. Επηρεάζονται περισσότερα από 200 είδη πουλιών, ενώ θανατώνονται παράνομα ως και 2 εκατ. πουλιών κάθε χρόνο.

Το έργο BIOforLIFE διεξήγαγε μια εκτενή εκστρατεία ενημέρωσης στην Κύπρο για να γίνει καλύτερα κατανοητή η έννοια της βιοποικιλότητας. Η εκστρατεία που διοργανώθηκε από κοινού από έναν όμιλο ΜΜΕ, μια ΜΚΟ και το Τμήμα Περιβάλλοντος, είχε στόχο το ευρύ κοινό, τις σχετικές ομάδες συμφερόντων αλλά

και τους πολιτικούς φορείς χάραξης πολιτικής. Πιο συγκεκριμένα, τόνισε τη σοβαρότητα της θανάτωσης πτηνών που πραγματοποιείται κατά τη μεταναστευτική περίοδο κάθε χρόνο, όταν εκατομμύρια πουλιά πετάνε πάνω από την Κύπρο. Συζητήσεις στην τηλεόραση πρόβαλαν το θέμα της παράνομης και αδιάκριτης παγίδευσης των πουλιών στο ευρύτερο κοινό. Η εκστρατεία είχε ως αποτέλεσμα μια μετρήσιμη αύξηση της ευαισθητοποίησης για το ζήτημα αυτό σε σχέση με τα ωδικά πτηνά. Έρευνες που έγιναν στο τέλος του έργου διαπίστωσαν ότι 95% των όσων ερωτήθηκαν γνώριζαν γιατί ορισμένοι είναι ενάντια στη θανάτωση των αμπελοπουλιών, ενώ στην αρχή του έργου το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 47%.

Κοινή δράση κατά της παράνομης θήρας και αλιείας

6

Έργα στη Βουλγαρία και την Ιταλία καταδεικνύουν την αξία των συνεργιών μεταξύ των ενδιαφερομένων φορέων για τη δημιουργία και την επιβολή πρωτοκόλλων κατά της λαθροθηρίας και την προώθηση εναλλακτικών πηγών τοπικών εσόδων.

«Κάθε πουλί απειλούμενου είδους που πνίγεται στα δίχτυα είναι σημαντική απώλεια, έτσι συνεχίζουμε να δουλεύουμε για το θέμα αυτό.»

«Πριν από το πρόγραμμα LIFE FOR THE BOURGAS LAKES, η παράνομη δραστηριότητα, κυρίως η παράνομη αλιεία αποτελούσε απειλή για τα πτηνά και τις λίμνες», αναφέρει ο Konstantin Gosrodinov της Ορνιθολογικής Εταιρείας της Βουλγαρίας / BirdLife Bulgaria. «Το ευρύ κοινό αλλά και οι αρχές επιβολής του νόμου δεν γνώριζαν πολλά για το θέμα.»

Ακόμα και οργανισμοί διατήρησης δεν γνώριζαν το πλήρες εύρος της απειλής, θυμάται. «Συνειδητοποιήσαμε ότι δεν μπορούσαμε να περιμένουμε από τους φορείς επιβολής του νόμου να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα μόνοι τους», σημειώνει ο κ. Gosrodinov. «Συνεπώς, στόχος μας ήταν να βρούμε τρόπο να ενισχύσουμε και να υποστηρίξουμε τους φορείς επιβολής του νόμου.»

Η παράνομη αλιεία αποτελεί σημαντικότερη απειλή για τα πτηνά, αφού γίνεται κυρίως τη νύχτα, όταν τα πτηνά που φωλιάζουν και ξεκουράζονται είναι ιδιαίτερα ευάλωτα στις οκλήσεις. Ο κρυμμένος εξοπλισμός παράνομης αλιείας και τα πεταμένα δίχτυα είναι ιδιαίτερα προβληματικά στο σκοτάδι, αφού δεν είναι ορατά από τα πτηνά, που μπορεί να παγιδευτούν και να πνιγούν.

Συνεργασία μεταξύ οργανώσεων

Όταν ξεκίνησε το έργο LIFE, το 2010, «υπήρχε ένταση μεταξύ των διαφόρων οργανώσεων, κυρίως μεταξύ των συλλόγων των αλιέων και του φορέα που ήταν αρμόδιος για την αντιμετώπιση της παράνομης αλιείας στις λίμνες, την Εθνική Υπηρεσία Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (NAFA)», εξηγεί ο κ. Gosrodinon. Το έργο έπαιξε καταλυτικό ρόλο ώστε οργανώσεις από διαφορετικό υπόβαθρο να συνεργαστούν υποστηρίζοντας την επιβολή του νόμου.

«Συστήσαμε μια κεντρική μονάδα για να κάνει κοινές περιπολίες για λαθροθηρία», συνεχίζει. Η μονάδα αυτή πραγματοποίησε 170 περιπολίες στις περιοχές του δικτύου Natura 2000 σε τέσσερα χρόνια, με αποτέλεσμα την επιβολή προστίμων και την κατάσχεση δικτυών και σκαφών. Οι κοινές περιπολίες αύξησαν την ευαισθητοποίηση σχετικά με το πρόβλημα και κατέδειξαν πώς μια τέτοια συνεργασία μπορεί να είναι αποτελεσματική και βιώσιμη.

«Αν και η NAFA έχει περιορισμένες δυνατότητες, ο κόσμος είδε ότι το πρόβλημα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με επιτυχία αν υποστηρίζονταν

από άλλους φορείς», αναφέρει ο κ. Gosrodinon. «Θεσπίσαμε μια συνεργασία μεταξύ της NAFA και έξι οργανισμών εδώ στο Bourgas, μεταξύ των οποίων σύλλογοι αλιέων και κυνηγών, όμιλοι αθλητικής αλιείας και οργανώσεις διατήρησης.»

Βασικό στοιχείο για την επιτυχία της συνεργασίας, σύμφωνα με τον κ. Gosrodinon, ήταν το γεγονός ότι οι οργανισμοί υποστήριξαν τους φορείς επιβολής του νόμου αντί να θεωρείται ότι τους κατηγορούν επειδή ήταν αναποτελεσματικοί. «Χρειαστήκαμε περίπου δύο-τρία χρόνια για να αναπτύξουμε αυτή τη συμφωνία συνεργασίας. Πολλοί από τους συναδέλφους μου παλιά τη θεωρούσαν ακατόρθωτη, αλλά τώρα είναι κοινή πρακτική.»

Η λαθροθηρία στις λίμνες του Bourgas επηρεάζει σημαντικά τα είδη των πτηνών. Για την αποφυγή της, η ομάδα του έργου συνεργάστηκε με εθνικούς κυνηγετικούς συλλόγους. «Μαζί αναπτύξαμε έναν οδηγό για τους κυνηγούς, για να τους βοηθήσουμε να αναγνωρίζουν τα είδη, κυρίως αυτά που μοιάζουν πολύ μεταξύ τους, και να

διακρίνουν τα είδη που μπορεί να θηρεύονται από τα προστατευόμενα είδη. Ο οδηγός αυτός επανεκδόθηκε αρκετές φορές από το Υπουργείο μας, ενώ εκδόθηκε και σε άλλες χώρες όπως η Ελλάδα και το Ουζμπεκιστάν», αναφέρει ο κ. Gosrodinon.

Το έργο θέσπισε μια πρακτική αναφοράς των παρατηρήσεων για την παράνομη αλιεία και θήρα στις τοπικές αρχές. Αυτό διασφάλισε την ύπαρξη ανάδρασης και έκανε τον κόσμο να αισθάνεται μεγαλύτερη εμπιστοσύνη ότι οι καταγγελίες του αντιμετωπίζονται με την πλήρη ισχύ του νόμου.

«Στα τέλη του 2015, μπορούσαμε να πούμε ότι ο αριθμός αναφορών για παράνομες δραστηριότητες είχε αυξηθεί, αλλά ο αριθμός των παραβάσεων είχε μειωθεί. Οι παραβάτες δεν ήθελαν να τιμωρηθούν με πρόστιμα ή να κατασχεθεί ο εξοπλισμός τους.»

Προστατεύοντας τις μπριάνες από την παράνομη αλιεία

Ένα από τα σημαντικά επιτεύγματα του έργου LIFE Barbie που είχε στόχο τη βελτίωση της κατάστασης των απειλούμενων και κινδυνεύοντων πληθυσμών μπριάνας στους ποταμούς της βόρειας Ιταλίας, ήταν το πρωτόκολλο κατά της λαθροθηρίας. Οι επιπτώσεις της παράνομης αλιείας σε ορισμένες περιοχές είναι «ιδιαίτερα δυσμενείς», αναφέρει ο Francesco Nonnis Marzano του Πανεπιστημίου της Πάρμα που ηγείται του έργου.

«Αν και το μεγαλύτερο μέρος της παράνομης αλιείας στοχεύει σε ξένα είδη, οδηγεί στην εξάλειψη ακόμα και τοπικά είδη που εμφανίζουν πολύ μικρούς πληθυσμούς.»

Το καλό ήταν ότι συμφωνήθηκε ένα πρωτόκολλο με συλλόγους αλιέων που άνοιξε τον δρόμο για διάλογο με τις δημόσιες αρχές και «τελικά κατέληξε ακόμα και σε κλήσεις όταν κάτι δεν πήγαινε καλά στο ποτάμι», αναφέρει ο Καθηγητής Nonnis Marzano. Ωστόσο, αν και οι σύλλογοι δίνουν μεγαλύτερη σημασία στην παράνομη αλιεία και ελέγχουν τα μέλη τους, χρειάζονται ακόμα να γίνουν αρκετά πράγματα για την αποτροπή ψαράδων εκτός Ιταλίας, που ευδύνονται για μεγάλο ποσοστό παράνομης αλιείας. Για την περαιτέρω βελτίωση της πρόληψης, απαιτούνται περισσότεροι έλεγχοι και βαρύτερα πρόστιμα.

Ένωση φορέων διατήρησης πτηνών, κυνηγών και αλιέων

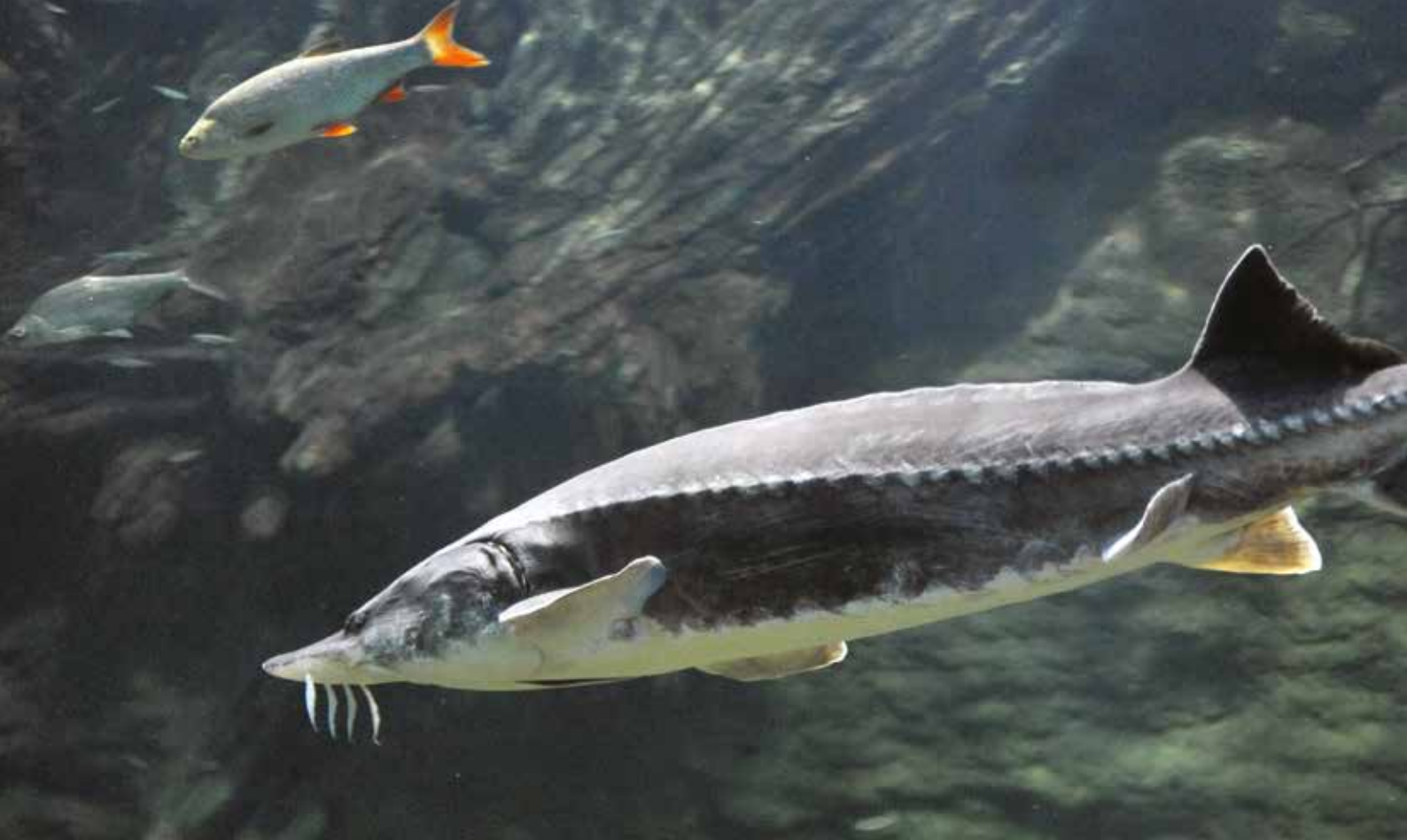
Η ομάδα του έργου αναγνώρισε το οικονομικό δυναμικό των λιμνών. «Είναι γεμάτες ψάρια και αν γίνει βιώσιμη διαχείριση, υπάρχουν δραστηριότητες όπως η αθλητική και ερασιτεχνική αλιεία που μπορεί να αποτελέσουν «φυσικό φραγμό» στις παράνομες δραστηριότητες. Έτσι, βασιζόμενοι στην επιτυχία της συνεργασίας, το 2012 ιδρύσαμε την «Ένωση Περιβαλλοντικών Οργανώσεων, Κυνηγετικών Συλλόγων και Ερασιτεχνών Αλιέων και Ομίλων Αθλητικής Αλιείας του Bourgas» για να ενθαρρύνουμε αυτού του είδους τις δραστηριότητες», σημειώνει ο κ. Gosrodinov.

Η ένωση αποτελεί πρότυπο για το πώς οργανώσεις με πιθανά αντικρουόμενα συμφέροντα μπορούν να συνεργαστούν για έναν κοινό στόχο.

«Όταν ξεκινήσαμε, επιτρεπόταν η εμπορική αλιεία στις λίμνες. Τότε, οι αρχές πίστευαν ότι δεν υπήρχε τρόπος διάκρισης μεταξύ παράνομης και νόμιμης αλιείας», εξηγεί ο κ. Gosrodinov. «Όταν ιδρύσαμε την ένωση, δουλέψαμε πολύ σκληρά με τους ενδιαφερόμενους φορείς για να το αλλάξουμε

αυτό. Συμβάλλαμε στην απαγόρευση της εμπορικής αλιείας, διότι χρησιμοποιείτο ως προπέτασμα για την κάλυψη παράνομης αλιείας και η παράνομη αλιεία ήταν άδικη σε σχέση με τον ανταγωνισμό με τις μονάδες υδατοκαλλιέργειας.»

Τα τελευταία χρόνια είδαμε σημαντική πρόοδο στην αντιμετώπιση της εγκληματικότητας εις βάρος της άγριας πανίδας στις λίμνες του Bourgas, αλλά, συνεχίζει ο κ. Gosrodinov, απομένουν πολλά να γίνουν για να απαλλαγούμε από αυτή την απειλή. «Κάθε πουλί απειλούμενου είδους που ντύνεται στα δίκτυα είναι σημαντική απώλεια, έτσι συνεχίζουμε να δουλεύουμε για το θέμα αυτό.»

Beluga sturgeon (*Huso huso*) • Φωτογραφία: LIFE11 INF/AT/000902/Lubomir Hlasek

Συνεργασία με ψαράδες για τη σωτηρία του οξύρρυγχου

7

Τα έργα LIFE ευαισθητοποιούν σχετικά με τους απειλούμενους οξύρρυγχους και προωθούν εναλλακτικές πρακτικές για την παράνομη αλιεία στον Δούναβη.

Οι τελευταίοι βιώσιμοι πληθυσμοί ειδών οξύρρυγχου στον κάτω Δούναβη απειλούνται από τη λαθροθηρία και την παράνομη εμπορία καβιαριού. Απαγορεύσεις αλιείας του οξύρρυγχου επιβλήθηκαν στη Ρουμανία και τη Βουλγαρία το 2006 και το 2011 αντιστοίχως, χωρίς όμως μηχανισμούς αποζημίωσης των αλιέων για απώλεια εισοδήματος. Οι

εγκληματικές δραστηριότητες αποτελούν ακόμα σημαντικό πρόβλημα.

Το έργο SAVING DANUBE STURGEONS (2012-2015) έλαβε μέτρα για τη μείωση της παράνομης αλιείας σε 15 κοινότητες κατά μήκος του Δούναβη στη Ρουμανία και τη Βουλγαρία, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας ενός

δικτύου «υπερασπιστών του οξύρρυγχου». Στο έργο LIFE FOR DANUBE STURGEONS που ακολούθησε, αυτοί οι υπερασπιστές αναπτύσσουν κοινωνικοοικονομικά μέτρα που προσφέρουν ρεαλιστικές εναλλακτικές στους αλιείς που παλαιότερα ψάρευαν οξύρρυγχους.

Υπερασπιστές των οξύρρυγχων

Ο ρόλος του υπερασπιστή των οξύρρυγχων είναι να επισκέπτεται τις κοινότητες των αλιέων, να μεσολαβεί μεταξύ αλιέων και αρχών, να δίνει τις τελευταίες πληροφορίες για την αλιεία, να ακούει τις ανησυχίες των

αλιέων και να συνεργάζεται μαζί τους για την αναζήτηση λύσεων στα προβλήματά τους. Επειδή οι υπερασπιστές των οξύρρυγχων αναγνωρίζονται ολοένα και περισσότερο, οι αλιείς είναι πλέον πιο συνεργάσιμοι μαζί τους.

Ο υπερασπιστής οξύρρυγχου George Caracas και η συντονίστρια του έργου Cristina Munteanu, και οι δύο μέλη του WWF Ρουμανίας, αναζητούν εναλλακτικές λύσεις για τη λαθροθηρία, όπως η υδατοκαλλιέργεια

«Έτσι, συναντήσαμε τους επικεφαλής των αλιευτικών ενώσεων δυο-τρεις φορές ώστε να γνωριστούμε και να τους δείξουμε ότι δεν είμαστε οι κακοί»

LIFE15 GIE/AT/001004

Τίτλος: LIFE FOR DANUBE STURGEONS

Δικαιούχος: WWF Austria

Επικοινωνία: Jutta Jahl

Email: sturgeons@wwf.at

Ιστοσελίδα: <https://danube-sturgeons.org/the-project/>

Διάρκεια: 01.10.2016 έως 31.12.2020

Συνολικός προϋπολογισμός: €1.852.000

Συμμετοχή LIFE: €1.108.000

και ο τουρισμός, και ένα εναλλακτικό ψάρι για την αγορά, όπως η μπριάννα, ο κυπρίνος, η ποταμόπερκα, ο λούτσος και η λεστιά.

Παρατήρησαν μείωση του αριθμού των οξύρρυγχων που αλιεύονται παράνομα από την έναρξη του έργου LIFE. Αυτό επετεύχθη, εν μέρει, χάρη στη συνεργασία τους με ορισμένες ενώσεις αλιέων, επιτρέποντάς τους να έρθουν σε επαφή με περισσότερους από 200 αλιείς (βλ. πλαίσιο). Με βάση το γεγονός ότι υπάρχουν περίπου 4.000 επαγγελματίες αλιείς κατά μήκος του Δούναβη μόνο στη Ρουμανία, πρέπει να γίνουν πολλά ακόμα. Ωστόσο, στόχος είναι η καλή συνεργασία με ορισμένες από τις ενώσεις ώστε να δημιουργηθεί ένα καλό παράδειγμα το οποίο θα ακολουθήσουν όλες οι άλλες ενώσεις.

«Σε κάποιο σημείο, χάθηκε η επικοινωνία μεταξύ των αρχών και των αλιέων. Θέλουμε να την αποκαταστήσουμε, αφού πράγματι χρειάζεται», εξηγεί ο κ. Caracas. Θυμάται ότι αρχικές προσπάθειες για άμεση εμπλοκή των αλιέων απέτυχαν. «Έτσι, συναντήσαμε τους επικεφαλής των αλιευτικών ενώσεων δυο-τρεις φορές ώστε να γνωριστούμε και να τους δείξουμε ότι δεν είμαστε οι κακοί και έτσι μετά μπορούσαμε να καλέσουμε τους ψαράδες και να απαντήσουν στις ερωτήσεις μας.»

«Παρατηρήσαμε ότι οι αλιείς θα συμφωνούσαν με τη μακροπρόθεσμη απαγόρευση αλιείας του οξύρρυγχου αν επιβραβεύονταν όταν τυχαία ψαρέψουν έναν οξύρρυγκο και τον απελευθερώσουν ή αν θα μπορούσαν να έχουν εισόδημα από άλλες πηγές», αναφέρει η κα Munteanu.

Ενώσεις αλιέων

Το έργο SAVING DANUBE STURGEONS δημιούργησε τις πρώτες συνεργασίες μεταξύ των οργανώσεων για τη διατήρηση και των τοπικών ενώσεων αλιέων στη Ρουμανία και τη Βουλγαρία. Οι υπερασπιστές των οξύρρυγχων μαθαίνουν για τις ανησυχίες των αλιέων και τους βοήθησαν να αναπτύξουν εναλλακτικές πηγές εισοδήματος που είναι συμβατές με τη βιώσιμη αλιεία.

«Σήμερα, απαγορεύεται η αλιεία των οξύρρυγχων και επομένως χρειαζόμαστε οικονομικές εναλλακτικές», σημειώνει ο Marian Chinan, πρόεδρος της Ένωσης Αλιέων της Borcea. «Είναι δύσκολο να ζει κανείς αποκλειστικά από την αλιεία. Η κατασκευή νέων υποδομών για τη ναυσιπλοΐα στον Δούναβη επηρέασε δυσμενώς τα αποθέματα αλιευμάτων.» Η Εθνική Υπηρεσία Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (NAFA) του Υπουργείου Γεωργίας της Ρουμανίας ορίζει ετήσιες ποσοτώσεις για τις ενώσεις αλιέων. «Θέλουμε να εμπλακούμε στη διαδικασία δέσπισης ποσοτώσεων για τα ψάρια. Πιστεύουμε ότι ο οξύρρυγχος βρίσκεται σε περίοδο μείωσης, αλλά είναι δύσκολο να είναι κανείς σίγουρος, αφού δεν υπάρχει καλή παρακολούθηση των ειδών», σημειώνει ο κ. Chinan.

«Το έργο LIFE FOR DANUBE STURGEONS θα μας υποστηρίξει στη συνεργασία μας με τις αρχές για την εφαρμογή της νομοθεσίας και βέβαια την επίλυση κάποιων προβλημάτων», αναφέρει ο Marian Cristea, πρόεδρος της Ένωσης Αλιέων του Fetesti. «Τα ψάρια που πιάνουμε πωλούνται απευθείας σε τοπικούς καταναλωτές ή φυλάσσονται για να τραφούν οι οικογένειες των αλιέων. Η ποσότητα των ψαριών που μπορούμε να ψαρεύουμε ανά σκάφος και έτος ανέρχεται σε 850 κιλά, κάτι που δεν είναι σωστό, αφού κατά μέσο όρο έχουμε τρεις ψαράδες ανά σκάφος.» Ελπίζει ότι το έργο θα τους βοηθήσει να αξιολογήσουν νέες πηγές εισοδήματος για σημαντικές κοινότητες αλιέων.

Εργαστήρια εναλλακτικού εισοδήματος

Οι απαγορεύσεις αλιείας οξύρρυγχου μειώνουν το εισόδημα και κάνουν την παράνομη αλιεία δελεαστική. Για την αντιμετώπιση αυτού του θέματος, το έργο SAVING DANUBE STURGEONS οργάνωσε εργαστήρια σε 14 κοινότητες αλιέων για να τους δείξει πώς μπορούν να κάνουν αιτήσεις για δημόσια χρηματοδότηση. Σε μία περίπτωση στη Βουλγαρία, ιδρύθηκε μια νέα ένωση αλιέων για να επιτρέψει στην κοινότητα να κάνει αιτήσεις για τη διαθέσιμη χρηματοδότηση.

Επίσης, τα εργαστήρια βοήθησαν στην εκπόνηση συγκεκριμένων επιχειρηματικών σχεδίων για εναλλακτικές πηγές εισοδήματος των κοινοτήτων αλιέων. Στόχος είναι οι νέοι, που εκπροσωπούν το μέλλον των παράκτιων κοινοτήτων σε μια σχετικώς μειονεκτούσα περιοχή. Η προσφορά νέων ευκαιριών απασχόλησης θα μπορούσε να εμποδίσει τη μετανάστευση στις πόλεις.

Συνολικά, η ομάδα που βρίσκεται πίσω από το συνεχιζόμενο έργο LIFE θεωρεί ότι οι αλιείς εκφράζουν μεγαλύτερη βούληση για την προστασία των οξύρρυγχων και αυτό οδηγεί σε μείωση της λαθροθηρίας.

1**Πρόβλημα:**

εισαγγελείς και δικαστές δεν έχουν τις ικανότητες να επιβάλουν τις Οδηγίες της ΕΕ για τη Φύση. Αυτό συμβαίνει κυρίως στις χώρες της Μεσογείου και μέρος της Ανατολικής Ευρώπης.

Λύση:

το έργο LIFE Natura Themis προσφέρει κατάρτιση σε εισαγγελείς, δικαστές και δικηγόρους στην Κρήτη. Το έργο LIFE Justice4Nature θα προσφέρει μαθήματα εξ αποστάσεως σε όσους εμπλέκονται στην επιβολή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στην Πολωνία.

Αποτέλεσμα:

εκατοντάδες επιθεωρητές δασών, δικηγόροι, εισαγγελείς και δικαστές αναμένεται να συμμετάσχουν στα εκπαιδευτικά μαθήματα. Αυτό θα συμβάλει στην ανάπτυξη ικανοτήτων και διαχείρισης της δίωξης εγκλημάτων κατά των άγριων ειδών και θα επιβάλει την ανάληψη ευθύνης για τη ζημιά στη βιοποικιλότητα στις περιοχές Natura 2000 στην Κρήτη και την Πολωνία.

Διαβάστε περισσότερα στη σελ. 40.

2**Πρόβλημα:**

πολλοί τελωνειακοί δεν διαθέτουν τις γνώσεις για να επιβάλουν τον νόμο σχετικά με τα προστατευόμενα είδη. Πιο συγκεκριμένα, μπορεί να δυσκολεύονται να εντοπίσουν αν ένα είδος μπορεί ή όχι να περάσει τα σύνορα της ΕΕ νόμιμα.

Λύση:

στο πλαίσιο του έργου «Η Επιστροφή του Ασπροπάρη» εκπαιδεύτηκαν τελωνειακοί από τη Βουλγαρία και την Ελλάδα, και έτσι βελτιώθηκε η ικανότητά τους να χειρίζονται αδικήματα που σχετίζονται με τα πτηνά. Συνολικά 127 τελωνειακοί μετείχαν στα σεμινάρια και τις συσκέψεις, ενώ ένας εξ αυτών έλαβε ειδική εκπαίδευση στο Ηνωμένο Βασίλειο. Το έργο εξέδωσε επίσης ένα εγχειρίδιο για την πρόληψη της παράνομης εμπορίας απειλούμενων ειδών, διαθέσιμο στην ελληνική, βουλγαρική και αλβανική γλώσσα.

Αποτέλεσμα:

διώχθηκαν έξι περιστατικά αδικημάτων σχετικά με τα πτηνά ως αποτέλεσμα αυτών των ενεργειών. Ενισχύθηκε η ευαισθητοποίηση και η εμπιστοσύνη των τελωνειακών στην ικανότητά τους να αντιμετωπίζουν αδικήματα κατά των πτηνών.

Διαβάστε περισσότερα στη σελ. 42.

3**Πρόβλημα:**

πολλές χώρες εκτός ΕΕ προσφέρουν πλασματική νομική προστασία σε είδη αποδημητικών πτηνών. Στην πράξη, δασοφύλακες, περιβαλλοντικές υπηρεσίες και άλλοι φορείς επιβολής αυτής της νομοθεσίας δεν διαθέτουν τις γνώσεις και την κατάρτιση για εφαρμογή του νόμου.

Λύση:

τα έργα LIFE μπορούν να συνεργαστούν με τοπικούς εταίρους διατήρησης κατά μήκος της μεταναστευτικής διαδρομής Ευρώπης-Αφρικής για να αναπτύξουν ικανότητες. Έργα για τη διατήρηση του ασπροπάρη υποδεικνύουν τι μπορεί να γίνει.

Αποτέλεσμα:

συνεργαζόμενοι οργανισμοί στον Νίγηρα και τη Νιγηρία αύξησαν την ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών και των αξιωματούχων σχετικά με τη σημασία της προστασίας του ασπροπάρη. Τα διδάγματα εφαρμόζονται σήμερα σε όλη τη διαδρομή του.

Διαβάστε περισσότερα στη σελ. 44.

κατάρτιση, ανταλλαγή πληροφοριών και συλλογή αποδεικτικών στοιχείων

4

Πρόβλημα:

είναι δύσκολο να συλλεγούν αποδεικτικά στοιχεία για τη δηλητηρίαση των άγριων ειδών.

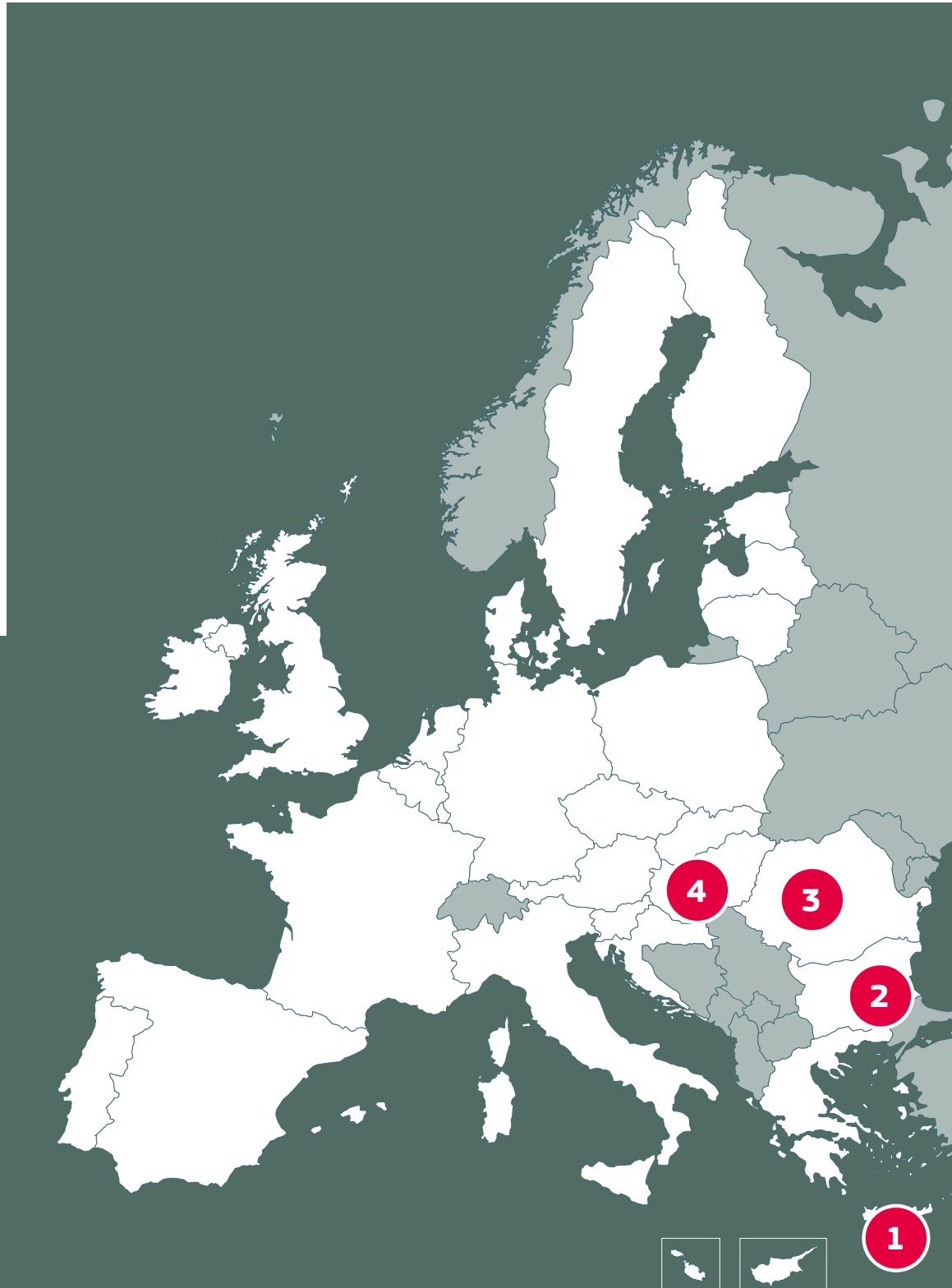
Λύση:

η κατάρτιση και η κοινοποίηση καλών πρακτικών βοηθά τις ομάδες σκύλων ανίχνευσης δηλητηριών να συμβάλλουν στον γρήγορο εντοπισμό περιστατικών δηλητηρίασης προστατευόμενων ειδών και στη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων.

Αποτέλεσμα:

τα αποδεικτικά στοιχεία που συνελέγησαν από τις ομάδες σκύλων LIFE οδήγησαν στην επιτυχή δίωξη περιστατικών στην Ισπανία, την Ουγγαρία και αλλού.

Διαβάστε περισσότερα στη σελ. 46.

1

Μαθήματα νομικής βοηθούν την ελληνική άγρια πανίδα

Εκπαιδύοντας νομικούς, το έργο LIFE Natura Themis θα προωθήσει την αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας για την προστασία της βιοποικιλότητας στις περιοχές Natura 2000 στην Ελλάδα.

«Η έρευνά μας έφερε στο φως την ανεπαρκή εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στην Κρήτη», αναφέρει ο κ. Μιχάλης Προμπονάς του Πανεπιστημίου Κρήτης και συντονιστής του έργου LIFE Natura Themis. «Η αδυναμία αυτή οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι η δικαιοσύνη, οι υπάλληλοι της διοίκησης και οι πολίτες έχουν έλλειψη γνώσεων περί περιβαλλοντικών θεμάτων.» Η ομάδα του έργου σχεδίασε εκπαιδευτικά σεμινάρια για δικαστές, εισαγγελείς, δημόσιους υπαλλήλους και περιβαλλοντικές ΜΚΟ, που θα πραγματοποιηθούν το 2018.

«Στόχος των σεμιναρίων για τους δικαστές και τους εισαγγελείς είναι να βελτιώσουν τις ικανότητές τους ώστε να αναγνωρίζουν τα εγκλήματα κατά της άγριας πανίδας ως ξεχωριστά περιστατικά δίωξης, και να αποκτήσουν τα προσόντα ώστε να μπορούν να εγγυηθούν τη σωστή και αποτελεσματική εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας

της ΕΕ και της Οδηγίας για την Περιβαλλοντική Ευθύνη αναφορικά με την προστασία της βιοποικιλότητας», σημειώνει ο Δρ. Προμπονάς. Επίσης, αποτελούν ένα πολύτιμο φόρουμ για την ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών.

Στα σεμινάρια του έργου αναμένεται να συμμετάσχουν:

- 600 δικηγόροι
- 300 εισαγγελείς και δικαστές
- 150 μέλη περιβαλλοντικών ΜΚΟ
- 100 δημόσιοι υπάλληλοι

Επιπροσθέτως των σεμιναρίων, η ομάδα του έργου εκπονεί τεχνικούς οδηγούς για το δικαστικό σώμα, τους δικηγόρους, τους δημόσιους υπαλλήλους και τους πολίτες. Οι οδηγοί αυτοί θα διευκολύνουν τη δίωξη των εγκλημάτων κατά των άγριων ειδών και την εφαρμογή της Οδηγίας για την Περιβαλλοντική Ευθύνη στην Ελλάδα.

Φωτογραφία: © 2017 – LIFE14 GIE/GR/000026/NHMC/Popi Baxevani. All rights reserved. Licensed to the European Union under conditions.

Από την οπτική του εισαγγελέα

Ο κ. Παναγιώτης Παναγιωτόπουλος είναι εισαγγελέας και μέλος της Επιτροπής Ειδικών του έργου LIFE Natura Themis. Το 2014 υπηρέτησε ως εισαγγελέας στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Ηρακλείου.

«Με ενδιαφέρει πολύ η προστασία του περιβάλλοντος», αναφέρει ο κ. Παναγιωτόπουλος, ο οποίος έχει ασκήσει δίωξη σε περιστατικά περιβαλλοντικών εγκλημάτων στο παρελθόν. «Το έργο LIFE Natura Themis μπορεί να προσφέρει στους νομικούς σημαντικά στατιστικά στοιχεία σχετικά με τα περιβαλλοντικά εγκλήματα, πληροφορίες για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την ανάγκη προστασίας των άγριων ειδών, καθώς και πληροφορίες σχετικά με το πώς το ποινικό και

αστικό δίκαιο προστατεύουν το περιβάλλον», εξηγεί.

«Είναι πολύ σημαντικό οι δικαστές και εισαγγελείς να κατανοήσουν ότι τα περιβαλλοντικά εγκλήματα είναι σοβαρά αδικήματα και όχι αδικήματα ήσσονος σημασίας», θεωρεί ο κ. Παναγιωτόπουλος. «Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι τα περιβαλλοντικά εγκλήματα καταστρέφουν την ποιότητα ζωής μας. Κατανοώντας πόσο επιβλαβή είναι αυτά τα εγκλήματα, μπορούμε να τα αντιμετωπίσουμε πιο αυστηρά.»

«Είναι πολύ σημαντικό οι δικαστές και εισαγγελείς να κατανοήσουν ότι τα περιβαλλοντικά εγκλήματα είναι σοβαρά αδικήματα και όχι αδικήματα ήσσονος σημασίας»

LIFEJustice for Nature

Η Πολωνία, για να βελτιώσει την ικανότητά της να εφαρμόσει την πολιτική της ΕΕ για τη Φύση απαιτείται να «αυξήσει την ευαισθητοποίηση και τις γνώσεις περί της προστασίας της φύσης των δικαστικών αρχών και των αρχών επιβολής του νόμου», εξηγεί η Renata Putkowska-Smoter, διευθύντρια του έργου LIFEJustice for Nature.

Το έργο αυτό θα αναπτύξει δωρεάν μαθήματα εξ αποστάσεως και σεμινάρια κατάρτισης για δικαστές και αρχές επιβολής του νόμου (αστυνομία, εισαγγελείς και επιθεωρητές δασών) και θα προσπαθήσει να βελτιώσει την τοπική συνεργασία μεταξύ αυτών και των περιφερειακών διευθύνσεων περιβαλλοντικής προστασίας. Τελικός στόχος είναι η αποτελεσματική προστασία της φύσης.

Φωτογραφία: LIFE11 INF/IT/000253

Στοχευμένη κατάρτιση ώστε τα τελωνεία να αντιμετωπίζουν την παράνομη εμπορία ειδών άγριας πανίδας

2

Στο πλαίσιο του έργου «Η επιστροφή του ασπροπάρη» εκπαιδεύτηκαν τελωνειακοί από τη Βουλγαρία και την Ελλάδα βελτιώνοντας την ικανότητά τους να αντιμετωπίζουν την παράνομη εμπορία πτηνών και αυγών. Μεταξύ αυτών ήταν και αξιωματούχοι από το Τελωνείο Κήπων στα ελληνοτουρκικά σύνορα.

Ο συνοριακός σταθμός Κήπων είναι η πιο πολυσύχναστη διέλευση χερσαίων συνόρων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. «Περίπου 1 εκατ. άτομα εισέρχονται και εξέρχονται από την ΕΕ σε αυτόν τον συνοριακό σταθμό, και περίπου 70.000 ως 80.000 φορτηγά, σημειώνει ο κ. Αθανάσιος Γρηγορίου, Διευθυντής του Τελωνείου Κήπων. «Υπάρχει μεγάλη κίνηση η οποία συνεχώς αυξάνεται.» Οι έλεγχοι της εμπορικής και επιβατικής

κίνησης γίνονται σύμφωνα με το ευρωπαϊκό σύστημα ανάλυσης κινδύνων. «Κάνουμε όλα τα είδη ελέγχων», εξηγεί ο κ. Γρηγορίου. «Καπνά, τσιγάρα, οινόπνευματώδη, ναρκωτικά, χρήματα, όπλα, παράνομη μετανάστευση, εξωτερικές απειλές, CITES [προστατευόμενα είδη] και αρχαιολογικοί θησαυροί.»

Το 2014, συνεργάτες του έργου «Η επιστροφή του ασπροπάρη» από το WWF στη Δαδιά,

στη ΒΑ Ελλάδα, έκαναν μια παρουσίαση για τους τελωνειακούς στον συνοριακό σταθμό Κήπων. «Στόχος ήταν να βοηθήσουν τους τελωνειακούς μας υπαλλήλους να μάθουν περισσότερα για την παράνομη εμπορία. Πώς θα αναγνωρίζουν αν ένα πτηνό ή ένα αυγό επιτρέπεται ή όχι να μετακινηθεί ή μεταβιβαστεί ή χρειάζεται κατάλληλα έγγραφα για να γίνει αυτό», αναφέρει ο κ. Γρηγορίου.

Δύσκολος χειρισμός

«Είναι δύσκολο για εμάς να χειριστούμε αυτά τα περιστατικά όταν βρούμε κάτι δεν είναι κάτι συνθησιμένο», προσθέτει.

Την κατάρτιση παρακολούθησαν περίπου 20 τελωνειακοί από τους Κήπους, μεταξύ των οποίων και ο Γιώργος Κανσιζόγλου. «Πρέπει να εφαρμόζουμε μια πολύ ευρεία νομοθεσία και έχουμε προτεραιότητες όταν διεξάγουμε ελέγχους. Ωστόσο, έχουμε προτεραιότητες γιατί ξέρουμε ότι κάτι είναι ιδιαίτερα σημαντικό. Όταν δεν είναι κανείς εξοικειωμένος με κάτι, φοβάται να προχωρήσει.»

Η στήριξη του έργου «Η επιστροφή του ασπροπάρη» είχε άμεσες επιπτώσεις στην εργασία του κ. Κανσιζόγλου και των συναδέλφων του. Από το 2014, ο συνοριακός σταθμός έχει αντιμετωπίσει 4 περιστατικά εγκλημάτων κατά της άγριας πανίδας. «Πριν δεν είχαμε κανένα, αλλά όταν κάτι είναι στο μυαλό σου, «το αδίκημα αυτό λαμβάνει χώρα», τότε το σκέφτεσαι όταν κάνεις έναν έλεγχο», σημειώνει.

«Το πρώτο περιστατικό του 2014 αφορούσε μια αετογερακίνα (*Buteo rufinus*) που μεταφερόταν από την Τουρκία στην ΕΕ. Ήταν

το πιο σημαντικό περιστατικό, γιατί το πουλί ήταν ζωντανό», εξηγεί ο κ. Γρηγορίου. Αρχικά πιστέψαμε ότι ήταν ένα γεράκι για κυνήγι. Όμως, επειδή μόλις είχε γίνει η παρουσίαση από το έργο, είχαμε στο μυαλό μας να κάνουμε αυστηρότερους ελέγχους. Ζητήσαμε από τα άτομα που εργάζονταν σε αυτό να έρθουν να πιστοποιήσουν ότι είναι παράνομο.»

Τελωνειακό εγχειρίδιο

Το έργο «Η επιστροφή του ασπροπάρη» εξέδωσε ένα εγχειρίδιο για την πρόληψη της παράνομης εμπορίας απειλούμενων ειδών, που είναι διαθέσιμο στην ελληνική, βουλγαρική και αλβανική γλώσσα. Εστιάζει κατά κύριο λόγο στα αρπαχτικά πτηνά καθώς και τα γλαυκοειδή, τα ωδικά πτηνά και τα αυγά ορισμένων ειδών που προστατεύονται από τη σύμβαση CITES ή την Οδηγία για τα Πτηνά της ΕΕ. «Είναι ένας πολύ πρακτικός και εύκολος οδηγός για τους τελωνειακούς υπαλλήλους. Αν βρουν κάτι, μπορούν απλά να ανοίξουν τον οδηγό, να δουν σε ποιο είδος ανήκει το πτηνό, αν εμπίπτει στη νομοθεσία, ποιο είναι το καθεστώς και πώς αντιμετωπίζεται», εξηγεί ο Dimitar Gradarínov, Αξιωματούχος για τα Εγκλήματα κατά των Πτηνών της BSPB.

«Πιστεύω ότι θα έχει τεράστιο αντίκτυπο στον εντοπισμό των εγκλημάτων κατά των πτηνών», αναφέρει ο Mirjan Tori της Ένωσης Προστασίας και Διατήρησης του Φυσικού Περιβάλλοντος της Αλβανίας, ένας από τους τοπικούς συνεργάτες του έργου LIFE. «Είναι το πρώτο βιβλίο του είδους του στην αλβανική γλώσσα και υπάρχει πραγματική έλλειψη γνώσεων στους αξιωματούχους επιβολής του νόμου για την προστασία της άγριας ζωής στην Αλβανία και την αναγνώριση των ειδών. Το βιβλίο αυτό διευκολύνει και τα δύο.»

Η συνεργασία οδήγησε σε καταδίκη

Η πιστοποίηση του είδους έγινε από το Δασαρχείο Σουφλίου, την επίσημη αρχή υπεύθυνη για περιβαλλοντικά θέματα στην περιοχή. «Είμαστε από τον νόμο υποχρεωμένοι να ανταποκρινόμαστε όταν μας καλούν. Όταν έχουν κάποιο περιστατικό, μας καλούν να πάμε να πιστοποιήσουμε το είδος», εξηγεί ο Παναγιώτης Αλεξούδης, Διευθυντής του Τμήματος Προστασίας Δασών του Δασαρχείου Σουφλίου. Η ομάδα του ζήτησε τη στήριξη των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα «Η επιστροφή του ασπροπάρη» (WWF Ελλάδα) από τη Δαδιά για να την βοηθήσουν να ταυτοποιήσει το αρπαχτικό πτηνό που βρέθηκε στους Κήπους. «Συνεργαζόμαστε με το WWF Ελλάδα και τον Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου Δαδιάς διότι για ορισμένα θέματα έχουν πιο εξειδικευμένες γνώσεις», αναφέρει ο κ. Αλεξούδης.

Ο κ. Γρηγορίου από το Τελωνείο Κήπων θυμάται ότι το πιστοποιητικό ζητήθηκε στις 5 Σεπτεμβρίου 2014 «και το είχαμε στις 6. Πρέπει να είμαστε γρήγοροι γιατί δεν μπορούμε να κρατήσουμε κάποιον για περισσότερες από 24 ώρες. Όταν πήραμε το πιστοποιητικό, ενημερώσαμε τον εισαγγελέα της περιοχής. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορούμε να επιβάλουμε κυρώσεις μόνοι μας, δυνάμει του τελωνειακού κώδικα.»

Η ταχεία αντίδραση συνέβαλε στο να διασφαλιστεί ότι το περιστατικό προωθήθηκε στον εισαγγελέα. Στον δράστη, έναν βρετανό υπήκοο, επιβλήθηκε πρόστιμο 768 ευρώ και ποινή φυλάκισης με αναστολή. «Αν υποέσει στο ίδιο αδίκημα ξανά τα επόμενα τρία χρόνια, θα πάει φυλακή», σημειώνει ο κ. Κανσιζόγλου.

Ο κ. Γρηγορίου είναι πολύ θετικός σχετικά με τα οφέλη της συνδρομής του LIFE στην ομάδα του. «Χάρη σε αυτή τη συνεργασία με ανθρώπους που απασχολούνται στο έργο αυτό, νιώθουμε πιο άνετα και δεν φοβόμαστε να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις τέτοιων περιστατικών.»

Το 2018 προγραμματίζεται η επαναληφθεί η παρουσίαση του 2014, χάρη στο νέο έργο LIFE για τον ασπροπάρη. Έτσι οι τελωνειακοί θα φρεσκάρουν τις γνώσεις τους και θα διασφαλιστεί ότι οι νεοπροσληφθέντες θα μπορούν να αντιμετωπίσουν παρόμοια περιστατικά στο μέλλον. Στους τελωνειακούς έχει επίσης μοιραστεί ένα εγχειρίδιο που εκπονήθηκε σε τρεις γλώσσες από την Ορνιθολογική Εταιρεία της Βουλγαρίας (BSPB) στο πλαίσιο του έργου «Η επιστροφή του ασπροπάρη» (βλ. πλαίσιο).

©outopyrpaia - Ravisangeetha/CC BY-SA 4.0

«Χάρη σε αυτή τη συνεργασία με ανθρώπους που απασχολούνται στο έργο αυτό, νιώθουμε πιο άνετα και δεν φοβόμαστε να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις τέτοιων περιστατικών.»

Τελωνειακό εγχειρίδιο απεικόνισης *Buteo rufinus*:

ILL: LIFE10 NAT/BG/000152

3

Αντιμετώπιση της παράνομης θανάτωσης στις μεταναστευτικές διαδρομές

Τα έργα LIFE για τη διατήρηση του ασπροπάρη προχωρούν πέρα από τις ζώνες αναπαραγωγής του στα Βαλκάνια και αναλαμβάνουν δράση κατά μήκος όλης της μεταναστευτικής διαδρομής του είδους. Αυτό αναπτύσσει επίσης τοπικές ικανότητες διατήρησης και οδηγεί σε νέες γνώσεις και ευαισθητοποίηση για αυτό το ιδιαίτερης αξίας είδος.

Ο Πασχάλης είναι ένας ανήλικος ασπροπάρης (*Neophron percnopterus*) που γεννήθηκε το 2013 στη Δαδιά και σημάνθηκε με δορυφορικό πομπό στο πλαίσιο του έργου LIFE «Η επιστροφή του ασπροπάρη». Ήταν ο μόνος από τους 10 ανήλικους ασπροπάρηδες που αποδήμησε με επιτυχία στον τόπο διαχείμασής του στον Νότιο Νίγηρα. Στα τέλη Φεβρουαρίου 2014, ο συντονιστής δικαιούχος του έργου, η Ορνιθολογική Εταιρεία της Βουλγαρίας (BSPB), παρατήρησε ότι ο πομπός του εξέπεμπε σήμα από την ίδια θέση για μεγάλο χρονικό

διάστημα και μετά ακολούθησε απώλεια του σήματος. Επρόκειτο για ένδειξη ότι μάλλον υπήρχε πρόβλημα. Το τελευταίο σήμα από το πουλί όταν ήταν στη φύση ελήφθη από μια θέση περίπου 115 χλμ. ΒΑ του Zinder (περίπου 140 χλμ. από τα σύνορα με τη Νιγηρία), ενώ τα επόμενα σήματα προέρχονταν από ένα σπίτι στο πλησιέστερο χωριό. Λίγες ημέρες αργότερα, ο πομπός εξήχθη στη Νιγηρία.

Η BSPB επικοινωνήσε με εταίρους της στο έργο LIFE από το Ταμείο Διατήρησης

της Σαχάρας (SCF) στον Νίγηρα και το Ινστιτούτο Ορνιθολογικών Ερευνών Α.Π. Λεβέντη (APLORI) στο Πανεπιστήμιο της Jos στη Νιγηρία για να διερευνήσουν την υπόθεση. Αυτές οι ταυτόχρονες έρευνες έγιναν τον Μάρτιο και τον Απρίλιο 2014 και αποκάλυψαν σημαντικές πληροφορίες που σήμερα χρησιμοποιούνται για την προστασία του ασπροπάρη και άλλων αποδημητικών πτηνών⁴.

Τι συνέβη στον Πασχάλη;

«Η τελευταία θέση που είχαν δεν απείχε πολύ από εκεί που έμενα, κι έτσι έστειλα μια ομάδα τοπικών συναδέλφων να ερευνήσουν. Κατάφεραν να μάθουν γιατί ο ασπροπάρης αυτός είχε θανατωθεί», θυμάται ο Thomas Rabeil του SCF.

Η έρευνα αποκάλυψε ότι ο Πασχάλης είχε σκοτωθεί από έναν παραδοσιακό κυνηγό γυιών που έρχόταν τακτικά από τη Νιγηρία. Στόχος του ήταν να πουλήσει το πουλί σε πελάτες στη Νιγηρία για τις παραδοσιακές τελετές «τιμής αίματος» [ɓɓɓɓ].

«Ο κόσμος σε ορισμένες περιοχές της Νιγηρίας πιστεύει ότι ο γύπας είναι πολύ σοφό ζώο. Αν κάποιος σκοτώσει έναν γύπα ή αν κάνει κάποια

χρήση με βάση τις δοξασίες, π.χ. φάει μέρη του γύπα και τα κρατήσει πάνω του, θα μπορέσει με κάποιον τρόπο να γίνει και ο ίδιος εξίσου σοφός με το πουλί», εξηγεί ο Δρ. Manu Shiiwua, διευθυντής του APLORI. Για παράδειγμα, ορισμένοι πιστεύουν ότι καπνίζοντας το μυαλό του γύπα θα μπορέσουν να δουν το μέλλον.

Το Ινστιτούτο APLORI ανακάλυψε ότι υπάρχει μεγάλη αγορά για μέρη γυιών στη νοτιοδυτική Νιγηρία. «Όλα τα μέρη του γύπα πωλούνται στην αγορά, ακόμα και οι κουτσουλιές του. Όχι μόνο οι γύπες, αλλά και άλλα είδη πτηνών», σημειώνει ο Δρ. Shiiwua. Αν και παράνομες, «αυτές οι αγορές δεν είναι κρυφές. Πρόκειται για παραδοσιακή πρακτική και αυτό είναι το δύσκολο».

Τα μέρη του γύπα είναι πολύτιμα και η ιστορία του Πασχάλη κατέδειξε ότι η αγορά για μέρη γύπα στη Νιγηρία έχει και αρνητικές επιπτώσεις στο είδος αυτό και στις γειτονικές χώρες, όπως ο Νίγηρας και το Τσαντ. «Υπάρχουν αστεία στο Νίγηρα σύμφωνα με τα οποία όταν τα αρπακτικά πουλιά περνούν τα σύνορα με τη Νιγηρία δεν επιστρέφουν ποτέ! Δεν ξέραμε το γιατί, αλλά τώρα καταλαβαίνουμε», αναφέρει ο Δρ. Rabeil.

⁴ Για την πλήρη ιστορία, δείτε http://lifeneophron.eu/files/docs/1431623272_325.pdf

Πέρα από τα σύνορα

Η ομάδα του SCF στον Νίγηρα άρχισε να συνεργάζεται με αρχές υπεύθυνες για την άγρια πανίδα και τοπικές κοινότητες για να αλλάξουν οι αντιλήψεις σχετικά με τους γύπες. «Ο ασπροπάρης αναφέρεται στο Παράρτημα 1 του νόμου για την άγρια πανίδα του Νίγηρα, αλλά οι δασοφύλακες και οι αρχές αρμόδιες δεν δίνουν καμία σημασία. Θεωρείτο πληγή, ένα άχρηστο είδος», θυμάται ο κ. Rabeil. Το SCF συνεργάστηκε με το έργο LIFE για μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση. «Υλοποιήσαμε μια εκστρατεία ευαισθητοποίησης του κοινού με ορισμένους δημοσιογράφους, ανθρώπους από τις αρχές για την άγρια πανίδα και ΜΚΟ», σημειώνει. «Επίσης επισκεφθήκαμε τους σημαντικότερους κυβερνήτες. Ο παραδοσιακός κυνηγός είναι επίσημο επάγγελμα στον Νίγηρα. Για παράδειγμα, στο Zinder που είναι μια αρκετά μεγάλη πόλη, η δεύτερη ή τρίτη μεγαλύτερη της χώρας, ο Σουλτάνος έχει περισσότερους από 200 παραδοσιακούς κυνηγούς στη δούλεψή του.»

Ο Δρ. Rabeil υποστηρίζει ότι αυτή η εκστρατεία ήταν πολύ χρήσιμη για την ευαισθητοποίηση του κόσμου για το θέμα αυτό, τις απειλές κατά του είδους και τον σημαντικό ρόλο του γύπα για τις υπηρεσίες που προσφέρει στο οικοσύστημα. «Υπήρχε καλύτερη κατανόηση από τις αρχές για την άγρια πανίδα σχετικά με τη σημασία των γυπιών. Καταφέραμε να έχουμε μεγάλη υποστήριξη από τους σημαντικότερους κυβερνήτες.» Το έργο συνεργάστηκε και με παραδοσιακούς κυνηγούς, ευαισθητοποιώντας τους περισσότερο σχετικά με τα είδη που προστατεύονται από τον νόμο και αυτά που μπορούν να θηρεύονται, ενώ προσέφερε και αποζημιώσεις για τυχόν αντίκτυπο στους πόρους ζωής τους. «Προσπαθήσαμε να το κάνουμε αυτό προσλαμβάνοντας ορισμένους από αυτούς ώστε να χρησιμοποιήσουμε τις γνώσεις τους για την άγρια πανίδα για λόγους παρακολούθησης (εντοπισμού)», εξηγεί ο Δρ. Rabeil.

Φωτογραφία: LIFE10 NAT/BG/000152/Svetoslav Spasov

«Ο ενθουσιασμός με τον οποίο συμμετέχουν όλοι κατά μήκος της διαδρομής του, είναι πολύ θετικός»

Νέο έργο LIFE για τους γύπες

Σήμερα, το LIFE συμβάλλει στο να οικοδομήσουμε πάνω σε αυτές τις πρώτες προσπάθειες. Το πρόσφατα χρηματοδοτηθέν νέο έργο για τον ασπροπάρη έχει στόχο να ενισχύσει τον πληθυσμό αναπαραγωγής του είδους στα Βαλκάνια, εφαρμόζοντας μέτρα στις ζώνες αναπαραγωγής του και κατά μήκος της μεταναστευτικής του διαδρομής, με την ενεργό συμμετοχή 10 χωρών στην Αφρική και τη Μέση Ανατολή, καθώς και 4 χωρών στα Βαλκάνια. Στο νέο έργο θα συμμετέχουν επίσης το SCF και το APLORI.

«Θα παρακολουθούμε τα μικρο-ενδιατήματα του ασπροπάρη, καταγράφοντας πού βρίσκονται και παρατηρώντας τι τους προσελκύει σε αυτά τα ενδιατήματα όπου διανυκτερεύουν», σημειώνει ο Δρ. Shiiwua στη Νιγηρία. «Επίσης, θα διοργανώσουμε εκστρατείες ευαισθητοποίησης κατά μήκος της διαδρομής τους, σε συνεργασία με το Ίδρυμα Διατήρησης της Νιγηρίας.» Οι εκστρατείες αυτές θα περιλαμβάνουν πολλές προσωπικές συναντήσεις καθώς και διανομή φυλλαδίων και άλλου υλικού στην τοπική γλώσσα, τη Χάουζα.

«Ο ενθουσιασμός με τον οποίο συμμετέχουν όλοι κατά μήκος της διαδρομής του, είναι πολύ θετικός», αναφέρει ο Δρ. Shiiwua. «Πιστεύω ότι το έργο θα είναι πολύ χρήσιμο. Στη Νιγηρία για παράδειγμα, πάμε σε περιοχές όπου ορισμένα πουλιά έπεσαν θύματα και εκεί μιλάμε με διάφορους ανθρώπους προσωπικά. Μια χώρα κάνει αυτό, άλλη κάνει κάτι άλλο, και περνάει ένα πολύ καλό μήνυμα: τουλάχιστον ορισμένα από τα πουλιά θα φύγουν και θα ξανάρθουν.»

Σύμφωνα με τον Thomas Rabeil: «Αν θέλουμε να προστατεύσουμε τον ασπροπάρη κατά μήκος της αποδημητικής του διαδρομής, της εποχικής του κίνησης, είναι πολύ σημαντικό να έχουμε καλή συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς από στις διαφορετικές χώρες. Αυτό το έργο LIFE αποτελεί πραγματική ευκαιρία για να γίνει αυτό. Δεν θα ωφελήσει μόνο τους ασπροπάρηδες, αλλά όλους τους γύπες και όλα τα αρπακτικά πτηνά.»

Ποιο θα ήταν ένα επιτυχημένο αποτέλεσμα του έργου αυτού; «Πρώτον, ότι θα υπάρξει μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση σε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς. Δεύτερον, αν θέλουμε να υλοποιήσουμε τις σωστές δράσεις σε ό,τι αφορά τη διατήρηση του είδους αυτού, πρέπει να βελτιώσουμε τις γνώσεις μας. Γενικά η συνεργασία με διάφορες χώρες κατά μήκος της διαδρομής του, κάτι που δεν υπήρχε στο παρελθόν. Το προηγούμενο έργο της ΕΕ ήταν ένα πραγματικό έναυσμα για αυτό», πιστεύει ο Δρ. Rabeil, κυρίως μέσω του Σχεδίου Δράσης για τη Διατήρηση των Πληθυσμών του Ασπροπάρη των Βαλκανίων και της Κεντρικής Ασίας κατά μήκος της μεταναστευτικής διαδρομής. Γνωστό ως EVFAP, αποτελεί βασικό στοιχείο του Σχεδίου Δράσης Πολλαπλών Ειδών για τη Διατήρηση των Γυπιών της Αφρικής και της Ευρασίας (Vulture MsAP) που υποστηρίχθηκε από τα συμβαλλόμενα κράτη της Σύμβασης CMS στη Διάσκεψη της Σύμβασης Ramsar για τους Υγροτόπους (COP 12), τον Οκτώβριο 2017.

Οι σκύλοι-ντεντέκτιβ του LIFE

4

Έχουμε ήδη δει πώς οι ομάδες σκύλων μπορούν να αποτρέψουν τους πιθανούς χρήστες δηλητηρίων. Στο κεφάλαιο αυτό, εξετάζουμε τις μεθόδους και τα πρωτόκολλα που χρησιμοποιούν οι διάφορες ομάδες σκύλων για να συλλέξουν αποδεικτικά στοιχεία για περιστατικά δηλητηρίασης.

Το έργο HELICON (βλ. σελ. 12-14) δημιούργησε την πρώτη ομάδα σκύλων ανίχνευσης δηλητηρίων στην Ευρώπη, με στόχο την προστασία του βασιλαετού (*Aquila heliaca*) και άλλων αρπακτικών πτηνών. Ο Gabor Deák,

αρχηγός της ομάδας, και ο σκύλος του Falco βρήκαν περισσότερα από 200 παράνομα σκοτωμένα πουλιά και δηλητηριασμένα δολώματα που δεν θα είχαν εντοπιστεί με άλλες μεθόδους.

Εκπαίδευση των σκύλων της ομάδας

Ο Falco, ένας γερμανικός ποιμενικός ηλικίας 10 μηνών, ήταν ένα από τα δύο σκυλιά που αναπαρήχθησαν ειδικά για ερευνητική εργασία και εκπαιδεύτηκε στο Κέντρο Εκπαίδευσης Σκύλων της Εθνικής Αστυνομίας της Ουγγαρίας.

«Ο Falco χρησιμοποιούσε πολύ καλά τη μύτη του και ήταν καλός στην επίλυση προβλημάτων», αναφέρει ο Gabor, ο συνοδός του. «Ο άλλος σκύλος ήταν καλός ερευνητής, αλλά ο Falco ήλεγχε μεγάλες περιοχές πολύ γρήγορα και αυτή η συνήθεια είναι πολύ καλή για την αναζήτηση στα χωράφια.»

Στη διάρκεια της τετράμηνης εκπαίδευσης με τον συνοδό του Gabor, ο Falco αρχικά έμαθε να βρίσκει κουφάρια αρπακτικών πτηνών, κατόπιν τα carbofuran και rhoGate, και τέλος τόσο κουφάρια όσο και δηλητήριο σε δολώματα, όπως σε μέρη ζώων και αυγά.

Αναζήτηση αποδεικτικών στοιχείων

«Αν υπάρξει κάποια δραστηριότητα χρήσης δηλητηρίου από λαθροθήρες, τότε συνήθως η ομάδα σκύλων είναι η πρώτη που θα ενημερωθεί και θα πάει γρήγορα στο πεδίο για να προσπαθήσει να εντοπίσει το δηλητήριο», εξηγεί η κα Marucco. Η ταχεία απόκριση είναι ζωτικής σημασίας για να σταματήσει η διασπορά του δηλητηρίου και να συλληφθεί, ίσως, ο δράστης.

«Οι ομάδες, σε ορισμένες χώρες, χρησιμοποιούν παθητικά σημάδια, για παράδειγμα ο σκύλος βρίσκει κάτι και κάθεται κάτω ή στέκεται δίπλα σε αυτό που βρήκε. Ωστόσο, ο Falco με ειδοποιεί γαβγίζοντας, επειδή συνήθως ερευνούμε σε θαμνώδεις περιοχές ή υγρότοπους και στην περίπτωση αυτή δεν μπορού να δω τον σκύλο.»

Οι ομάδες σκύλων του έργου «WOLF IN THE ALPS» στη Βόρειο Ιταλία εκπαιδεύτηκαν για να εντοπίζουν περισσότερα από 30 είδη δηλητηρίου: «Τα πιο συνηθισμένα δηλητήρια που χρησιμοποιούνται σε δολώματα στις Άλπεις», εξηγεί η Francesca Marucco, τεχνική διευθύντρια του έργου. «Τα τελευταία χρόνια ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι το alpha-beta endosulfan (μια οργανοχλωριούχος ένωση) που είναι ένα εξαιρετικά επικίνδυνο παράνομο δηλητήριο που βρέθηκε στην Επαρχία Cuneo στη διάρκεια του έργου LIFE», εξηγεί.

«Πρέπει να είμαστε έτοιμοι να δράσουμε γρήγορα, γιατί είναι σαν βόμβα. Είναι σαν νάρκη στην ύπαιθρο. Προσπαθούμε να συλλέξουμε όλα τα δηλητηριασμένα δολώματα και ζώα όσο πιο γρήγορα μπορούμε. Θέλουμε να εντοπίσουμε τον φαύλο κύκλο και να τον σταματήσουμε», εξηγεί η Ela Kret του WWF Ελλάδας, που περιπολεί στο Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς με το μαλινουά Kiko. «Στην αρχή

πιστεύαμε ότι θα περιπολούσαμε τρεις φορές την εβδομάδα και σε συγκεκριμένες περιοχές, αλλά μετά συνειδητοποιήσαμε ότι ήταν σαν να παίζαμε λόττο. Έχεις τις ίδιες πιθανότητες να βρεις ένα δηλητηριασμένο δόλωμα αν πηγαίνεις σε τυχαίες ώρες και περιοχές», αναφέρει. Ανταποκρινόμενοι σε κλήσεις (από το δασαρχείο, την αρχή των πάρκων ή ενδιαφερόμενους πολίτες), μειώνουμε τις πιθανότητες ο Kiko να δουλέψει χωρίς ανταμοιβή, κάτι που θα μείωνε τα κίνητρά του.

Στην Ουγγαρία, ο Falco «βρίσκει όλα τα νεκρά πουλιά και ζώα», εξηγεί ο Gabor. «Κάθε χρόνο μαθαίνει καινούργια πράγματα.» Είναι επικίνδυνη δουλειά. Η διατροφή είναι πολύ σημαντική, διότι ο Falco δεν πρέπει να θεωρεί τα δολώματα ως τροφή. «Τρώει μόνο ξηρά τροφή, ειδικά σχεδιασμένη για σκύλους αθλητισμού, που έχει μεγάλη περιεκτικότητα σε πρωτεΐνες, λίπη και βιταμίνες», αναφέρει ο Gabor. Η δουλειά είναι αγχώδης και για τον συνοδό του σκύλου, κυρίως τις ημέρες που βρίσκουν πολλά νεκρά πουλιά και ζώα. Είναι επικίνδυνο διότι ο σκύλος είναι ελεύθερος όταν εργάζεται. Πρέπει να είσαι σε καλή φυσική κατάσταση γιατί ορισμένες φορές πρέπει να τρέξεις», εξηγεί η Ela Kret.

Η Ela και ο Kiko συνεργάζονται στενά με το Δασαρχείο Σουφλίου και τον Φορέα Διαχείρισης του Δάσους Δαδιάς για τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων. «Αν συλλέξεις ένα πιθανώς δηλητηριασμένο δείγμα, πρέπει να είσαι προσεκτικός πώς θα το κρατήσεις, πώς θα το δώσεις στον κτηνίατρο, πώς θα γίνει ανάλυση του δείγματος, αν θέλεις να έχεις μια ισχυρή υπόθεση ενώπιον του δικαστηρίου», σημειώνει ο Δρ. Δημήτρης Βασιλάκης, δασολόγος στο Δασαρχείο Σουφλίου, υπεύθυνος για τη διαχείριση του δάσους και των άγριων ειδών του Εθνικού Πάρκου Δαδιάς. «Για παράδειγμα, η τοξικολογική ανάλυση πρέπει να γίνει σε πιστοποιημένο δημόσιο εργαστήριο.»

Φωτογραφία: LIFE10 NAT/HU/000019

Οι σκύλοι της αστυνομίας τα καταφέρνουν καλύτερα;

Αν και η εκπαίδευση και οι μέθοδοι εργασίας των διαφόρων ομάδων σκύλων ανίχνευσης δηλητηρίων είναι παρόμοιες, η διαχείρισή τους μπορεί να γίνεται από πολλές διαφορετικές οργανώσεις, ορισμένες φορές και μέσα στην ίδια χώρα.

Για παράδειγμα, στην Ελλάδα, υπάρχουν ομάδες που χρησιμοποιεί η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία και η Κυνηγετική Ομοσπονδία Κρήτης (που πληρώνεται από το Εθνικό Μουσείο Κρήτης) καθώς και το WWF Ελλάδα.

Ορισμένοι οργανισμοί φέρνουν σκύλους από ειδικούς συνοδούς με σύμβαση.

Ο Δρ. Βασιλάκης και οι συνεργάτες του στο Δασαρχείο Σουφλίου πιστεύουν ότι θα ήταν πολύ πιο αποτελεσματικό για την επιβολή του νόμου τις ομάδες σκύλων ανίχνευσης δηλητηρίων να χειρίζονται τα κρατικά Δασαρχεία, αφού θα είχαν μεγαλύτερη εξουσία και τυποποιημένα πρωτόκολλα.

Τόσο στην Ισπανία όσο και την Πορτογαλία, η χωροφυλακή διαθέτει ομάδες σκύλων ανίχνευσης δηλητηρίων που αρχικά δημιουργήθηκαν χάρη σε έργα LIFE. «Διαπίστωσα ότι υπήρχε πολύ μεγάλη διαφορά μεταξύ του αριθμού των περιστατικών δηλητηρίασης που εντοπίζονται από τις ομάδες σκύλων και αυτών που φτάνουν στα δικαστήρια», σημειώνει ο Αντισυνταγματάρχης Costa Pinto της Εθνοφρουράς της Πορτογαλίας (GNR) που σήμερα έχει έξι ομάδες σκύλων ανίχνευσης δηλητηρίων με την υποστήριξη του LIFE, και είναι εκπαιδευμένες σύμφωνα με τα πρότυπα της FRONTEX. Θεωρεί ότι αν οι ομάδες σκύλων της αστυνομίας κάνουν τη δουλειά σε αντίθεση, ας πούμε, με τους σκύλους που έχουν οι ΜΚΟ, τότε θα υπάρξει ένας πιο αποτελεσματικός δεσμός με τις έρευνες και ένα ισχυρότερο αποτρεπτικό αποτέλεσμα. Επίσης, αυτό διασφαλίζει ότι οι ομάδες θα συνεχίσουν να λειτουργούν και μετά το τέλος της χρηματοδότησης των έργων LIFE (βλ. σελ. 51-52).

Φωτογραφία: © 2016 – LIFE14 NAT/PT/000855/GNR. All rights reserved. Licensed to the European Union under conditions.

1**Πρόβλημα:**

εισαγγελίες και δικαστές δεν έχουν τις ικανότητες να επιβάλουν τις Οδηγίες της ΕΕ για τη Φύση. Αυτό συμβαίνει κυρίως στις χώρες της Μεσογείου και μέρος της Ανατολικής Ευρώπης.

Λύση:

ένα έργο LIFE υποστηρίζει το έργο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εισαγγελέων για το Περιβάλλον (ENPE) για να τη συνεπέστερη εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στην Ευρώπη

Αποτέλεσμα:

το ENPE αναπτύσσει νέα εργαλεία κατάρτισης για εισαγγελίες και δικαστές. «Αν έχουν καλύτερη κατάρτιση, μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση για την παρακολούθηση των ερευνών, τότε θα διερευνούν περισσότερο και θα διώκουν περισσότερο», σημειώνει ο Lars Magnusson, Γενικός Γραμματέας του Δικτύου ENPE. Το έργο δημιουργεί επίσης μια βάση δεδομένων καλών πρακτικών και αυξάνει την ευαισθητοποίηση σε όλη την αλυσίδα επιβολής του νόμου.

Διαβάστε περισσότερα στη σελ. 50.

2**Πρόβλημα:**

για την αποτελεσματική δίωξη των υπευθύνων για εγκλήματα εις βάρος της άγριας πανίδας, η αστυνομία χρειάζεται πόρους και πρωτόκολλα για τη διερεύνηση των περιστατικών.

Λύση:

το Γραφείο Ερευνών της Ουγγαρίας (NNI) έχει συστήσει μια υποομάδα περιβαλλοντικών εγκλημάτων που αποτελείται από εννέα άτομα. Η ομάδα αυτή ήταν εταίρος στα έργα HELICON και PannonEagleLife, ερευνώντας περιστατικά μαζικής δηλητηρίασης ή παράνομης θανάτωσης αυστηρώς προστατευόμενων ειδών όπως ο βασιλαετός.

Αποτέλεσμα:

μέσω του έργου LIFE, το NNI εκπόνησε πρωτόκολλα για τη διερεύνηση εγκλημάτων κατά της άγριας πανίδας και προσέφερε κατάρτιση σε περίπου 250 αστυνομικούς. Ως αποτέλεσμα, ασκήθηκαν πέντε επιτυχείς δίωξεις.

Διαβάστε περισσότερα στη σελ. 52.

3**Πρόβλημα:**

οι περισσότερες ομάδες σκύλων ανίχνευσης δηλητηρίων λειτουργούν υπό την αιγίδα ΜΚΟ ή περιβαλλοντικών υπηρεσιών. Αν και μπορεί να έχουν θετικές επιπτώσεις στη διερεύνηση εγκλημάτων κατά ειδών της άγριας πανίδας, δεν έχουν την ίδια ισχύ επιβολής του νόμου με τις ομάδες σκύλων της αστυνομίας.

Λύση:

δύο πορτογαλικά έργα LIFE συνεργάστηκαν με τις ομάδες σκύλων της εθνικής αστυνομίας για τη διερεύνηση ύποπτων περιστατικών δηλητηρίασης προστατευόμενων ειδών.

Αποτέλεσμα:

συστάθηκε έξι ομάδες σκύλων για να καλύψουν τέσσερις σημαντικές περιοχές του δικτύου Natura 2000 στην Πορτογαλία. Η εθνική αστυνομία θα συντηρεί τις ομάδες σκύλων και θα διευρύνει το αντικείμενο του ρόλου τους όταν ολοκληρωθούν τα έργα LIFE.

Διαβάστε περισσότερα στη σελ. 53.

επιβολή του νόμου και νομικές πτυχές

4

Πρόβλημα:

Λίγες υποθέσεις παράνομης δηλητηρίασης ειδών της άγριας πανίδας φτάνουν στα δικαστήρια και καταλήγουν σε διώξεις.

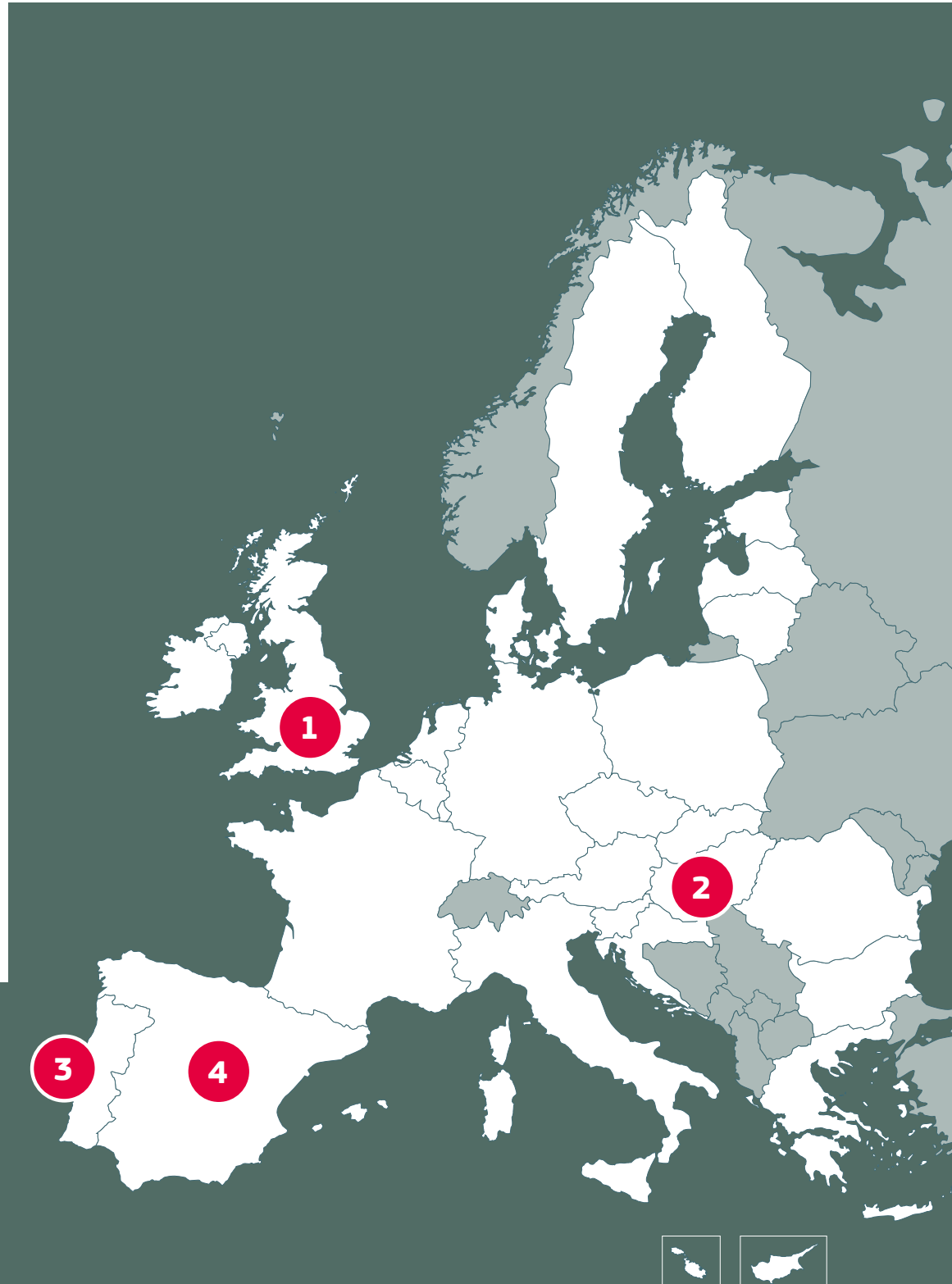
Λύση:

το έργο LIFE VENENO NO προώθησε τη στενή συνεργασία μεταξύ οργανώσεων διατήρησης πτηνών, ανακριτών και νομικών. Επίσης, εκπόνησε ένα πρωτόκολλο για τα τοξικολογικά εργαστήρια, αφού αυτό είναι το πιο σημαντικό αποδεικτικό στοιχείο στα δικαστήρια.

Αποτέλεσμα:

το έργο είχε ως αποτέλεσμα 24 δικαστικές υποθέσεις παράνομης δηλητηρίασης πτηνών που κατέληξαν σε περίπου 13 καταδίκες, με ποινές φυλάκισης ως και δύο χρόνια. Επίσης, το έργο εκπόνησε σχέδια δράσης για την αντιμετώπιση της δηλητηρίασης που χρησίμευσαν στην επικαιροποίηση του σχεδίου δράσης για την αντιμετώπιση της παράνομης δηλητηρίασης σε όλη την ΕΕ, που καταρτίστηκε από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο ενάντια στο Περιβαλλοντικό Έγκλημα.

Διαβάστε περισσότερα στη σελ. 55.

Ανάπτυξη της ικανότητας δίωξης εγκλημάτων κατά ειδών της άγριας πανίδας

1

Ο Lars Magnusson είναι ο Γενικός Γραμματέας του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εισαγγελέων για το Περιβάλλον. Ένα έργο LIFE που ονομάζεται ENPE υποστηρίζει τις προσπάθειες του Δικτύου για την πιο συνεπή εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας σε όλη την Ευρώπη. Προσφέρει επίσης στους δικαστές και τους εισαγγελείς γνώσεις και αυτοπεποίθηση για τη δίωξη τέτοιων περιστατικών.

Η Interpol και το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον εκτιμούν το κόστος του διεθνούς περιβαλλοντικού εγκλήματος σε περίπου 188 δισ. ευρώ τον χρόνο. Τα υψηλά ποσοστά περιβαλλοντικών εγκλημάτων μπορεί να αποδοθούν εν μέρει στην αναποτελεσματική και μη αποδοτική δίωξη και επιβολή ποινών. Η εγκληματικότητα εις βάρος της άγριας πανίδας (σύμφωνα με την Οδηγία για τους Οικότοπους, την Οδηγία για τα Πτηνά ή τους Κανονισμούς CITES) είναι εξαιρετικά δύσκολο να διωχθεί, διότι ο νόμος στον τομέα αυτόν είναι περίπλοκος και διότι οι κύκλοι των εγκληματιών είναι μικροί, εξαιρετικά οργανωμένοι, κλειστοί και δύσκολα μπορεί κανείς να διεισδύσει σε αυτούς.

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εισαγγελέων για το Περιβάλλον (ENPE) ιδρύθηκε το 2012 με στόχο να διασφαλίσει ότι η περιβαλλοντική νομοθεσία εφαρμόζεται με πιο συναφή τρόπο σε όλη την Ευρώπη. «Πρόκειται για έναν οργανισμό εισαγγελέων που θέλουν να διώξουν το περιβαλλοντικό έγκλημα, να καταστήσουν πιο

εύκολη τη διασυνοριακή συνεργασία και να διευκολύνουν άλλους εισαγγελείς να προβούν σε δίωξεις για περιβαλλοντικά εγκλήματα», εξηγεί ο Lars Magnusson.

Από το 2016, το δίκτυο υλοποιεί ένα έργο LIFE (που επίσης ονομάζεται ENPE) σχεδιασμένο για να δημιουργήσει ένα αυτοδύναμο δίκτυο περιβαλλοντικών εισαγγελέων, να βελτιώσει τη διάχυση της πληροφορίας για περιβαλλοντικά εγκλήματα και να βελτιώσει τις ικανότητες και τη συνοχή για την καταπολέμηση εγκλημάτων που αφορούν τη διασυνοριακή μετακίνηση αποβλήτων, την άγρια ζωή και τη χημική ρύπανση.

Ο Lars Magnusson προεδρεύει της ομάδας εργασίας για τα εγκλήματα κατά της άγριας πανίδας του ENPE, που ασχολείται με τέσσερα σημαντικά ζητήματα: την ερμηνεία, την πρακτική εφαρμογή, τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων και την ποσοτικοποίηση της ζημίας στο περιβάλλον λόγω της αδυναμίας εφαρμογής του νόμου περί άγριας ζωής.

«Το πιο δύσκολο πράγμα είναι να κινητοποιηθεί το ενδιαφέρον των ανακριτικών οργανισμών στα κράτη μέλη για να δώσουν προτεραιότητα σε αυτό το είδος εγκλημάτων», σημειώνει ο κ. Magnusson. Παραδέχεται ότι ορισμένες χώρες μπορεί να έχουν πιο πιεστικές προτεραιότητες από την παράνομη θανάτωση αποδημητικών πτηνών, «αλλά πρέπει να υπάρχει και κάποιος χώρος για αυτές τις υποθέσεις».

Ο κ. Magnusson υπογραμμίζει ότι στη Σουηδία, που μαζί με το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ολλανδία, έχουν ειδικό τμήμα περιβαλλοντικών εγκλημάτων στην εισαγγελία, καταγράφονται περίπου 3.000 ύποπτα περιβαλλοντικά εγκλήματα τον χρόνο, εκ των οποίων περίπου το 15% καταλήγουν στην άσκηση δίωξης ή τη διάπραξη εγκλήματος. «Στόχος μας είναι να αυξήσουμε το ποσοστό αυτό στο 25%» σημειώνει. «Μόνο μικρό ποσοστό των υποθέσεων είναι εγκλήματα κατά ειδών της άγριας πανίδας.»

Αντιμετώπιση περίπλοκων περιστατικών

Ένας φραγμός στην αύξηση του αριθμού των δίωξεων είναι η περιπλοκότητα των περιστατικών. «Η νομοθεσία είναι περίπλοκη. Ίσως οι υποθέσεις καταλήγουν στον πάτο του σωρού, στο γραφείο του εισαγγελέα. Θέλουμε να φτιάξουμε έναν οδηγό προς ναυτιλομένους στη νομοθεσία. Πώς να αποφεύγει κανείς τις παγίδες της και να εξηγήσουμε όλες τις εξαιρέσεις και παρεκκλίσεις, διότι υπάρχουν πολλές. Θέλουμε να παρουσιάσουμε

διαφορετικές υποθέσεις σε διαδικτυακά σεμινάρια ή διαφάνειες και να δώσουμε στους εισαγγελείς να καταλάβουν ότι αν είσαι μεθοδικός, τότε τα πράγματα ίσως να μην είναι περίπλοκα», εξηγεί ο κ. Magnusson.

Το έργο δημιουργεί μια βάση δεδομένων καλών πρακτικών, υποθέσεων όπως η δίωξη ενός λαθροθήρα που σκότωνε φαλακρές ίβιδες στην Ιταλία (βλ. σελ. 23-24).

«Πρέπει να ενισχύσουμε την ευαισθητοποίηση σε όλη την αλυσίδα επιβολής του νόμου, από τους επιθεωρητές μέχρι την αστυνομία, τους εισαγγελείς και τους δικαστές», πιστεύει ο κ. Magnusson. Προς διευκόλυνση της διαδικασίας αυτής, τον Σεπτέμβριο 2017, το ENPE υπέγραψε ένα Μνημόνιο Συνεργασίας με οργανώσεις που εκπροσωπούν εισαγγελείς (IMPEL), την αστυνομία και άλλους φορείς επιβολής του νόμου (EnvicrimeNet).

Φωτογραφία: © 2016 – LIFE14 GIE/UK/000043. All rights reserved. Licensed to the European Union under conditions.

Το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Δικαστών για το Περιβάλλον (EUFJE) ήταν ήδη εταίρος του έργου LIFE. «Της ομάδας εργασίας μας για τη δίωξη και επιβολή κυρώσεων προεδρεύει ένας δικαστής», σημειώνει ο κ. Magnusson. «Ελπίζω το Μνημόνιο Συνεργασίας να διευκολύνει τα διάφορα κράτη μέλη στην υποστήριξη της εργασίας μας ώστε να είναι πιο ανοιχτά στη συνεργασία τους με άλλα όμορα κράτη.»

«Πιστεύω ότι βασικός παράγοντας σε πολλές χώρες είναι οι εισαγγελείς», προσθέτει. «Αν έχουν καλύτερη κατάρτιση, μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση για την παρακολούθηση

των ερευνών, τότε θα διερευνούν περισσότερο και θα διώκουν περισσότερο.»

Το ENPE έχει μέλη του οργανώσεων από 15 χώρες. «Τα κενά παρουσιάζονται στη Μεσόγειο και την Ανατολική Ευρώπη», εξηγεί ο κ. Magnusson. Το δίκτυο ήδη επεκτάθηκε για να καλύψει ορισμένα από αυτά τα κενά, προσθέτοντας νέα μέλη που εκπροσωπούν την Ελλάδα, την Αλβανία, την πΓΔΜ, στις αρχές του 2017. «Ελπίζω να έχουμε ακόμα περισσότερα μέλη μέχρι το τέλος του έργου. Η συμμετοχή δεν κοστίζει τίποτα.»

«Πιστεύω ότι βασικός παράγοντας σε πολλές χώρες είναι οι εισαγγελείς», προσθέτει. «Αν έχουν καλύτερη κατάρτιση, μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση για την παρακολούθηση των ερευνών, τότε θα διερευνούν περισσότερο και θα διώκουν περισσότερο.»

Ποσοτικοποίηση της ζημίας: επικαιροποίηση του «φιλανδικού δελτίου τιμών»

Στο πλαίσιο παραπομπής εντοπισμού φραγμών και λύσεων στα θέματα με τα οποία οι εισαγγελείς και δικαστές έρχονται αντιμέτωποι κατά την ποσοτικοποίηση της ζημίας, το έργο ENPE αναζητά τρόπους για την απόδοση της κατάλληλης πραγματικής αξίας στα είδη. Μέχρι σήμερα, η εργασία αυτή βασιζόταν στο επονομαζόμενο «φιλανδικό δελτίο τιμών» (βλ. πλαίσιο), έναν κανονισμό του 2002 με κατευθυντήριες γραμμές για τα προστατευόμενα ζώα και φυτά που

καταρτίστηκε από το Υπουργείο Περιβάλλοντος της Φιλανδίας⁵.

«Αυτό το δελτίο τιμών χρησιμοποιήθηκε για μια υπόθεση συλλεκτών αυγών στη Φιλανδία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Σε ένα άτομο που καταδικάστηκε στη Φιλανδία επιβλήθηκε συνολικό πρόστιμο €225.000 ευρώ», εξηγεί ο κ. Magnusson. Γενικά, ωστόσο, πιστεύει ότι τα «σημερινά πρόστιμα δεν είναι αρκετά αποτρεπτικά».

5. <http://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2002/20020009>

Τι θα ακολουθήσει;

«Τα μέλη μας έχουν θέσει την παράνομη εμπορία απειλούμενων ειδών ως προτεραιότητα για την κατάρτιση. Το επόμενο μας βήμα είναι να εκπονήσουμε υλικό για αυτό. Επίσης, θα κάνουμε περισσότερα συνέδρια όπου θα φέρουμε επιθεωρητές, αστυνομικούς και εισαγγελείς μαζί για να παρουσιάσουν επιτυχημένες

περιπτώσεις», αναφέρει ο κ. Magnusson. «Επίσης, σχεδιάζουμε ένα εργαστήριο για τη θανάτωση των πτηνών της Μεσογείου. Θα προσκαλέσουμε εισαγγελείς από αντίστοιχες χώρες εκτός ΕΕ, όπως η Αίγυπτος και ο Λίβανος, όπου θανατώνεται μεγάλος αριθμός πτηνών.»

Φωτογραφία: LIFE03 NAT/S/000073

Το φιλανδικό δελτίο τιμών

Παραδείγματα πραγματικής αξίας που αποδίδεται σε προστατευόμενα ζώα και φυτά στον φιλανδικό κανονισμό:

- Φώκια της Saimaa (*Phoca hispida saimensis*) - €9.755
- Αρκτική αλεπού (*Vulpes lagopus*) €7.400
- Χρυσαιτός (*Aquila chrysaetos*) €4.877
- Βραχοκιρκινέζο (*Falco tinnunculus*) €1.009
- Ήταυρος (*Botaurus stellaris*) €589
- Κοινός κόρακας (*Corvus corax*) €151
- Κοινός φοινικούρος (*Phoenicurus phoenicurus*) €17

2

Έρευνες της ουγγρικής αστυνομίας

Ο Άκος Horváth είναι αστυνομικός στο Γραφείο Ερευνών της Ουγγαρίας (NNI). Πριν ενταχθεί στην αστυνομία ήταν επαγγελματίας κυνηγός.

Η εμπειρία του αυτή είναι πολύ χρήσιμη όταν πρόκειται για την καταπολέμηση εγκλημάτων κατά των πτηνών.

«Στην ομάδα μου κατά του περιβαλλοντικού εγκλήματος υπάρχουν εννέα αστυνομικοί. Τρεις από εμάς ασχολούμαστε με τα ζώα, ένας με τη σύμβαση CITES, ένας με τα ερπετά και εγώ με τα εγκλήματα κατά των πτηνών», σημειώνει ο κ. Horváth.

Το NNI ήταν δικαιούχος εταίρος του έργου LIFE HELICON που είχε στόχο τη διατήρηση του βασιλαετού χάρη στη διαχείριση των συγκρούσεων ανθρώπου-αετού. Η αστυνομία ερευνήσε περιστατικά που προέκυψαν από το έργο HELICON και το έργο Life που ακολούθησε, το Rannop-Eagle.

«Το NNI καλείται για μαζική δηλητηρίαση άγριας πανίδας ή όταν επηρεάζονται αυστηρώς προστατευόμενα είδη. Έτσι, για τον βασιλαετό απαιτείται πάντα μια έρευνα πεδίου», αναφέρει ο κ. Horváth. «Πρέπει να συλλέξουμε τόσο αντικειμενικά όσο και προσωπικά στοιχεία. Για παράδειγμα τα αντικειμενικά αποδεικτικά στοιχεία είναι το δηλητηριασμένο δόλωμα, ενώ τα προσωπικά στοιχεία είναι μια ομολογία, για παράδειγμα.»

«Τα τοξικολογικά αποτελέσματα αποτελούν τη βάση για τις καταδίκες, και έτσι βρίσκονται πάντα στη βάση μιας υπόθεσης», αναφέρει ο κ. Horváth. Συνοδεύονται από μια σειρά άλλων αποδεικτικών στοιχείων, όπως αυτά που συλλέγονται από τις ομάδες σκύλων (βλ. σελ. 43-45), τηλεφωνικές παρακολουθήσεις και εικόνες που έχουν ληφθεί από κάμερες ανίχνευσης κίνησης. Ο κ. Horváth θυμάται πώς συλλέχθηκαν καλά αποδεικτικά στοιχεία, για παράδειγμα, από κάμερες ανίχνευσης κίνησης κοντά σε αγροκτήματα αναπαραγωγής φασιανών, όπου βρέθηκαν δηλητηριασμένα δολώματα.

Στη διάρκεια του έργου HELICON διερευνήθηκαν έξι υποθέσεις. Πέντε οδήγησαν σε διώξεις και μία ακόμα εκκρεμεί. Ο κ. Horváth εξηγεί πώς η ομάδα του έργου έδωσε πληροφορίες στους εισαγγελείς και τους δικαστές για τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις της δηλητηρίασης, θέτοντας το έγκλημα στη σωστή του βάση, βοηθώντας τους να κατανοήσουν ότι η δηλητηρίαση επηρεάζει ολόκληρα οικοσυστήματα. «Αυτό είχε ως αποτέλεσμα πιο αυστηρές κυρώσεις με την πάροδο του χρόνου, που έφτασαν ακόμα και τη φυλάκιση με αναστολή, σε δύο υποθέσεις.»

Πρωτόκολλα και κατάρτιση

Το Πρωτόκολλο Αστυνομικής Έρευνας, ένα από τα τρία πρωτόκολλα που εκπονήθηκαν στη διάρκεια του έργου HELICON, προβλέπει διαδικασίες που πρέπει να ακολουθηθούν σε περιπτώσεις ύποπτων εγκλημάτων κατά των πτηνών και συνοψίζει τα τέσσερα άρθρα του ποινικού κώδικα για τα εγκλήματα κατά των πτηνών: ζημιά στη φύση, κατάχρηση δηλητηρίου, κακή μεταχείριση ζώων και λαθροθηρία. «Συνέταξα το πρωτόκολλο για την αστυνομική έρευνα πεδίου», αναφέρει ο κ. Horváth. «Το ανέβασαν στο εσωτερικό δίκτυο της αστυνομία και έτσι όλες οι αστυνομικές δυνάμεις σε όλη την Ουγγαρία μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτό σε περίπτωση δηλητηρίασης πτηνών.»

Ο κ. Horváth και άλλα μέλη της ομάδας LIFE οργάνωσαν ημερίδες κατάρτισης για τους αστυνομικούς. «Οργανώσαμε ημερίδες κατάρτισης και στους 19 νομούς της Ουγγαρίας», σημειώνει. «Εκπαιδεύτηκαν περίπου 250 αστυνομικοί. Εκ παιδεύσαμε και κυνηγούς.» Επίσης, οι αστυνομικοί απέκτησαν προσόντα, όπως η αναγνώριση πτηνών, στο πεδίο σε συνεργασία με δασοφύλακες.

Η κατάρτιση των αστυνομικών δεν αφορούσε μόνο την απόκτηση ειδικών γνώσεων και προσόντων. Επελέγη ένα άτομο από την αστυνομική δύναμη του κάθε νομού για να διαχειρίζεται υποθέσεις εγκλημάτων κατά των πτηνών, ως αποτέλεσμα της κατάρτισης LIFE.

Διδάγματα

- Σαφή πρωτόκολλα για την αντιμετώπιση εγκλημάτων κατά της άγριας πανίδας,
- Κατάρτιση για τους αστυνομικούς,
- Ειδικός αξιωματικός για εγκλήματα κατά άγριων ειδών σε κάθε περιφερειακή δύναμη,
- Υψηλού επιπέδου δικτύωση και κοινή δράση μεταξύ αστυνομίας, εισαγγελέων και δικαστών.

3

Διερεύνηση παράνομων δηλητηριάσεων στην Πορτογαλία

Φωτογραφία: © 2017 – LIFE14 NAT/PT/000855/Hugo Marques. All rights reserved. Licensed to the European Union under conditions:

Η Εθνοφρουρά της Πορτογαλίας (GNR) δημιούργησε οχτώ ομάδες σκύλων ανίχνευσης δηλητηρίων με την ιδιότητά της ως εταίρος σε δύο έργα LIFE. Αυτοί οι αστυνομικοί σκύλοι δρουν σε περιοχές του δικτύου Natura 2000 σε όλη τη χώρα, συλλέγοντας αποδεικτικά στοιχεία και αποτρέποντας εγκλήματα κατά των ειδών της άγριας πανίδας.

Το έργο LIFE Imperial (2014-2018) υποστήριξε τη σύσταση έξι ομάδων σκύλων ανίχνευσης δηλητηρίων εντός της μονάδας περιβαλλοντικών εγκλημάτων (SEP-NA) της GNR. Ακόμα δύο ομάδες σκύλων δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του έργου LIFE Rupis (2015-2019). Βασικός στόχος των δύο αυτών έργων LIFE είναι η προστασία του

ισπανικού βασιλαετού και του ασπροπάρη αντιστοίχως, στην Πορτογαλία. Ωστόσο, σύμφωνα με τον Αντισυνταγματάρχη Costa Pinto της GNR, τα έργα συμβάλλουν όχι μόνο στην προστασία συγκεκριμένων ειδών, αλλά ολόκληρων οικοσυστημάτων, αφαιρώντας τα δηλητήρια από το περιβάλλον και την τροφική αλυσίδα.

«Η LPN, δικαιούχος του έργου LIFE Imperial, ήρθε σε επαφή μαζί μας σχετικά με τη δυνατότητα συνεργασίας στο έργο αυτό. Για μας ήρθε στην κατάλληλη στιγμή», αναφέρει. «Ίκανοποιήσαμε τις προσδοκίες ως εκπαιδευτές ομάδων σκύλων ανίχνευσης και στην GNR έπρεπε να βελτιώσουμε τις ικανότητές μας ως αρχή επιβολής του νόμου.»

Ακολουθώντας το παράδειγμα της Ισπανίας

Για τη σύσταση των ομάδων σκύλων, η GNR βασίστηκε στην υπάρχουσα εμπειρία της SEPRONA, της Υπηρεσίας Προστασίας της Φύσης της Ισπανικής Πολιτοφυλακής. Το έργο LIFE VENENO NO έπαιξε σημαντικό ρόλο, βοηθώντας τη SEPRONA να αναπτύξει βέλτιστες πρακτικές για την εκπαίδευση των ομάδων σκύλων ώστε να αντιμετωπίζουν διάφορα είδη δηλητηρίων.

«Από τον Ιανουάριο μέχρι τον Μάρτιο 2016, η εκπαίδευση έγινε σε συνεργασία με την ισπανική αστυνομία διότι έχουν παρόμοια τοπία και συνθήκες, κυρίως κοντά στη Μαδρίτη, με πολύ υψηλές θερμοκρασίες», σημειώνει ο Αντισυνταγματάρχης Costa Pinto.

Ακολουθώντας το ισπανικό μοντέλο, η GNR δημιούργησε τέσσερις ομάδες με δύο ομάδες μονάδες σκύλων η καθεμία (οκτώ ομάδες αποτελούμενες από έναν συνοδό και έναν σκύλο συνολικά). Κάθε ομάδα σκύλων περιπολεί σε διαφορετική περιοχή δικτύου Natura 2000 που καλύπτεται από τα έργα LIFE.

Οι σκύλοι αγοράστηκαν από εξειδικευμένες εταιρείες της Ευρώπης, με χρηματοδότηση LIFE. «Αγοράζουμε τον κάθε σκύλο €3.200 ευρώ και η ειδικευμένη εκπαίδευση γίνεται εδώ στην Πορτογαλία», εξηγεί ο Αντισυνταγματάρχης Costa Pinto. «Θα δουλεύουν μέχρι την ηλικία των οκτώ ή εννέα ετών. Όταν αυτή η ομάδα σκύλων γίνει έξι ετών, θα πρέπει να αρχίσουμε να ετοιμάζουμε μια νέα ομάδα.»

Σημαντική εξέλιξη ήταν η δημιουργία εγκαταστάσεων εντός της GNR για την αναπαραγωγή της επόμενης γενιάς σκύλων, που θα χρησιμοποιηθούν για να συνεχίσουν το έργο που άρχισε με τα έργα LIFE.

Φωτογραφία: © 2017 – LIFE14 NAT/PT/000855. All rights reserved. Licensed to the European Union under conditions.

Συλλογή αποδεικτικών στοιχείων

Οι σκύλοι της GNR έχουν εκπαιδευτεί για να εντοπίζουν εννέα είδη δηλητηρίου, μεταξύ των οποίων το aldicarb και τη στρυχνίνη (δύο από τα πιο συνήθη δηλητήρια). Το πρωτόκολλο υπαγορεύει ότι η ομάδα σκύλων καλεί τους συναδέλφους της GNR που είναι αρμόδιοι για την απομάκρυνση των δηλητηρίων και συχνά του περιβάλλοντος μολυσμένου εδάφους.

«Η GNR συλλέγει και φυλάσσει τα αποδεικτικά στοιχεία, τα στέλνει στο τοξικολογικό εργαστήριο και αναφέρει το περιστατικό στον εισαγγελέα. Στόχος των ομάδων σκύλων είναι να συνεχίσουν την έρευνα ώστε να μην χάνεται χρόνος με τις διατυπώσεις. Κατά μέσο όρο κάνουμε περισσότερες από 120 περιπολίες τον χρόνο. Οι περιπολίες μπορεί να γίνουν μέχρι τις 20:00 το βράδυ, το καλοκαίρι», αναφέρει ο Αντισυνταγματάρχης Costa Pinto. «Το σημαντικό είναι να εντοπιστούν οι μέθοδοι δηλητηρίασης. Εστιάζουμε όλο και περισσότερο στο να προσπαθήσουμε να πιάσουμε κάποιον επ' αυτοφώρω, για παράδειγμα, τη στιγμή που αγοράζει δολώματα. Επίσης, προσπαθούμε να βελτιώσουμε τη συνεργασία μας με το προσωπικό εγκληματολογικών ερευνών για να έχουμε ισχυρότερες αποδείξεις για τις υποθέσεις.»

Ο συνάδελφός του λοχαγός Γοτσαλο Βρίτο προσθέτει: «Ιδανικά, ο σωματικά καταλληλότερος σκύλος είναι ο ημίαιμος από δασταύρωση βέλγικου και γερμανικού ποιμενικού. Σημειώνει ότι οι συνοδοί έχουν

πρότερη εμπειρία, αφού ήταν σε ομάδες σκύλων ανίχνευσης ναρκωτικών, αλλά θα παραμείνουν στις ομάδες ανίχνευσης δηλητηρίων και μετά το τέλος των έργων LIFE.

«Προσαρμόσαμε το σύστημα εκπαίδευσης σκύλων της Frontex (Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης) στην πραγματικότητα της χώρας μας», σημειώνει ο Λοχαγός Γοτσαλο Βρίτο. Για παράδειγμα, οι σκύλοι εκπαιδεύονται και να γαβγίζουν για να αναφέρουν δολώματα ακόμα και χωρίς δηλητήριο, αφού αρκετές φορές βρέθηκαν τέτοια δολώματα να περιέχουν νύχια που είναι επικίνδυνα για τα ζώα.

Επτά περιστατικά δηλητηριασμένων δολωμάτων εντοπίστηκαν στο Castelo Branco και εννέα στο Beja, τα οποία και διερευνώνται.

«Σήμερα, εστιάζουμε τις προσπάθειές μας στην καταγραφή των περιστατικών δηλητηρίασης, τα οποία κατόπιν μεταβιβάζονται στην SEPNA, αλλά θέλουμε το επόμενο βήμα, κυρίως αναφορικά με τις ανακρίσεις, να εντατικοποιηθεί», αναφέρει ο Λοχαγός Γοτσαλο Βρίτο.

«Το σημαντικό είναι στο τέλος των έργων να έχουμε σκύλους που κάνουν καλά τη δουλειά τους και να έχουμε τη δυνατότητα να εντοπίζουμε ένα ευρύ φάσμα δηλητηρίων.»

Η δίωξη εγκλημάτων κατά των πτηνών στην Ισπανία προσφέρει διδάγματα στην ΕΕ

4

Το έργο VENENO NO βοήθησε τις αρχές να στείλουν στη δικαιοσύνη 24 περιστατικά παράνομης δηλητηρίασης πτηνών, που κατέληξαν σε 13 καταδίκες. Το έργο συνέβαλε στην επικαιροποίηση ενός σχεδίου δράσης για την αντιμετώπιση των παράνομων δηλητηριάσεων σε όλη την ΕΕ.

Πριν το έργο LIFE μόνο λίγες υποθέσεις παράνομης δηλητηρίασης άγριας πανίδας έφταναν στη δικαιοσύνη στην Ισπανία. Τα επιτεύγματα της ομάδας του έργου αναφορικά με την προώθηση της επιβολής του νόμου και της δίωξης έγιναν πραγματικότητα χάρη στη στενή συνεργασία με τον συντονιστή δικαιούχο SEO/BirdLife, τους ανακριτικούς υπαλλήλους και τους νομικούς.

Όταν αποφασίσει να στείλει μια υπόθεση στη δικαιοσύνη, η SEO/BirdLife συλλέγει αποδεικτικά στοιχεία από διάφορες πηγές, σε συνεργασία με δικηγόρους και αρχές (όπως η Ισπανική Πολιτοφυλακή). Επίσης, η ομάδα συνεργάζεται με περιβαλλοντικούς εισαγγελείς για να διασφαλίσει ότι γνωρίζουν θέματα σχετικά με την παράνομη δηλητηρίαση. Πράγματι, κάθε υπόθεση αυξάνει την ευαισθητοποίηση των νομικών και του κοινού αναφορικά με το πόσο σοβαρή είναι η δηλητηρίαση των αρπακτικών πτηνών και η βιοποικιλότητα γενικότερα στην Ισπανία.

Η SEO/BirdLife προετοιμάζει τις πληροφορίες, για παράδειγμα, σχετικά με το είδος των δηλητηριασμένων δολωμάτων που χρησιμοποιήθηκαν και το σημείο όπου βρέθηκαν (π.χ. περιοχή δικτύου Natura 2000) καθώς και τα είδη που εμπλέκονται και το καθεστώς προστασίας τους.

Οι τοξικολογικές εκθέσεις είναι το πιο σημαντικό αποδεικτικό στοιχείο στα δικαστήρια, σύμφωνα με τον συντονιστή του έργου κ. David de la Bodega. Το VENENO NO συνέβαλε στην αύξηση της αποτελεσματικότητάς τους, εκπονώντας μια συνολική έκθεση για τα δηλητηριασμένα δολώματα (βλ. σελ. 20-21) και ένα πρωτόκολλο για τοξικολογικά εργαστήρια.

Δύο από τις πιο σοβαρές υποθέσεις αφορούσαν τη δηλητηρίαση έξι ισπανικών βασιλαετών (*Aquila adalberti*) στην Καστίλη Λα Μάντσα και τη δηλητηρίαση περισσότερων από 140 αρπακτικών πτηνών στη Ναβάρρα.

Διασφαλίζοντας την καταδίκη

Οι καταδικαστικές αποφάσεις σε ορισμένες περιπτώσεις οδήγησαν σε ποινές φυλάκισης που έφταναν τα δύο χρόνια.

Στην Ισπανία, τα αδικήματα εξετάζονται επίσης και σε ό,τι αφορά την αστική ευθύνη, επομένως τα εγκλήματα κατά ειδών της άγριας πανίδας λαμβάνουν υπόψη τους και την αξία των ζώων. Η SEO/BirdLife υποστήριξε ότι η αστική ευθύνη πρέπει να λαμβάνει υπόψη την αξία διατήρησης των παράνομα θανατωμένων πτηνών, σε σχέση με ολόκληρους τους περιφερειακούς πληθυσμούς, καθώς και τις δημόσιες επενδύσεις για την προστασία των ειδών, όπως για παράδειγμα τα έργα LIFE.

Στην περίπτωση των έξι αετών που δολοφονήθηκαν στην περιοχή Castille-La

Mancha, κάθε αετός εκτιμήθηκε στις 60.000 ευρώ. Ο δικαστής αύξησε το ύψος του προστίμου διότι έλαβε υπόψη του τη σημασία διατήρησης του είδους κατά την εκτίμηση της αστικής ευθύνης.

Μια υπόθεση που εκδικάστηκε στη Βόρειο Ισπανία το 2015 και αφορούσε τη δολοφονία 11 ψαλιδιάρηδων (*Milvus milvus*) και άλλων άγριων ειδών είχε ως αποτέλεσμα τη διετή φυλάκιση και την επιβολή προστίμου αστικής ευθύνης ύψους 90.270 ευρώ, με πρόσθετο πρόστιμο 28.500 ευρώ που θα χρησιμοποιηθεί για την παρακολούθηση των ψαλιδιάρηδων για τρία χρόνια στην Κανταβρία. Ο γεωργός που κρίθηκε ένοχος αποκλείστηκε από κυνηγετικές και γεωργικές δραστηριότητες για αρκετά χρόνια. Τότε, αυτή ήταν η πιο αυστηρή

ποινή που είχε επιβληθεί στην Ισπανία για τέτοιου είδους εγκλήματα.

Ο κ. de la Bodega θεωρεί ότι οι επιτυχείς καταδίκες αποτελούν προηγούμενο που λειτουργεί ως σημαντικό μέσο αποτροπής για τέτοια εγκλήματα στο μέλλον. Σύμφωνα με τις τελευταίες εκθέσεις, ορισμένες Αυτόνομες Περιφέρειες της Ισπανίας, όπως η Ανδαλουσία, η Αραγονία και οι Κανάριοι Νήσοι έχουν μειώσει τον αριθμό των περιστατικών δολοφονίας τα τελευταία χρόνια. Σε άλλες Περιφέρειες, όπως η Καστίλη-Λεόν και η Καστίλη Λα Μάντσα, τα ποσοστά δολοφονιών παραμένουν πολύ υψηλά.

Εκπόνηση ενός ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης για την άγρια πανίδα

Ένα από τα βασικά αποτελέσματα του έργου LIFE VENENO NO ήταν η εκπόνηση σχεδίων δράσης για την αντιμετώπιση των δολοφονιών. Με βάση αυτά επικαιροποιήθηκε το σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση της παράνομης δολοφονίας σε όλη την ΕΕ που είχε καταρτιστεί από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο ενάντια στο Περιβαλλοντικό Έγκλημα.

«Διαπιστώσαμε ότι τα σχέδια δράσης είναι υποχρέωση των διοικητικών αρχών για να αναπτύξουν τουλάχιστον κάποιες ενέργειες κατά των δολοφονιών, και οι διοικητικές αρχές στην Ισπανία ανταποκρίνονται», δηλώνει ο κ. de la Bodega.

Πράγματι, σχεδόν όλες οι Ισπανικές Αυτόνομες Περιφέρειες έχουν υιοθετήσει ή επανεξετάζουν σχέδια δράσης για την καταπολέμηση των δολοφονιών, γεγονός που δείχνει ότι το ζήτημα της παράνομης χρήσης δολοφονιών έχει ανέβει ψηλότερα στην πολιτική ατζέντα της χώρας. Ωστόσο, η Ευρώπη συνολικά πρέπει να υιοθετήσει μέτρα που περιλαμβάνονται στο σχέδιο δράσης, υποστηρίζει ο κ. de la Bodega. «Τα αποτελέσματα της εφαρμογής των σχεδίων δράσης ήταν σημαντικά στην Ισπανία και θα ήταν πολύ καλό για την Ευρώπη να υιοθετήσει αυτά τα σχέδια δράσης.»

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο ενάντια στο Περιβαλλοντικό Έγκλημα (ENEC) υιοθέτησε προτάσεις για ένα Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης καταπολέμησης της παράνομης δολοφονίας άγριας πανίδας. Το έγγραφο αυτό προτείνει μια συντονισμένη στρατηγική για όλα τα κράτη μέλη για την πρόληψη, αποτροπή, παρακολούθηση και τελικά τη δίωξη περιστατικών παράνομης δολοφονίας ειδών άγριας ζωής στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου η παράνομη χρήση δολοφονιών συνεχίζει να είναι σοβαρό πρόβλημα για τη διατήρηση της άγριας πανίδας.

Ανθεκτική κληρονομιά

Ο αντίκτυπος του έργου διασφαλίζεται και μέσω της συνεχιζόμενης χρηματοδότησης πρωτοβουλιών παρακολούθησης από ιδιωτικές πηγές. Μετά το έργο LIFE, η MKO έστειλε μια πρόταση για νέο έργο αναφορικά με τα περιβαλλοντικά εγκλήματα σε πρόγραμμα ποινικής δικαιοσύνης της Ισπανίας. Οι προσπάθειες είχαν απτά αποτελέσματα: από την έναρξη του έργου, το 2010, ο αριθμός των περιστατικών δολοφονίας στην Ισπανία μειώθηκε. «Η συλλογή στοιχείων για τις δολοφονίες μας επέτρεψε να έχουμε μια πολύ καλή εικόνα του τι συμβαίνει στην Ισπανία», εξηγεί ο κ. de la Bodega.

Ο αντίκτυπος του έργου μπορεί επίσης να μετρηθεί και με τον αριθμό καταδικών για εγκλήματα εις βάρος της άγριας πανίδας. Το έργο VENENO NO εντόπισε 24 υποθέσεις για τις οποίες υπήρχαν 13 καταδίκες. Για έξι υποθέσεις αναμένεται η έκδοση απόφασης. Δεδομένου ότι μόνο περίπου 70 ποινές έχουν ανακοινωθεί από τότε που ποινικοποιήθηκε η χρήση δολοφονισμένων δολωμάτων στην

Ισπανία, το 1995, μπορεί σαφώς να ειπωθεί ότι το έργο LIFE συνεισέφερε στα υψηλότερα ποσοστά καταδίκης.

Η πρόσθετη χρηματοδότηση μετά το LIFE επέτρεψε στην MKO να συνεχίσει την κατάρτιση αξιωματούχων υπεύθυνων για το περιβάλλον. Η κατάρτιση αφορά την αντιμετώπιση «σημαντικών αδυναμιών» των διαφόρων αστυνομικών δυνάμεων σε αυτόν τον τομέα και έχει δώσει κίνητρα σε όσους παρακολουθούν τα σεμινάρια, πιστεύει ο κ. de la Bodega. «Για πολλές διοικητικές αρχές, η εγκληματικότητα εις βάρος ειδών της άγριας πανίδας δεν αποτελεί σοβαρό αδίκημα, και πολλοί αξιωματούχοι και αστυνομικοί δεν είναι πραγματικά καταρτισμένοι για να ερευνούν τέτοια εγκλήματα.»

Ωστόσο, προειδοποιεί ότι πρέπει να γίνουν και άλλα. «Χρειάζεται να βελτιωθούν τα μέσα διερεύνησης των περιβαλλοντικών εγκλημάτων, να συσταθούν εγκληματολογικές μονάδες που θα υποστηρίζουν την αστυνομία

του περιβάλλοντος και θα εγγυώνται την πρόσβαση των ΜΚΟ σε περιβαλλοντικές ποινικές δίκες.»

Η SEO/BirdLife συνεχίζει να προβάλλει το μήνυμα της σημασίας των σχεδίων δράσης και της κατάρτισης, ενώ ο κ. de la Bodega ενθαρρύνεται βλέποντας ότι και άλλες πρωτοβουλίες ακολουθούν, συμπεριλαμβανομένων των έργων LIFE, όπως το HELICON που έχει στόχο τη δίωξη εγκλημάτων κατά του βασιλαετού στην Ουγγαρία (βλ. σελ. 52-53). «Σε κάθε έργο για την αντιμετώπιση των δολοφονιών, το σχέδιο δράσης και η κατάρτιση που πρότεινε το VENENO NO θεωρείται ως μια από τις βασικές δράσεις που έπρεπε να εφαρμοστούν», σημειώνει.

Επιλεγμένα έργα κατά της εγκληματικότητας εις βάρος άγριων ειδών

Ο ακόλουθος πίνακας περιλαμβάνει μια επιλογή έργων LIFE σχετικά με την παράνομη θανάτωση των άγριων ειδών. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα μεμονωμένα έργα, παρακαλούμε επισκεφθείτε τη διαδικτυακή βάση δεδομένων στη διεύθυνση:

Κωδικός

Τίτλος έργου

Χρήση δηλητηρίων

LIFE97 NAT/NL/004210	<i>Black vulture Conservation in a European Network</i>
LIFE98 NAT/E/005351	<i>Conservation of the european black vulture in the SPAs of Madrid</i>
LIFE00 NAT/E/007340	<i>Black vulture conservation in Mallorca and in other ZEPAs in Spain</i>
LIFE00 NAT/IRL/007145	<i>The re-introduction of Golden eagle into the Republic of Ireland</i>
LIFE02 NAT/GR/008497	<i>Conservation of birds of prey in the Dadia Forest Reserve, Greece</i>
LIFE03 NAT/F/000103	<i>Recovery plan for the Egyptian vulture in South-Eastern France</i>
LIFE04 NAT/ES/000056	<i>Preliminary actions and reintroduction of the bearded vulture</i>
LIFE04 NAT/ES/000067	<i>The conservation of guirre in Spas of the Fuerteventura island</i>
LIFE07 NAT/E/000742	<i>Conservation of Mediterranean priority species in Castille-La Mancha</i>
LIFE07 NAT/IT/000436	<i>A new strategy against the poisoning of large carnivores and scavengers raptors</i>
LIFE08 NAT/E/000062	<i>Action to fight illegal poison use in the natural environment in Spain</i>
LIFE08 NAT/P/000227	<i>Enhancing Habitat for the Iberian lynx and black vulture in the Southeast of Portugal</i>
LIFE10 NAT/BG/000152	<i>Urgent measures to secure survival of the Egyptian vulture (Neophron percnopterus) in Bulgaria and Greece</i>
LIFE10 NAT/ES/000570	<i>Recovering the historic distribution range of the Iberian lynx (Lynx pardinus) in Spain and Portugal</i>
LIFE10 NAT/HU/000019	<i>Conservation of imperial eagles by managing human-eagle conflicts in Hungary</i>
LIFE12 NAT/ES/000322	<i>Conservation of the bearded vulture and its contribution to eco-system services</i>
LIFE12 NAT/IT/000807	<i>Implementation of coordinated wolf conservation actions in core areas and beyond</i>
LIFE13 NAT/ES/001130	<i>Natural feeding habitat restoration for cinereus vulture and other avian scavengers in central Spain</i>
LIFE13 NAT/FR/000093	<i>Reduction of the human threats affecting the bearded vulture</i>
LIFE13 NAT/IT/000311	<i>Italian emergency strategy for fighting illegal poisoning and minimize its impact on bear, wolf and other species</i>
LIFE13 NAT/PL/000060	<i>Conservation of nest zone protected birds in the selected Natura 2000 sites in Lubelszczyzna region</i>
LIFE13 NAT/PT/001300	<i>Conservation of the Spanish imperial eagle (Aquila adalberti) in Portugal</i>
LIFE14 NAT/FR/000050	<i>Restoration of connections between the Alpine and Pyrenean populations of bearded vulture (Gypaetus barbatus)</i>
LIFE14 NAT/IT/000484	<i>Implementation of best practices to rescue griffon vultures in Sardinia</i>
LIFE14 NAT/NL/000901	<i>Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodopes mountains</i>
LIFE14 NAT/PT/000855	<i>Egyptian vulture and Bonelli's eagle Conservation in Douro/Duero Canyon</i>
LIFE15 NAT/HU/000902	<i>Conservation of the eastern imperial eagle by decreasing human-caused mortality in the Pannonian Region</i>

Εμπορία άγριων ειδών

LIFE11 INF/AT/000902	<i>Joint actions to raise awareness on overexploitation of Danube sturgeons in Romania and Bulgaria</i>
LIFE15 GIE/AT/001004	<i>Sustainable protection of lower Danube sturgeons by preventing and counteracting poaching and illegal wildlife trade</i>

Παγίδευση

LIFE07 INF/MT/000554	<i>Changing cultural attitudes to Trapping in order to facilitate implementation of the Birds Directive in Malta</i>
LIFE11 INF/CY/000863	<i>An awareness-raising campaign in Cyprus for appreciating biodiversity in our life</i>
LIFE13 NAT/CY/000176	<i>Improving lowland forest habitats for Birds in Cyprus</i>
LIFE14 NAT/IT/001017	<i>Measures for the conservation of Bonelli's eagle, Egyptian vulture and Lanner falcon in Sicily</i>

Λαθροθηρία

LIFE08 NAT/BG/000277	<i>Ensuring Conservation of Priority Bird Species and Coastal Habitats at the Bourgas Natura 2000 Wetland Sites</i>
LIFE10 NAT/GR/000638	<i>Safeguarding the LWF-goose fennoscandian population in key wintering and staging sites within the European flyway</i>
LIFE11 INF/IT/000253	<i>A safe haven for wild birds: Changing attitudes towards illegal killing in North Mediterranean for European Biodiversity</i>
LIFE13 NAT/UK/000258	<i>Conserving the hen harrier (Circus cyaneus) in northern England and southern and eastern Scotland</i>
LIFE13 NAT/IT/000728	<i>Strategies to minimize the impact of free ranging dogs on wolf conservation in Italy</i>
LIFE12 NAT/BG/001218	<i>Preserve Key Forest Habitats of the Lesser Spotted Eagle (Aquila pomarina) in Bulgaria</i>

Άλλα εγκλήματα κατά των άγριων ειδών

LIFE14 GIE/GR/000026	<i>Promoting awareness of wildlife crime prosecution and liability for biodiversity damage in Natura 2000 areas in Crete</i>
LIFE14 GIE/UK/000043	<i>European Network of Prosecutors for the Environment</i>
LIFE15 GIE/PL/000758	<i>You have right to effective protection of nature</i>

Ορισμένες εκδόσεις LIFE είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα LIFE στη διεύθυνση:

<http://ec.europa.eu/environment/life/publications/lifepublications/index.htm>

Περισσότερα αντίτυπα ορισμένων εκδόσεων LIFE είναι διαθέσιμα και μπορείτε να τα παραγγείλετε δωρεάν στη διεύθυνση:

<http://ec.europa.eu/environment/life/publications/order.htm>

LIFE «L'Instrument Financier pour l'Environnement» / Χρηματοδοτικό μέσο για το περιβάλλον

Το πρόγραμμα LIFE είναι το χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα

Καλυπτόμενη περίοδος: 2014-2020

Διαθέσιμη χρηματοδότηση από την ΕΕ περίπου 3,46 δισ. ευρώ

Κατανομή χρηματοδότησης

Από τα 3,46 δισ. ευρώ που διατίθενται για το πρόγραμμα LIFE, τα 2,59 δισ. προορίζονται για το υπο-πρόγραμμα Περιβάλλον, ενώ 0,86 δισ. για το υπο-πρόγραμμα Δράση για το Κλίμα. Τουλάχιστον 2,8 δισ. ευρώ (81% του συνολικού προϋπολογισμού) προορίζονται για έργα LIFE που χρηματοδοτούνται μέσω επιδοτήσεων δράσης ή καινοτόμων χρηματοδοτικών μέσων. Περίπου 0,7 δισ. ευρώ θα κατευθυνθούν σε ολοκληρωμένα έργα. Τουλάχιστον το 55% των δημοσιονομικών πόρων που διατίθενται σε έργα τα οποία στηρίζονται μέσω επιδοτήσεων δράσης στο πλαίσιο του υπο-προγράμματος για το Περιβάλλον θα χρησιμοποιηθεί για έργα τα οποία στηρίζουν τη διατήρηση της φύσης και της βιοποικιλότητας. Επίσης, 0,62 δισ. ευρώ κατ' ανώτατο όριο θα χρησιμοποιηθούν απευθείας από τη ΓΔ Περιβάλλοντος και τη ΓΔ Δράσης για το Κλίμα για την εκπόνηση πολιτικής και την παροχή επιδοτήσεων λειτουργίας.

Είδη έργων

Επιδοτήσεις δράσης για τα υπο-προγράμματα Περιβάλλον και Δράση για το Κλίμα είναι διαθέσιμες για τα εξής:

- > «Παραδοσιακά» έργα, που μπορεί να είναι έργα βέλτιστων πρακτικών, επίδειξης, πιλοτικά ή έργα πληροφόρησης, ευαισθητοποίησης και διάδοσης σε οποιονδήποτε από τους ακόλουθους τομείς προτεραιότητας: LIFE Φύση & Βιοποικιλότητα, LIFE Περιβάλλον & Αποδοτικότητα των Πόρων, LIFE Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση, LIFE Μετριασμός της Κλιματικής Αλλαγής, LIFE Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή και LIFE Κλιματική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση.
- > Προπαρασκευαστικά έργα – αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες ανάγκες για την ανάπτυξη και την υλοποίηση της περιβαλλοντικής ή κλιματικής πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης.
- > Ολοκληρωμένα έργα – υλοποιούν σε ευρεία εδαφική κλίμακα σχέδια ή στρατηγικές για το περιβάλλον ή το κλίμα που απαιτούνται από τη συγκεκριμένη νομοθεσία της ΕΕ για το περιβάλλον ή το κλίμα.
- > Έργα τεχνικής βοήθειας – παρέχουν οικονομική στήριξη για να συνδράμουν τους αιτούντες να προετοιμάσουν ολοκληρωμένα έργα.
- > Έργα ανάπτυξης ικανοτήτων – παρέχουν οικονομική στήριξη σε δραστηριότητες που απαιτούνται για την ανάπτυξη ικανοτήτων των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών ή περιφερειακών σημείων επαφής του LIFE με στόχο να δώσουν την ευκαιρία στα κράτη μέλη να συμμετέχουν πιο αποτελεσματικά στο πρόγραμμα LIFE.

Περισσότερες πληροφορίες

Περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμα LIFE διατίθενται στον ιστότοπο <http://ec.europa.eu/life>.

Αιτήσεις για χρηματοδότηση από το πρόγραμμα LIFE

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκδίδει ετήσιες προσκλήσεις υποβολής προσφορών.

Λεπτομερείς πληροφορίες διατίθενται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/environment/life/funding/life.htm>

Επικοινωνία

Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος – B-1049 Βρυξέλλες (env-life@ec.europa.eu).

Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Γενική Διεύθυνση Δράσης για το Κλίμα – B-1049 Βρυξέλλες (clima-life@ec.europa.eu).

Ευρωπαϊκή Επιτροπή – EASME – B-1049 Βρυξέλλες (easme-life@ec.europa.eu).

Διαδίκτυο: <http://ec.europa.eu/life>, www.facebook.com/LIFE.programme, twitter.com/lifeprogramme

Έκδοση LIFE / LIFE και εγκληματικότητα εις βάρος άγριων ειδών

